

_____

Millî General
Cevat Rifat Atilhan
<http://atilhan67.sitemynet.com/>

www.atilhan.tr.cx
www.atilhan.4t.com

Bu eser 27 Eylül 2004 Tarihinde
E-Kitap Olarak hazırlanmıştır.
atilhan67@yahoo.de

M
U
S
A
D
A
Ğ
I

www.geocities.com/atilhan67/

TAKDİM

Her canlı varlığın hayatı, doğumla-ölüm arasında cerayan eden kudret kalemi ile yazılmış bir senaryodur. Nasıl, bütün tiyatro eserleri aynı derecede hikmet, ibret ve fevkalâdelikler ihtiva etmezse, ilâhî senaryolar da böyledir. Bazılarını efal-i âdiyeler (sıradan, olağan hadiseler) doldururken, diğer bir kısmı da büyük ve müessir hadiselerin teselsülü içinde akıp gider.

Bu âlemi zıtlar arasında bir dengeye memur kılmış olan, Cenabı- Hakkın takdirine istinad ettiğinden bütün oluşlar (vukuat ve şuûnât) ilâhî bir memuriyetin icabıdır. Her memuriyetin ehemmiyeti, tesir sahası ve iktidarı aynı olmadığı bir bedahettir.

Yakinen tanımak şerefine nâil olduğumuz rahmeti Cevat

Rıfat ATILHAN, cihânşümûl Osmanlı İslâm Devleti 'nin yıkılış

macerası hengâmında hem fiilî, hem de fikrî bakımdan takdire şayan bir senaryonun kahramanıdır. Eskilerin tâbiri ile sahib-us seyfi vel kalem, yani hem kılıç ve hem de kaleni sahibi bir şahsiyettir.

Romanya'daki Galiçya'dan, Filistin çöllerine kadar her

cephede vatanı için kılıç kullanmış olan Cevat Rıfat ATILHAN

Bey, aslında muvazzaf bir zabıt (subay) değildir. O, sivil tahsil görmüş bir ihtiyat zabiti (yedek subay)dır. Askerlik hayatına mülâzım (teğmen) olarak başlayan bir sivilin T.B.M.M kararı ile paşalığa (generalliğe) kadar yükselebilmesi için ne büyük muvaffakiyetlerin kahramanı olması gerekeceğim, okuyucu-ların takdirine bırakıyorum.

Bu askerî hizmetleri ifâ ederken, yıkılışımızı hazırlayan gizli düşman faaliyetini bütün incelikleri ile kavramak fırsatını, elde eden merhum, Türk-Yunan Harbi'nden sonra bîr çoklarının 6 CEVAT RIFAT ATILHAN

yaptığı gibi uzlet köşesine çekilmeyip bu defa kendisini daha çetin ve memleketin geleceği için daha müessir bir başka mücâdelenin içinde bulmuştur. Keskin kılıcı kadar müessir kalemi ile atıldığı ve ömrünün sonuna kadar devam ettirdiği bu yeni cidalde Cevat Rıfat ATILHAN Bey, din ve devletimizin ezeli düşmanı Yahudi'nin bütün gizli emellerini ortaya koymakta o derecede başarılı olmuştur ki, bugün O'nun bir eserini olsun görmemiş ve okumamış şuurlu bir müslüman

tasavvur olunamaz!.

Bu babdan bir takım sözde münevverlerin hâlâ farkına

varamadığı pek çok acı gerçek. O'nun yüce himmeti sayesinde yörük çadırlarına kadar her vatan endişesi terennüm olunan mahalde müzâkere edilen bir numaları mes'ele olmuştur.

Kendisini Hitler'le işbirliğine kadar faal kılan bu yeni kavga da O'na askerî hizmetleri gibi Dünya plânında hiç bir menfaat te'min etmemiştir. Zira o, bütün ömrü boyunca Cenab-ı Hakkın rızası ve milletinin selâmeti dışında İliç bir emelin sahibi olmamıştır. Tevâzu, mahviyyetkârlık ve istiğnayı kendisine temel bir şiar edinmiş bulunan merhumdan arta kalan yetmiş

küsûr "**Nâr-ı Beyzâ**" eserle, lekesiz, saf ve kahramanlık tedâi ettiren şerefli bir isimdir.

Bu defa o büyük ismi unutturmamak ve O'nun her biri birer tabur asker mesabesindeki eserlerini yeniden cidale şevket-mek üzere, yayınlamaya başlayan "Sinan Yayınevi"ni bu ha-yırlı teşebbüsünden dolayı tebrik eder, bu güzel vesile ile merhum Cevat Rıfat ATILHAN Bey'e Cenab-ı Hak'tan sonsuz rahmet ve mağfiretler niyaz ederim.

Kadir Mısıroğlu

Kuleli 5. Ağustos 1995

MUSA DAĞI . . . 9

BİYOGRAFİ

Osmanlı'dan günümüze uzanan çizgide İslâm'ın bayraktarlığını yapan isimler biliriz. Yaptıkları veya yazdıkları ile birşeyler bıra-kanlar arasında Bediüzzaman'lar, Necip Fazıllar, Osman Yük-seller, Eşref Edipler ilk anda adı aklımıza gelenler oluverir. İşte hakikati haykıranlardan biri de yazdığı eserler ile toplumu yahudilik, siyonizm, tarihi bazı gerçekler konusunda aydınlatan Cevat Rıfat Atılhan'dır.

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde 1892 yılında dünyaya gelen ve genç yaşta ordu saflarına atılan Cevat Rıfat Atılhan, Bal-kanlar'dan, Sina cephesine, Zonguldak cephesine kadar birçok bölgede büyük kahramanlıklar göstermesiyle bilinir. Cevat Rıfat'ın sivil hayatı da vefatına kadar yine mücadele içinde geçmiştir. Cephede maharetle kullandığı kılıcını sivil hayatında bırakarak kale-mine sarılan Cevat Rıfat, yazdığı 74 eser ve binlerce makale ile bu ülke insanına masonluk, siyonizm tehlikesini ve entrikalarını anlatmıştır.

Cevat Rıfat Atılhan, İstanbul'un Süleymaniye Camii ile Şehzade Camii arasındaki tarihi Vefa semtinde dünyaya gelir, Şam Mutasarrıfı Hasan Rıza Paşa'nın oğlu olan Cevat Rıfat, dedesi Bosna-Hersek Beyi Hurşid Paşa'nın arzusuyla Kuleli Askeri Lisesi'nde okur. 1912 yılında yirmi yaşındayken Harbiye'den mezun olan Cevat Rıfat, kendisini bir anda Balkan Harbi içinde bulur. Edirne muhasarası sırasında esir düşer. Sofya'da bir süre tutulan Cevat Rıfat daha sonra İstanbul'a dönerse de savaşımlardan yakasını kurtarama-yarak Osmanlı'nın kaderine ortak olur. Arnavutluk hareketi, Suriye, Filistin, Sina cephelerine, Birinci ve İkinci Gazze meydan muharebelerine katılan Cevat Rıfat, özellikle Filistin'de yahudileri ta-nıma fırsatı bulur. Daha sonra yazacağı kitaplarda bu dönemin et-kileri büyük olur.

FİLİSTİN'DE YAHUDİLERLE İLİŞKİ

Cevat Rıfat, Filistin cephesinde vatani vazifesini yaparken, or-duyu geriden hançerleyen vatan hainleri ile uğraşır. Bu hainler, Osmanlı'nın sinisini açtığı siyonistlerdir. Cevat Rıfat, 1909'dan sonra Filistin'e yerleşen yahudi köylerinin yekûn olarak ordu aleyhine casusluk yaptığını amansız takiplerle ortaya çıkarır, elebaşla-10 . CEVAT RİFÂT ATILHAN

rını bizzat idam ettirerek bu cephede mukadder olan mağlubiyeti önler.

Birinci Dünya Savaşı'nın Osmanlı Devleti aleyhine neticelenmesi üzerine Mersinli Cemal Paşa ile Konya'ya gelen Cevat Rıfat, Milli cephenin kurulmasını sağlar ve bu arada Isparta Demiralayı ile Afyon'da Çelikalayın kuruluşlarına yardımcı olur. Mersinli Cemal Paşa ile İstanbul'a dönen Cevat Rıfat Halife Sultan Vahdeddin ile görüşür ve makamından ayrılışında Ferit Paşa kabinesinin emri ile tevkif edilerek Bekir Ağa bölüğünde hapsedilir ve idama mahkum olur. 2 Ekim 1918 günü Mersinli Cemal Paşa'nın Ferit Paşa kabinesini devirerek Harbiye Nazırı olmasıyla hapisten kurtulur ve Harbiye Nezaretine yaver olur. 1919 yılında Zonguldak'a gelerek milli mücadeleye katılan Cevat Rıfat, Zonguldak Bartın Ereğli havzasın-da 12 bin kişilik ilk milli kuvvetleri oluşturur. Bu bölgede kömür havzalarının değerini anlayarak yerleşmeyi hedefleyen Fransızlara karşı mücadele eden Cevat Rıfat, Fransızları Sapça geçitlerinden Karadeniz'e sürer. 1920 yılında TBMM tarafından Milis Generalli-

ğe terfi eder.

Milli Mücadele'nin zafer ile bitmesi üzerine ordudan istifa eden Cevat Rıfat, sivil hayata, çok sevdiği mukaddes bir davaya, basın hayatına atılır. Muhtelif gazetelerde yazdığı onbinlerce makale ve 74 kitabı ile İslamiyet, farmasonluk, yahudilik, siyonizm, ve milli mücadele üzerine eseri kaleme alır.

Cevat Rıfat, Türk milletin kendisini uşak gibi kullanan ve sö-

müren emperyalizmin, kapitalizmin ve komünizmin mucidi olan dünya yahudiliğinin gizli yönlerini ve gayelerini sırlarını açığa vurur. Yahudilerin dünya hakimiyetini ele geçirmek için kurdukları mason dernekleri, rotary kulüpleri, lions kulüplerini bütün açıklı-

ğıyla ifşa eder.

Cevat Rıfat, Türk siyasi hayatında halk tabakalarına inerek İslam ve Türk düşmanı olan Masonluğu tanıtan ilk Türk siyasilerin-dendir. Bu gerçek, sadece Türkiye'de değil, dünyanın birçok yerinde kitaplarının tercüme edilmesiyle kendini gösterir.

Cevat Rıfat Atılhan, son olarak 1964 yılında Mogadişu da toplanan İslam Devletleri kongresine katılarak kongrenin İcra Komitesi başkanlığına seçilir.

"Farmasonluğun maskesini çatır çatır yırttım." diyerek İslami vazifesini yaptığını gurur ile söyleyen Cevat Rıfat Atılhan, 4 Şubat 1967'de hayata veda eder.

CE VAT RİFAT ATİ LH AN

HEDEFİ İSLAM DÜŞMANLARININ BİLİNMESİYDİ

Ölümünün 28.nci yılına ulaştığımız Cevat Rıfat Atilhan, hayatı-

nı yüzyıllarca İslam'ın sancağını taşımış Osmanlı Devletinin yıkılmasında etken olan siyonist ve mason örgütlerinin toplum tarafından bilinmesine adamıştı. Kaleme aldığı 74 kitabının büyük bir bö-

lümünde hep bu konulara değinmekteydi. Resmi tarihin empoze ettiği bilgilerin canlı şahidi olarak ele aldığı İnönü savaşları, 31

Mart vakası, İttihat ve terakki tarafından işlenen cinayetler gibi konulara farklı bir bakış açısı ile yaklaşmış ve bu olaylarda gizli kalan yönleri ifade etmekten uzak durmamıştı. İnönü muharebeleri ile ilgili anlattığı anılarında İsmet İnönü hakkında anlattıkları oldukça ilginçtir.

Cevat Rıfat, "Bütün Açıklığı ile İnönü Savaşları" adlı kitabında İnönü'den şöyle bahseder: "Bu hengâmede İsmet Bey'in ismi dahi yoktu. O boyle bir

zaferden asla ümitvar olmadığı gibi, Milli Mü-

cadele diye bir teşebbüse girişmenin dahi tamamıyla aleyhinde idi.

Fiili hareketlerin henüz başlamamış olduğu bir dönemde, mütareke senelerinde ben harbiye nezareti yaveri, kendisi de aynı nezaretin müsteşar muavini idi.

Bir gün, eski Sekizinci Kolordu Kumandanı ve mumaileyhin eski arkadaşı Ali Fuâd Bey ile (Ali Fuâd Erdem) birlikte İsmet Bey'in Süleymaniye'deki evine gittik. Bizi kapıda karşıladı ve ilk söz olarak mukaddimesiz ve girizgâhsız, Artık hiç bir hareket muvaffak olamaz ve netice veremez. Paşaya teklif ediniz. Bir sulh heyeti kurulsun, Avrupa'ya gidelim bu işi ne pahasına olursa olsun bir neticeye bağlayalım. Ben müşavir, siz de muavin olarak gideriz."

BAĞNAZ ANTİSEMITİST DEĞİLDİ

Kaleme aldığı 74 kitabın büyük bir bölümü yahudilik üzerine demiştik. Filistin Cephesinde yahudilerle oldukça içli dışlı olan Cevat Rıfat, yahudi köylerinin Osmanlı ordusu aleyhine çalışmalarını görmüş ve bu konuda elebaşları yakalatarak cezalandırmıştı.

Cevat Rıfat, 'Millet olarak 15. asırda katliamdan kurtardığı-

mız sinemizde kendilerine barınma hakkı tanıdığımız bir milletin nasıl bir engerek **yılanı olarak zamanı** gelince bizi soktukları-

nı gördüm' dediği eserlerinde 'Suzy Liberman, Simi Simon gibi yahudi casuslardan, Sultan Abdülhamid'ten toprak almaya çalı-

şanlara kadar yüzlerce örnek getirir,'

MUSA DAĞI 13

ÖNSÖZ

Merhum Cevat Rifât Atılhan, ölümünden altı -yedi ay kadar Önce, beraber bulunduğumuz derginin idarehanesine gelmişti.

Bu dergi için hazırladığı yazıyı ilgili arkadaşa uzatarak, "Zamanında getirdim mi? diye sordu. Sandalyesine otururken ilâve etti: "En kıymetli şey zamandır, zamanın kıymetini bilmek lâzımdır". Dudaklarında belli belirsiz bir tebessüm vardı, fakat yorgun görünüyordu. Bu sözü ve bu hali bana bir anda onun geçmişini hatırlattı: Savaştan savaşa koşmuş ve generallik rütbesini savaş meydanlarında kazanmıştı. Emekliye ayrıldıktan sonra kılıç yerine kalemini kullanmış, Türk düşmanlarıyla mü-

cadelesine ara vermemişti. Zamanı, kendi yararına değil, çok sevdiği vatani için, Türklük için değerlendirmeye çalışmıştı.

Konuşmaya istekli olduğunu anladığım için, "Üstadım, dedim, maşallah, bir kütüphaneyi dolduracak kadar eser verdiniz, fakat..." Biraz durakladığım için "Fakatı ne?" dedi. "Fakat, diye devam ettim, bugünkü nesil, sizin mücadele yıllarınızın romanlarını okuyamıyor; Yemen, türkülerimizde kaldı, Filistin harbi de tarih sayfalarında... Oysa siz bu cephelerde savaşan kahramanlardan birisiniz ve çok şükür hayattasınız, bu roman üslûbu içinde hatıralarınızı yazsanız bugünkü nesil de zevkle okur, faydalanırdı..."

Babacan tavrı ile sandelyemi yanına çekti ve cevap verdi.

- Evlâdım, biz tarihin bir bölümünü yaptık ve yazdık. Ben roman değil, hakikatleri yazarım, çünkü bu hakikatleri gördüm ve yaşadım, siz gençlere "done'ler verdim. Ne güne duruyorsunuz? O günleri bilemezsiniz, size roman gibi gelir... Musa Dağı'nı okudun mu? Otuz yıl kadar evvel neşrettim..."

Okumamıştım Mahcup oldum. O, devam etti:

- "Musa Dağı"nda Türkün o mukaddes toprakları nasıl mü-

dafa ettiğini, onun âlicenaplığını, kahramanlığını anlattım, 1 4 .. CEVAT RİFAT ATILHAN

dostunu, düşmanını tanıttım. Bir roman gibi uydurmadım, hiç bir uyduruk katmadan, sadece hakikatleri anlattım. Fakat bu-günkü nesil onu bir roman gibi okuyabilir..."

"MUSA DAĞI" işte bu kitaptır. Merhumun oğlu Atillâ Atilhan, babasının yeniden basılacak bir eseri için benden önsöz yazmamı istediği zaman, basılacak kitabın bu olduğunu bilmi-yordum. Öğrenince pek memnun oldum.

Bugün, maalesef, kitapçı vitrinlerini yabancı generallerin savaş

hatıraları dolduruyor. Kızıl Çin Generali Lin Piao'nun savaş hatıratından tutun da, Vietnam Generali Giap'ın Küba diktatörü Kastro'nun, tedhişçi Guevara'nın hatıratına kadar bizden olmayan ve bize uzak bütün yabancılar... Fakat Mehmetçiğin süngüsü ile yazdığı sayfalar kütüphanelerin gizli raflarına itiliyor da, vitrinlere konmuyor. Yalnız Çanakkale Savaşı için yüzlerce esir verilmiş olmalıydı. Bu durgunluk belki de hayalin bile üstünde olan gerçeklerin heybetinden, onu bir hikâye, bir roman gibi göstermiş

olma endişesinden ileri geliyor. Bu durgunluktan faydalanmak isteyen ard niyetliler de, Türk gençlerinin hafızasına Mehmetçi-

ğin, Türk generallerinin, sanlı zaferleri dururken, Lin Piao'ların savaş hatıralarını doldurmaya çalışıyor. Elbette muvaffak olamayacaklar.

Bugün Orta-Doğu, bilhassa Filistin meselesi, Üçüncü Dünya savaşını başlatabilecek bir çıban başı olarak bütün milletleri en-dişelendiriyor. Bütün milletler bu meselede söz sahibi olmak istiyorlar. Fakat MUSA DAĞI'nı okuyanlar, Mehmetçiğin kahramanlığını ve bize yapılan ihanetlerin bir delilini daha görmekle kalmayacak, bölgede söz hakkının en çok Türkiye'ye ait olduğunu anlayacaklardır.

Refik ÖZDEK 10. Eylül 1968

MUSA DAĞI . 15

MUSA DAĞI

Hicaz demiryolu üzerinde Şam ile Medine arasında

bulunan (katrane) mevkie Allah'ın dünyayı yarattığı ilk se-kile öyle sakin, öyle vahşi ve öyle sesiz ki... Medeniyetten nasibi Türk eli ile yapılmış demiryolundan ve istasyonun-daki bir kaç yapıdan başka bir şey değil... Onun sessizliği-ni bozan ve biçimini biraz değiştirip bu ıssız topraklara ufak bir değişiklik ve canlılık veren şey hiç şüphe yok ki harp dolasıyla orada bulunmakta olan askerlerle sekizinci kolordu karargâhı ve bir Alman hava bölüğüdür.

Gerek kolordu karargahını, gerek Alman hava bölüğü sa-

hasını aydınlatan seyyar motorlu elektrik ziyaları, ömürlerini derin bir zulmet içinde geçirmeğe mahkum bedevi-

lere Hicaz illerinde yeni mucizeler gibi gözüküyordu.

Genç Şeyhülmeşayihî Türkinin çil, çil Türk altınlarını

almak üzere uğradığı bu mıntıkada asker kesafetine bir

arap kalabalığı katılıyor ve Medine de ana yurdun şerefi için döğüşen kahraman mehmetçiğe erzak ve mühümmat

taşıyan trenler manzaraya yeni, canlılıklar ilave ediyordu.

1918 senesi başlangıcında Tafiye yapılan ve muvaffa-

kiyetle neticelenen hareket dolayısıyla bu ıssız yerler kısa bir zamanda canlandı. Şimdi toplu tayyare akınları, sinirli ve aceleci marşandiz vasıtası insanı bir şehir hayatından daha ziyade oyalıyordu.

O güne kadar deveden ve Türklerin yaptırdığı demir-

yolu ile şimendüferden başka nakil vasıtası görmemiş

olan bu ıssız yerler ve bedeviler ilk defa bir İngiliz hava filosunun ziyaretinde şahit oluyordu.

---

16 CEVAT RIFAT ATILHAN .

Bu ilk ziyaret biraz kanlı ve bir parçada facialı oldu.

Bakir kırlarda kayıtsız ve gafil dolaşan, dümdüz bir top-raktan başka sığınacak yer bulamayan insanlar ne oldu-

ğunu anlayamadan şehitler kafilesine katıldılar.

Sekizinci kolordu kumandanı miralay Ali Fuat bey (*)

istasyon civarında bulunan askerin müdafaa tertibatı almalarını ve tayyarelerimizin hemen faaliyete geçmeleri-

nin temini bana emretmişti.

Kıymetli Türk pilotu Behçet, insana nefes aldirmeden

gökyüzünden inen ve en ziyade hava üssümüzü hedef tu-

tan kahredici hava akınına ehemmiyet vermeden çadırı-

nın önüne çıkmış:

-Makinist Ali efendi, Hasan çavuş, Mehmed, Rıza uçak

başına diye bağıyordu.

İkimizde tepemizden hışımlar gibi inen bombaları tevk-

kül ile kadere boyun eğerek seyrediyorduk. Bunlardan bi-ri cehennem selamı gibi bir sesle yanımızda patlamış ve çadırları delik deşik etmişti. Bir ara şüphe ve endişe ile arkadaşlar birbirimize bakandık, şaşkınlığımız çabuk geçti Behçet ve arkadaşları işlerinin başına bende açıkta bulunan askerlerin yanına koştuk...

28 Kânunisani 1918.

Şam'da Medine'ye erzak götüren bir tren makine uğul-

tusu ile kırların sessizliğini boza, boza Katrane'ye yaklaşı-

yor. İleride kendisini bekliyen felaketten haberi olmayan-lara mahsus bir sükunet içinde ve odun ateşinin temin

edebildiği süratle raviş'de bulunan 161 'inci alayın ikinci taburundaki vazifesine gitmekte olan bir doktorla karısı (*) *Harp Akademisi Kumandanı Korgenaral Ali Fuat Bey,*

"Mevki ve rütbelere 1937 senesi ilk basım'da belirtildiği gi-bidir."

MUSA DAĞI 17

ve kız çocuklarıda bulunuyordu. Bunlar açık bir vagon içinde lokomatiften ortalığa yayılan kıvılcım ve ateş parçalarından kendilerini güc koruyorlardı.

Tren Katrane'ye yaklaştığı bir sırada doktorun emir neri soyulmuş bir fellah telaşı ile seslendi.

-Doktor bey, doktor bey trenin önünden bir telki geçti.

Bunu bizde çok uğursuz sayarlar... Ne edelim acaba?.,

- Boş lafı bırak.

Doktor Vahram Şirinyanın (*) kültür ve görgüsü boyle hurafelere inanmıyacak kadar kuvvetli ve sağlamdı. Bununla beraber bir karısı madam Agavniye birde oniki ya-

şındaki kızını Mariye baktı. Onların hallerinden çok derin manalar çıkardı, içyüzünü izah edemediği korkunç bir ön sezi ile iliklerine kadar titredi.

Tren Katrane'ye ulaştıktan birkaç dakika sonra doktor

Şirinyan kaç gündür çoluk çocuk gırtlaklarından bir lok-ma sıcak yemek geçmediği için soloğu kolordu levazım

reisinde aldı. Kolordu levazım reisi binbaşı Hasan bey (*) misafirini çok kibar ve babaca bir tavırla karşıladı. Bu zat hayırhanlığın ve nezaketin timsalidir. Doktora arzusunu ve ihtiyaçlarını sordu:

- Üç kişilik tabldot istiyorum.

- Diğer ikisi kim?

- Karımla çocuğum

- Üç kişilik yemekte veririz on kişilik te... Fakat be bira-der bu Allahın çölüne bu zavallı kadınla bu masum çocu-

ğu sürüklemekte mana ne!

(*) Bu gün Sirkeci Hamidiye caddesi Türkiye Hanında.

(*) Arslan Çimento Şirketi satış şefidir.

18 CEVAT RİFÂT ATILHAN

- Geride kimseleri yok ölürsek te kalırsak ta beraber

olalım...

- Allah yolunuzu açık etsin.

Doktor önde, emir neferi sefer tasları içide nefis ye-

meklerle arkada istasyona doğru giderlerken içlerinde kanal seferinde su bulmuş askerlerin saadetini hissediyorlardı. Fakat her saadet gibi bu seviçte uzun sürmedi İngiliz tayyarelerinin hava süprizi ortalığın manzarasını bir anda değışdir, herkesi bir sipere sokulmaya veya kırlara dağılmaya mecbur etti. Çocuklarına üç dört günlük gıda-sızlığın mükafatını götürmekten doğan derin bir inşirah ve saadet için sevinmiş olan doktor bu ani taarruzda şaşaladı, içindeki üzüntünün ve önsezinin manasını daha ya-

kından anlayarak müdhiş bir heyecana kapıldı.

Evinden ve mutvağından başka alem tanımayan zaval-
lı kadın bu neresi olduğunu bile öğrenemediği yaban
abadda kendisine mi, yoksa dünyadan bi haber küçük
yavrusunamı acımak lazım geldiğini tayin edemiyordu.

Bu şaşkın ve boynu bükülmüş deminde kocası yanlarına
geldi karısı ile çocuğunu sürükliyerek yakında bulunan
şimendifer köprüsünün altına götürdü.

Şimendifer köprüsünün altı başka bir alemdi.

Bir metreden fazla kalınlıkta bir toprak tabakasına ala-lade bombaların tesir
edemeyeceğini hesaplıyanlar bura-

da kendilerini emniyette farzedebilirlerdi. Doktor ve ailesi de bu huzurla
köprünün kenarlarında kendilerini ba-

rındıracak birer yer bulmuşlardı.

İstasyona ve karargâha düşen bombaların gürültüsü

burada kendilerini emniyette farzedenlerin kulaklarına

merasim topu sesi gibi geliyordu.

MUSA DAĞI . 19

İşte bu büyük yanlış hisle kendilerini bir kır ziyafetin-de sanan doktorla
çoluk çocuğu kaç gündür hasretini çektikleri sıcak yemeklere sonsuz bir
iştahla kaşık çalıyorlardı.

Bu ne zevkine doyulmaz bir ziyafetti. Günlerden beri

bayat ekmek ve kuru katıkla nefisini körelten insanlar itina ile pişirilmiş lezzetli yemekleri çöl de Allah tarafından ikram edilmiş bir kudret helvası tadile yemekte idiler. Zavallıların kıtlıktan çıkmış gibi hallerini gören diğer köprü altı sakinleri kendilerini şevkat ve hayretle seyretmekte idiler, Bu garibler kümesinin ecel kapısında bekleyenlere mahsus tevekkülleri arasında en çok göze çarpan şey oniki yaşlarında kadar olan kız çocuğu idi. Hayret! Bu dehşet abatta bedevi kadınlarına bile rastgelinmezken istanbul kıyafetli bir yavru kızın burada işi ne idi? Küçük yavru Türk neferlerinin arasına sığınmış, Anadolulu mehmet-

çikler kendisini aralarına almışlar, kim bilir her biri hangi evlat hasretinin hararetiyle onu bağına basmış yan taraftan gelecek bir misket parçasına karşı vücudu ile ona siper olmuştu. Bir yandan can kaygusu, diğer taraftan günlerin verdiği mide kazıntısı bu insanların vaziyetin ciddi-yetini düşünmelerine mani oluyordu.

Kaderin önüne siper örülmez. Onun insanlar için tayin

ettiği akibet saati gelince hükmünü infaz eder. Bu talihsiz ailede açık bir vagonda kıvılcımlar ve çöl gecelerinin aya-zı içinde sessiz vadiler, insanlardan mahrum kilometreleri aştıktan sonra şimdi ecelin, felâketin ve dehşetin ta kuca-

ğına düşmüştü. Fakat bir metreden fazla toprak yığınının altında bulunmaktan doğan sahte bir güvenle midelerinin ihtiyacına cevap vermekte devam ediyorlardı.

Birden nasıl olduğu .tayin edilemeyen korkunç sesler

20 ,.... CEVAT RİFÂT ATILHAN

arasında kendine has ıslık çalarak köprüünün yanı başına düşen tayyare bombasının havaya kaldırdığı siyah toz ve şarapnel bulutu. Doktorun ciğerine yapışmış, tatlı lokma-sını ağzında bırakmış, onu cansız gibi boylu boyunca yere sermişti. Biraz evvel zevkle, büyük iştah ve lezzetle yediği yemekler sanki bir anda midesinde kan olmuş gibi kıpkı-

zıl, ağzından ve burnundan gelmekte idi.

Birkaç saniye sonrada bir yavru kızın bomba sesinden

daha yanık ölüm haberinden daha acı feryadı köprü altındaki insanların sınırlarını parça, parça etmişti.

- Baba, baba, baba...

Bir masumun, dünyadan ve hayattan bihaber bir yavrunun harp meydanında ve ateş altında bu inleyişi senelerden beri küçük ayşelerinden, Fatmacıklarından uzak düşmüş kaç Türk babasının tüylerini diken diken etmişti.

Küçük Mari babasının boylu boyuna yere serilmiş hareketsiz ve kanlar içindeki vücudunu görünce korkudan

kendini kaybetti, kızgın kumları ılık kanı ile sulayan babasının üzerine hıçkırı, hıçkırı, kapanarak bayıldı.

Mehmetçikler, Türke mahsus bir şevkat ve tatlılıkla bu

kız çocuğunu avutmak ve onu daha siper bir yere çekerek kurtarmak istiyorlardı.

Akşehirli bir asker tehlikeyi anladı ve kızını kavrayarak kenara çekmek istedi.

-Yürrrr...

Korkunç bir ölüm tarrakesi daha.

Artık ne baygın kız ayılabildi, nede Akşehirli Türk onu bir kenara çekebildi. İkiside Allahın rahmetine ve şehitlerin kafilesine katılmışlardı. Kocasının ölümle hayat ara-MUSA DAĞI .. 21

sında hareketsiz ve sessiz kanlı vücudu üstünde ciğerpa-resinin soğuk vücudunu gören bedbaht ana zıvanadan

çıkılmış deliller gibi şaşkın, bedbaht inliyor, ağlıyordu:

- Kocam, yavrum. Zavallı, kocam, zavallı yavrum...

Teyyaralar, (*) cinayet işleyenlere mahsus bir çeviklikle Katrene ufkundan süzülürken günahlarının kefareti için

içlerinden bir kurban ve iki esir bırakarak uzaklaşmışlar, gözden kaybolmuşlardı.

Türk doktorları ve sıhhiye teşkilatı bu hazin felaketin tamirine koştu.

Kolordunun muhterem doktoru Bürhan Fehim bey (*)

bedbaht meslektaşının yardımına koştu. Facia ile karşılaş-

tığı an asil insanlara mahsus ve vakar ve sükunet içinde evvela meslektaşının karısına elini uzattı. Onu teskin ve teselli ederken bir yandanda doktorun yaralarını sarmaya koyuldu.

Dudaklarından hiçbir zaman eksik olmayan kibar te-

bessüm bu defa tevekkül ve teslimiyet ifade eder, insana cesaret ve ümit verir yeni manalara bürünmüştü.

-Doktorum geçmiş olsun, yaranız tehlikeli değil. Sizi

hemen Şam hastahanelerine gönderelim diye arkadaşını

teselliye çalıştı.

Vazifesine gitmesi kısmet olmayan doktor ciğerparesi-

ni medeni insanların bulunmadığı ıssız ve talihsiz kara topraklara bırakarak karısı ile yaralı ve malûl, Şam istika-metine yol almağa başlamıştı.

(*) *Uçaklar*

(*) *Ankara caddesinde mütehhit*

22 CEVAT RIFAT ATILHAN

Kolordu kumandanı hat üzerindeki bütün nokta ve

menzil kumandanlarına bu vazife kurbanı doktorun hatı-

rını sormaları ve istediklerini yerine getirmelerini telgrafta emretmişti. Her istasyonda kendilerini karşılayan Türk zabıtları bu bedbaht babanın tamir kabul etmez felekatine yeni yeni teselliler bahşediyorlardı.

MUSA DAĞI yolu üzerinde Türk necabeti böylece tecelli ediyordu.

Bu vak'adan bir gün son içlerinde oldukça münevver

insanlar bulunan bir Ermeni kafilesi piyade askerlerinin muhafazası altında karargaha getirilmişlerdi. Bunlar Tafiye'de askerimize silah kullanan insanlardı.

Düşman veya müsallah eşkiya karşısında ki askere si-

lah çekmenin cezası dünyanın bütün medeni ordularında

yalnız ölümdür. Bunu düşünen bu bedbahtlar tıpkı ahiret yolcuları gibi dünyadan ümitlerini kesmiş, Azrailin kendilerini ziyaretini bekliyorlardı. Hallerinde korkunç bir sessizlik göze çarpıyordu.

Mıntıkanın en büyük âmiri olan kolordu kumandanı

Ali Fuat beyin huzuruna girdiler. Ölüm fermanının tebli-

ğine hazır insanlar gibi şaşkın ve bitgin kumandanın ağ-

zından çıkacak kara habere, müthiş hükme intizar ediyorlardı.

-Yaptığınız cahilliği şimdi hayatınızla ödeyeceksiniz..

Gibi korkunç bir karara göre kulaklarını ve bütün sinirlerini ayarlamışlardı. Fakat çıkmıyan canda umut vardır dedikleri gibi milyonda bir ihtimalle de avunmuyor değil-

lerdi. Kolordu kumandanının sakin ve merd sesi işitildi:

- İşlediğiniz büyük hata ve büyük günaha ne kadar al-

dandığınızı yakında öğreneceksiniz. Kanunların sizin gi-MUSA DAĞI .. 23

biler için tayin ettiği cezadan hepinizi affediyorum ve hattâ cümlenizin Şam'a gitmesine müsaade ediyorum.

Orada daha sakin ve daha normal hayat şartları içinde ka-bahatleriniz ve günahlarınızın büyüklüğünü düşünerek

vicdan azabı çekersiniz ki bu cezayı ben sizlere kafi görüyorum.

Ölüm habari bekleyen insanların önünde açılan bu ge-

niş ufuk, bu hayat ve saadet yolu Türkün asalet ve

âlicenaplığı kadar geniş ve hudutsuzdu...

MUSA DAĞI YOLUNDA BİR MUCİZE

Dünya cephelerinin çoğunda karakış hüküm sürüyor.

Buna mukabil bu ıssız Katrene ovalarında öyle güzel bir bahar varki... Eğer buraları bir parça da insan elinin him-metine mazhar olmuş bulunsaydı muhakkak ki havası fe-

sada uğramış büyük şehirlere bin defa üstün olurdu. Bu-

rada, medeniyetin yorucu, üzücü ve yıpratıcı hayatı yeri-ne tabiatın sadelik ve saflığı, ılık bir bahar havasının mas-mavi ve berrak gökyüzünün insan neşesini ve yaşama

kudretini arttıran güzellik ve temizliği var...

Bu gün bu saf ve güzel havada gurbet ve hasret acıları-

nı avutan insanlar an bir cezbeyle tutulmuş gibi harekete geldiler. Kolordu karargnını barındıran çadırlar bir anda söküldü, vagonlarda oturanlar eşyalarını çarçabuk topladılar. Büyük bir çeviklik ve çabuklukla sekizinci kolordu karargâhı trene yerleşmiş oldu.

Bu acelenin, bu telaşın sebebi ne idi?

Kudüs önlerinde ve şeria nehrinin şark kıyılarında bu-

lunan İngiliz ordusu zayıf Türk kt'alarını sürerek olduk-24 CEVT RIFAT ATLHAN

a mühim bir süratle (Amman) nne kadar gelmiş bulu-nuyorlardı. Burada; Amman önlerinde bir müdafaa hattı

meydana getirmiş olan yirmi sekizinci Türk piyade frkası kumandanı Miralay Asım bey (*) kumandasındaki bir

avuç Trkle kendisine addeden kat kat üstün olan dş-

man ordusunu Amman önlerinde mhlamamış olsaydı ci-

han harbi daha o zaman sona ermiş bulunacak ve felekat

daha müthiş olacaktı.

Vaziyetin bu fevkalâdelik ve vehametinden dolayı da

şam'da bulunan dördüncü ordu kumandanı Mersinli Ce-

mal Paşa karargâhı ile alelcele Amman'a gelmiş bulunu-

yordu.

Harbin ansızın kesbettiği bu ehemmiyet dolayısıyla

Katrenede bulunan sekizinci kolordu karargânını da bera-berindeki mürettep kuvvetinde Medine müdafilerini dü-

şünmeye vakit bulamadan Amman istikametinde harekete geçemeye ve orada ordunun mukadderatında âmil olmağa karar vermiş ve ordu kumandanlığından da bu yolda emir almıştı.

Katar, yetişmiş bir kıt'anın silah başına etmesi gibi çarçabuk harekete hazırlanmıştı. Son vagon da kolordu kumandanının yanında bulunuyordum. Trenin tam hareketi

sırasında Alman tayyare müfrezesinin makineli tüfekleri-de bizimle birlikte yola çıkmak istedi. Onların bu arzusuna is'af ederek kendilerini bu son vagonun balkon gibi

parmaklıkları sahalığına yerleştirdim. Garip bir duygu bana bu dört hafif mitralyözün mühim bir yol oynayacağını fi-

sıldar gibi oluyordu.

(*) Dördüncü vakıfhanında tüccar.

MUSA DAĞI 25

Tren/ hazin bir sessizlik içinde Katrene istasyonundan

ayrıldı, Kolordu erkanıharbiyesi, karagâh muhafız kıt'ası, bir sahra telsiz telgraf cihazı, birkaç vagon cephanesi, kolordu veznesi ve oldukça hatırı sayılır miktarda erzak ve zahire bu katarın yükünü teşkil ediyordu.

Orta bir süratle ilerliyoruz. Gideceğimiz yeri bilmiyo-

ruz. Fakat düşman ordusunun Ammanı sarmış olduğuna

nazaran bu hattı böyle zayıf bir kuvvetle yarıp geçmenin imkansızlığını içimizde düşünen bile yok. Bir defa yola çıkmış bulunuyoruz. Hadiselere, vak'alara ve vaziyete gö-

re icapeden tedbirleri alacağız. Ordu karargâhına ve Amman da döğüşmekte olan silah arkadaşlarımıza ulaşmak

hususunda hepimizde samimi bir arzu var. işte bu şevkledir ki alelade bir şimendifer yolcusu gibi sakin ve mütevekkil, yolumuza devam ediyoruz. Kuzeyi tepelerle çev-

rilmiş geniş bir vadiye, daha doğrusu kuzeyini zayıf ma-yille tepeler çevrelemiş bir ovacığa giriyoruz. Ortalıkta henüz hiçbir fevkâledelik yok. Fakat içimizde manasını

kolaylıkla veremediğimiz garip hisler var. Gözlerimiz etrafta dolaşıyor ve birşeyler arıyor. Buralarda, bu saatlerde muhakkak birşeyler olmak lazım. Mesela bir tuzak, bir

kahpelik, ne bileyim herhalde namuslu bir düşman ordu-

sunun hareketinden bambaşka bir şeyler bekliyoruz.

Hiçbir hadise ve vukuat olmadan tren Kasr istasyonu-

na ulaştı. Bizden evvel bir İngiliz hava filosu burasını ziyaret etmiş ve ortalığı harman yerine çevirmiş. Arap olan istasyon müdürünün gösterdiği telaş ve heyecan delilik

derecesinde idi. Kimbilir belkide herşeyden ve kötü aki-betlerden haber dardı.

İstasyondan Ammana yol almak istiyoruz. Fakat telg-

raf muhaberatı kesilmiş. Bir istasyonluk mesafe kaldı am-26 CEVAT RIFAT ATILHAN

ma pir kaldı... Ne yapmak lâzım? geri dönmek asla müm-

kün değil. Olduğumuz yerde kalmak, oda kabil değil. O

halde Allaha sığınarak ne bahasına olursa olsun ileri gitmek lazım. Öyle de yaptık. Bir ihtiyat tedbiri olarakta

"Bahşiş koparmak için istasyona gelen" kabile şeyhlerin-den bazıları bize refakat ediyor. O at üstündeki insanları şimendifere klavuzluk etmesi oldukça gülünç olmakla beraber bu budalalığa şuursuzca muafakat etmek mecburi-

yetinde kalmıştık.

Tren yaptığı odun ateşi ile ve çıktığı rampa dolayısıyla ağır aksak ilerliyor, o kadar ki süvari kabile reisleri ile at-başı beraber gidiyoruz. Bir şey var ki bu adamların bakış-

ları ve tavırları hiç de insana emniyet ve inşirah vermiyor, Onlar mücrimlere mahsus bir şaşkınlık ve tereddüdün

sinsi ve gizli tezahürlerini saklıyamıyor. Lisanı halleri âdeta bize şöyle demek istiyorlardı:

Bir trenin yanı başında at üstünde birlikte gitmekle si-ze ne faydamız dokunabilir? Bizim bu hareketimiz biraz

sonra başınıza öreceğimiz kahpelik çorabında perişanlığı-

nızı ve felaketinizi seyretmek içindir.

İçimizde müşkül izah edilir üzüntüler var. Dikkatimizi

arttırıyoruz, gözlerimiz etraftan bir saniye ayrılmaz oldu.

Dürbünlerimiz elimizden ve gözümüzden düşmüyor.

Acaba şu turna katarı gibi ardı ardına sağımızdaki te-

pelerde şüpheli ve telaşlı yürüyen insanlar nedir, ne ola-bilirler? Belkide alelâde bedevilerdir de yollarına gidiyorlar. Fakat böyle bir avcı hattının yan

yürüyüşü gibi hareket etmelerinin manası nedir?

Bir kaç dakika evveline kadar bizimle beraber gelmek-

te olan Arap şeyhlerinin birden bire sırta kadem basma-

ları ne ile izah edilebilir. Bütün bu muammalar ve istif-MUSA DAĞI 27

hamlar çok geçmeden birden bire çözümlü vermiş ve acı

hakikat bütün fecaati ve iğrençliğiyle meydana çıkmıştı.

Lokomotifin acı çığılığı bu alçak tuzağını kâinata ilan eder gibi geniş vadide inledi ve katar olduğu yere mihlan-dı.

Hemen lokomotifin yanına koştuk. Hat bir elektirikli

bomba ile tahrip edilmişti. Bu namerdçe tuzak her ay,

Türkün dişinden tırnağından arttırdığı sarı altınları ceble-rine indiren urban tarafından Lâvrensin tarifile yapılırdı.

Silah arkadaşlarının ve Amman müdafaa hattının sabır-

sızlıkla imdadına gitmekte olan bu trenin önüne açılan

hendek ve yoluna dikilen mania yetmiyormuş gibi şarkı-

mızdan kesif bir de tüfenk ateşi açıldı. İşte biraz evvel Turna katarı gibi dizi halinde yürüyen insanların mahiyeti ve marifeti...

Bu vaziyet karşısında ilk iş trenin ne olursa olsun yolu-na devamını düşünmekten başka birşey olamazdı. Kolor-

du kumandamda böyle emrediyordu.

Genç ve dinamik mülazim Hâşim (*) lokomotifin tahri-

kine memur edildi. Bizde bir yandan bu katarı tahrib edilmiş hattan ileriye nasıl geçireceğimizi düşünmeye/ öbür yandan da şarkımızdan bu fırsatı ganimet bilerek olanca şiddetiyle ateş eden fellahlara karşı mukabil tertibat almaya koyulduk. Erkanı harbiye yüzbaşısı Recep Bey (*) bu

fırsatlara karşı karargâh muhafızlarından ayrılan askerin kumandasını ele alarak mukabil ateşe başladı.

Aziz doktorumuzun Burhan Fehim bir yandan bir

doktor bir yandan da bir muharip zabıt gibi ateş hattında (*) *Ankara MM. Vekâletinde Yarbay Balıkesirli Hâşim.*

(*) *Kurmay Albay Recep.*

28 CEVÂT RİFÂT ATILHÂN

çift vazife görmekte idi. Kısa bir zaman zarfında birkaç yaralı yanibaşlarında kendileri gibi çalışan bu asil Türkün tedavisin de mazhar olmuşlardı.

Böyle kiritik vaziyette bulunduğumuz sırada evvelden,

hesap edilmiş bir plân neticesi olarak bir İngiliz piyade taburu ile bir süvari birde hecin bölüğünden mürekkep bir kuvvet yakın mesafeden ve geniş vadiden üzerimize cehennem gibi ateş yağdırmaya başladı.

İngiliz müfrezesinin hemen hemen düz denecek bir

arazide trenin üzerine tevciit ettiği kurşun yağmuru insan için her türlü hareket ve hatta kıpırdama imkanını bile yoketmiş bulunuyordu. Raylara çarpan mermilerin çatır-tıları, parça parça olan vagon tahtaları; Hülasa göz açtır-mıyan bir taş altında bir şimendüfer katarını tahrip edilmiş bir hat üzerinden ileri yürütmeyi düşünmek bile akıl ve mantık çerçevesine sığmıyan şeylerdendi.

Bu vaziyete göre ileri gitmek intihar, olduğumuz yerde

kalmak ölümün ta kendisi, geri dönmek ise firar olacaktı ki, ecdadımızın yazdığı tarihte böyle bir şeyden bahis

yoktu ve olamazdı da. Ölümle intihar acizlerin, imkan yaratmak, mânileri yıkmak, fevkâlelikleri çiğnemekte

Türk askerinin, vazifesidir.

Gerçi burada imkan yaratmak denilen şeyin bir mucii-

zededen asla farkı olmayacaktı. Fakat ölümü göze aldıktan sonra da insan oğlunun yapamayacağı hiçbirşey yoktur.

İşte sekizinci kolordu karargâhının kahraman zabıt ve askerleri vazifelerine dağılarak bu mucizenin tahakkukuna çalıştılar.

MUSA DAĞ! 29

Karargâh süvari kumandanı Avni bey (*) ihtiyar müla-

zım Suphi (*) ve Niyazi beylerle Kolordu istihkâm ku-

mandanı Muhlis bey (*) bizi böyle kötü vaziyetti sıkıştır-dıkları için pervasızca hatta mevzi almadan ayak üzerin-de ateş etmekte olan İngiliz piyadeleri üzerine hemen

ateş açtılar.

Düşman süvari ve hecin kıt'aları trenin ileri gitmesine maddeten imkân olmadığı için hattın arkasını kestirmek

üzere dört nala yürüyüşle bir kuşatma hareketine çalışı-

yorlardı. Böylece bir kolordu karargâhını olanca mevcudu ile elde etmek düşman için son derece zevkli bir iş olacaktı. Fakat katarın son vagonuna yerleştirmiş olduğumuz

Alman makineli tüfekleri bu pervasızlar üzerine müessir bir mukabeleye geçti.

Karargâhta kahramanlar kahramanı diye anılan Avni

sanki bir futbol sahasında bulunuyormuş gibi soğuk kanlı bir cesaret ve fedâkârlıkla karargâh piyadelerini yaymış

sekizyüz metre mesafeden; Ortalığa ateş saçan düşman

müfrezesine müstesna bir cür'etle karşı koymaya başla-

mıştı. İhtiyat mülazimleri Suphi ve Niyazi beylerle

istihkâm kumandanı Muslis Bey de Avninin sağında ve

solunda aynı hedefe tevcih edilmiş bir ateş birliği vücuda getiriyorlardı.

Düşmanın ancak bir teslimiyete ve bir beyaz bayra-

ğın vagonlar üzerinde dalgalanmasına intizar ettiği bu

dakikalarda ummadığı bu kahraman müdafaa onu mevzi

almağa ve pervasızlığı terketmeye mecbur etti. Bununla

(* *Kılıçali askerlik şubesi reisi Binbaşı Avni.*

(* *Ziraat Bankası umum. müdür muavini.*

(* *Seydibeşeride hali esarete şehit düşmüş çok yüksek bir vatanperver ve kıymetli bir askerdir.*

30 CEVAT RIFAT ATILHAN

beraber düşman ele geçirdiği muazzam ve tarihi fırsatın böyle memulun fevkinde kaçırılacağını sezdiği için hiddet ve telaşla karışık bir şiddet göstermeye başladı.

Hecin süvariler ve atlılar hızlarını arttırdılar. Piyadeler daha bol kurşun yağdırır oldular. Lokomotife tevcih ettikleri piyade ve makinelitüfenk ateşi makineyi kullandırmı-

yacak kadar kuvvetli idi. Mermilerin raylara ve demirlere çarparak hasıl ettikleri çifte sesler ve çıkardıkları kıvılcımlar bu dört tarafı yangınla çevrilmiş insanlara füturdan ziyade kuvvet ve hınç veriyordu.

Bu yangın esnasında açık bir vagonda bulunmakta

olan sahra telsiz makinesini faaliyete geçirmeyi unutmadık. Vagon içinden antenini çıkaran bu medeniyet aleti

vaziyetimizi alâkadarlara bildirmeğe başladı ve harp gü-rültüleri arasına bir cazırtı daha ilave etti.

- Tırrr.... Çırrr ... Çırrr..

Dördüncü ordu karargahını arıyordu.

Telsiz gökyüzünün hudutsuz genişliklerinden kendi mevcudiyetini duyurmaya çalışsa dursun gözümüze yeni bir imkan daha ilişti:

Telgraf telile telefon muhaberesi...

O zamanlar Şam ile Medine ekseriya telgraf hattına telefon cihazı bağliyerek muhabere ederdi. Bunu düşünerek önümde duran telgraf direğine tırmanmaya başladım.

Kolordu muhabere kumandanı Mehmet Ali Bey direğin altından bana bir seyyar telefon makinesi uzatıyordu.

Düşman bir yandan vagon içinde yükselen antene bir yandan da telgraf direğine tırmanan insana ölüm yağmu-

ra yâğdırıyordu. O derecede ki altında bulunan direğin her an kırılıp devrilmesini beklemekte idim. Evet direk MUSA DAĞI 31 kurşunlardan delik deşik olmuşken bana hiç bir şey olmuyordu.

Demiryolunun uygun bir tarafını siper almış olan kargâh hesap memuru Sabri bey (*) Beni ölümle yanyana gördüğü için samimi bir arkadaş heyecanı ile ve mermi seslerini yarıp yırtan bir avazla bağıırıyordu:

- Cevat çabuk ol!.. Cevat elini çabuk tut diyerek devrilecek.. Fakat şurası muhakkak ki: Öldürmeyen Allah öldürmez..

Acemisi olduğum için telefon cihazını bin müşkilatla hatta bağladım ve tarifi mümkün olmayan bir heyecan ve merak içinde manyatoyu çevirdim. Can çıkmayınca ümid

bitmez derler. Rastgele bir telgraf hattına her hangi bir telefon cihazı bağlayarak aradığımı bulmak bu her halde

çok iyimser insanların bel bağlayacağı bir ümididi. Biz ki; çok defa müsait şartlar altında bile, muntazam bir telefon santralından her istediğimizi her istediğimiz dakikada

bulamamaktan sinirlenirdik böyle muhakkak bir ölüm

tehlikesini göze alarak girişilen bu tecrübede ancak Allahın acıyarak müsbet netice vermesini umabilirdik.

- Alo... Aloo...

Uzun uzun, bağıra, bağıra birçok alloları bir araya diz-dim..

Hayret!

- Alooo...

Mukaddes Tuba vadisinde ilahi hitaba erişmiş, Musa

gibi hayret ve dehşet içinde kaldım.

(* *Halen Harp Akademisi hesap memuru.*

32 . CEVAT RIFAT ATILHAN

Bu ses hafiften geliyor gibi bir lahza içime iliklerime kadar yayıldı.
Kulaklarıma inanamaz ve yeşil vahalarda

görülen suyun serap olmasından korkar gibi heyecanla

seslendim:

- Alo orası neresi?..

- Dördüncü ordu karargâhı...

- Ordu karargâhı nerede?

- Ammanda istasyon binasında.. Siz kimsiniz kuzum.

- Burası Kasır istasyonunun takriben on kilometre ilerisinde ve Amman köprüsünün beş kilometre kadar yakı-

nında bir nokta.. Bizde sekizinci kolordu karargâhıyız.

Ordu kumandanı ile acele görüşmek isterim. Vaziyet kri-

tik ve tehlikelidir.

Kuzum acele ediniz. Direk çatır çatır çatırdıyor, içim

kopacak gibi sinirli ve aceleci ses bekliyorum. Belki bir saniye bile geçmedi. Ordu kumandanı Mersinli Cemal paşa-

nın sesi:

- Ben dördüncü ordu kumandanı Cemal.

- Paşa hazretleri... Kasır istasyonunun on kilometre kadar ilerisindeyiz. Hat bomba ile tahrip edilmiştir. Şark tarafımızdan Araplar, garp tarafımızdan İngiliz kıt'alarıyla çevrilmiş bir halde harbediyoruz. Demiryolunun gerisinde kesilmiştir. Katarı ne pahasına olursa olsun (Amman)a

götürmek için çalışıyoruz. Emriniz nedir efendim?..

- Şimdi bir süvari kuvveti tahrik edeceğim. Amman-

dan bir geçid bulursa onu zorlayıp sizi himaye etmesini emredeceğim... Siz...

Konuşmanın gerisi gelmedi. Teller koptu,- hurdahaş

olan direk yıkılacak hale geldi. Kendimi aşağı dar attım MUSA DAĞI 33

ve derhal koşarak ordu kumandanının emrini kolordu

kumandanı Ali Fuat beye bildirdim,..

Yüzbaşı Haşim çalışıyordu. Makinenin belki yüz yerin-

de delikler açılmıştı. Haşimin yanındaki askerlerden bir kaçı vurulmuştu. Makinistte yaralı idi hemde gırtlığından...

Bedevilerle çarpışanlardan da yüzbaşı Recep böyle bir

çok neferimiz kanlar içinde idi. Doktor Burhan Fehim, bu ilahi ateş ve çenk içinde kâh bir doktor gibi veya kıt'a kumandanı olarak fakat daima mütebessim, daima soğuk

kanlı ve daima neşeli, çalışıyordu. Bir yandan yaraları sa-rıyor, bir yandan askerlere:

- Şu sağ taraftaki felâh kümesine ateş edin, haydi yiğitler, haydi aslanlar diye bağıyordu.

Kuzeydeki ve güneydeki düşmana ve bire yüz kuve-

tindeki bir hasma karşı çarpışan bir avuç kahramanın gösterdiği harikalar insana aşılmaz zannedilen bütün manilerin enerji ve cür'etle yıkılmaya mahkûm olduğunu göste-

riyordu...

Askerlerimiz ve başkalarındaki kahraman zabitler,

kendilerini çember içine almış olanlarla çarpışa dursun, zafer azmi ve ümid ve katarı ileri götürmekte idi.

Lokomotifin yanına koştum. Genç arkadaşım Haşim

makinenin delik deşik olmasından ve makinistin gırtlı-

ğından yaralanmasından dolayı teessür içinde idi. Bununla beraber muntazam odun parçalarını demiryolunun bozuk

olan kısmına döşeterek bir tecrübeye girmektende geri

kalmamıştı. Yaralı makinist sol eliyle gırtlığından akan kanlara mani olmak isterken daha acı bir felakete uğramış

insanları azâb ve ızdırabile kekeledi:

34 CEVAT RİFAT ATILHAN

- Kazan delindi,..

Demek artık bir saatten beri sarfettiğimiz bütün emek-

ler bütün ünüidler artık tamamen mahvoldu. O halde tes-

lim olmaktan ve silah bırakmaktan başka çare yok. Hayır ileri gitmeye muvaffak olamadiyse ölümünden bizi kimse

menedemez ya...

Hıristiyan bir Arap olan makiniste kat'ı ve sarih olarak teker, teker şunları söyledim:

- Arkadaş! Ölüm pahasına bile olsa bu makineyi yürü~

teceksin. Ölürsek bütün karargâh hep birlikte, elele, ku-cak kucağa Allahın huzuruna akalınla çıkmak isteriz. Fakat sağ kalırsak milletin, büyüklerin ve tarihin karşısında kazanacağımız şerefini azemetini bir düşün. Yaralısın, ya biranevvel şu makineyi harekete getirir, yarım saat sonra Türk hastahanesinde tedavi edilirsin ve yahud şu tabanca seni bir an evvel ızdıraptan kurtarır...

Makinst durakladı. Ölümle hayat, olurla, olmaz arasın-

da bir lahza sersemlemişti. İlave ettim:

-Eğer ileri gidersen ayrıca sana yüz tane sarı altın!.. Ve yanımda bulunan kolordu misafiri mesturesinden bir

avuç altınla Arap makinisti manyatizma ettim, efsunlan-

dım.

- Başüstüne efendim...

- Mehmet çavuş, şu düzgün odunu şu rayın yanına

koy.

- Olmadı kardeşim, sıkıştır... Aralık bırakma...

- Yahu ne beceriksiz şeylersiniz, getir şu düz kesilmiş

odunları... Hah şöyle, çabuk olun, biraz acele...

- Haydi makinist yol ver. Yavaş, ağır, dikkatli...

MUSA DAĞI 35

- Haşim makinistin yanına çık kardeşim, ona mukayyed ol...

Düttt.

Ortalık çınladı. Tüfenk seslerini yırtan bu tiz seda döğüşenleri bir zafer ilanı gibi sevindirdi, coşturdu...

Haydi arkadaşlar vagonlara...

Lokomotifin arkasına bağlı yük vagonundaki hayvan-

ların ekserisi yaralı. Onların tepinmeleri insana acı duy-duklarından ziyade şenlik yaptıkları hissini veriyor...

Lokomotifin ön tekerlekleri odunları çiğniyerek ağır,

ağır döndüğü zaman aklıma durgunluk gelecek sandım.

İşte öndeki tekerlekler sağlam hatta geçti. İkinciler, üçün-cüler, ve diğerleri birer birer geçiyor.

- Aman dikkat edin. Yavaş, ağır,

Lokomitif kurtuldu. Birinci vagon geçiyor. İkinci vagon geçiyor. Üçüncü...

Hemen en sondaki vagonun sahanlığına atladım. Avninin gür sesinini işitiyordum:

- Daha şiddetli ateş.. Daha şiddetli ateş..

- Avni ... Avni... Avni.. askerlerini al trene koş gidiyoruz.

O sevgilisinin koynundan ayrılmak istemiyen aşıklar
gibi bu çengin hızından kendini alamıyordu.

- Avni ateş kes... Vagona gir... .

Sağda, solda Muhlis, Niyazi ve Suphi beylerle askerleri var. Onlarada
bağırıyoruz:

- Arkadaşlar vagonlara dönün, tren gidiyor.

Kahraman Avni güç belâ hızını aldı ve kendisini vago-

36 CEVAT RIFAT ATILHAN

nun basamağına attı kendisinden daha ziyade askerlerini düşünüyor ve
onları kurtarmağa çalışıyordu.

- Acele edin diyorum size acele.. Çabuk olun.. Sersem-

liği bırak, koş., diye bağırıyordu.

Tren yaydan fırlamış bir ok gibi hızlanıverdi, o kadar

ki ne Suphinin, ne Muhlisin, nede Niyazinin yetişmesine artık imkân
kalmamıştı. Onlar bu büyük mucizenin fidyе-si gibi düşman eline
terkedilmişlerdi...

Sahanlıkta Alman makineli tüfenkleri bu mucizenin ta-

hakkuku, üzerine ağızları açık kalan düşmana son

selâmlarını gönderiyorlardı.

- Fener... Feuer... Fener..

-Düttt... Dütt... Düttt...

Vadileri, ovaları, meyilleri yara, yara uçuyoruz. Geride kalan arkadaşlardan uzaklaşıyor, ileride bizi bekliyenlere yaklaşıyoruz.

Katar, kafesten kurtulmuş panter gibi zapdedilmez bir-

hızla ilerliyor, Fakat bu ilerleyiş Umumî Harp esnasında odunla işleyen bir trenin sür'atine hiç benzemiyor.

Yetmiş, seksen, yüz kilometre sür'atle kayıyoruz, uçu-

yoruz. Üç defa ardı ardına çılgık koparan makine bize, bir inişten kaydığını hatırlatıyor ve frenlerin sıkılmasını yalvarıyor.

Bunu anlıyan nerede, fren nerede, frenleri sıkacak ne-

rede... Aksine bakınki ileride büyük ve aşağısı derin bir köprüye yaklaşıyoruz. Onu yavaş geçmek lâzım. Hatta

bomba koyan kahpe el ya orayada uzanmış ise... O zaman

yarattığımız mucize neye yarıyacak? Hep birlikte uçuru-

ma yuvarlanacak ve orada muazzam bir mezar vücade

getireceğiz...

MUSA DAĞI 37

Makine kudurmuş bir sür'atle köprüye girdi. Uçuyor,

Henüz yuvanlanmadık. Arkasında sürüklediği vagonlar-

da birer, birer köprüyü geçiyorlar. Biz son vagonla köprü-

ye ulaştığımız zaman lokomotif öbür tarafa geçmiş bulu-

nuyordu... Demek ki düşman eli henüz buraya dokunma-

mıştı. Çok şükür bunu da geçtik, şimdi (Amman)ı sarmış olan İngiliz kıtalarını geçecektik.

Düşmanın bütün geri tertibatını görüyoruz. Onlar kor-

kuç bir sür'atle uçmakta olan bu katarın mahiyetini tayin edinceye kadar biz Türk hatlarına girdik.

Vaziyetimizdeki fevkalâdeliğin büyüklüğü şununla öl-

çüle bilir ki düşman ne bu dehşetli avı yakalamaya, nede önüne mani kurmaya, hatta nede ateş etmeğe vakit bula-bildi. Yaptığımız iş şaşılacak kadar geniş ve azemetli idi...

AMMAN MUHASARADA

Tren uçarak Amman'a girerken eşini bulmuş kuşlar gi-

bi birdenbire hızını kesti yürüyüşünü tabiileştirdi. Bu, ne makinistin maharetinden, nede artık tutulmaz olan frenlerin sıkıştırılmasından ileri geliyordu. Aşılmaz manileri yı-

kan, mümkün olmayanı mümkün yapan, düşmana par-

mak ısırtan bir mucize yaratanlara Allah yardımcı olmuş

ve yollarına birtatlı meyil, bir rampa çıkararak onları

mükafatlandırmıştı.

Şimdi bir uçağın süzülüşü gibi yükseklerden Amman'a

iniyoruz. Vadilerde bulunan ağırlıkları ve geri kıt'alarını bir uçak rasadı gibi kuşbakışı görüyoruz. Bu nakliye

kıtalarının, bu geri hizmetteki insanların halinde hazin mânalar, duruşlarında insana dokunan noktalar var. Ne

38 CEVAT RIFAT ATILHAN

ileri atılmaya hazır taarruz kıt'alarının peşinden koşacağı, nede rica't halinde geri çekileceğe benziyorlar. Bunlar da-ha ziyade Arafatta kalmış hacılar gibi şaşkın, fakat bu felâketide atlatacağına emin neticeyi metanetle bekliyorlar. İleride maazallah bir muvaffaikeyetsizlik vukû bulursa, Tarık Bin Ziyad'ın Endülüs seferinde olduğu gibi, geri gitmelerine imkân yok.

Elinde silah, harp fırtınası içinde beyinlerinin bütün

hücreleri ve sinirlerinin bütün telleri ile ateş kesilmiş olan insanların şuuruları ve iradeleri yalnız birtek noktaya sap-lanır. Galip gelmek... Onların ne ric'at, nede harbin diğer-tecellilerini düşünmeğe vakitleri vardır. Fakat geride, hiylekâr ve araba başında mukadderatın seyrine boyun

eğenler, tıpkı eli kolu bağlı insanlar gibi biraz şaşkındırlar. İşte yukardan aşağı Amman'a inerken gözümüze çar-

pan manzaranın kafalarımızdaki akisleri...

Büküle, büküle, süzüle süzüle, yavaş yavaş Amman'a

girdik.

Ordu kumandanı ve karargâra istasyonda, çifte muha-

sarayı yarmış ve Amman müdafilerine bir kaç yüz asker,

bir kaç vagon erzak ve hatırı sayılır miktarda cephaneye getirmiş olan bizleri bekliyordu.

Katarın karşılanması bir kahramanlığa gösterilen say-

gıdan ziyade bir kurtarıcıya izhar edilen sevinç ve şükran hisleri ile dolu oldu. Çünkü Ammanda muhasara vaziyetinde kalmış olan askerin durumu son derece nazik ve

tehlikeli bir raddeye gelmiş bulunuyordu. Böyle bire yirmi nisbetinde bir üstünlüğe sahip olan düşman karşısında

misli görülmemiş kahramanlık ve fedakârlıkla döğüşen

Türk kıtası aynı zamanda cephaneye ve erzak cihetinde çok sıkıntılı bir vaziyete gelmiş bulunuyordu.

MUSA DAĞI 39

Böyle iki düşman hattının yarararak ve tahrip edilmiş bir demiryolundan geçerek Ammana ulaşan kolordu

karargânının gelişini maddî olmaktan ziyade manevî bir tesir yapmış, askerinin şevk ve gayretini arttırmış, kahraman müdafilerin zaferi için bir müjde telâkki edilmişti.

Kolordu karargâhının taze ve dinç askerleri, vagonlar-

la cephaneye, hemen ateş hattını gönderildi.

Kolordu veznesinde bulunan oldukça kıymetli masa-

rufu mestureden gümüş mecidiyelerde tıpkı cephaneye gibi

muhariplere dağıtılmak üzere cepheye sevk edildi.

Evet anavatanın şan şerefi ve Türk bayrağının mukad-

des tarihi onuru namına Erzurumun, Van'ın veya Si-

vas'ın karlı ikliminden gelip bu cehennem gibi sıcak yerlerde çarpışan öz Türk'ün dişinden tırnağından arttırdığı, kendisi yemeye kıyamadığı sarı altınları aç gözlü, iki yüz-lü, doymaz ve haris Bedevileri saçıp onların şüpheli dost-luklarını kazınmaktansa Mehmetçiğin iâşesini mükellef-

leştirmeye hasretmenin büyük faydası Amman kavgasın-

dan olanca açıklığıyla meydana çıkmış bulunuyordu...

ATEŞ HATTINDA

Kolordu kumandanı, ordudan aldığı emir üzerine muhabereyi yakından görmek üzere ateş hattında gidiyor.

Bende beraberindeyim. Amman sokaklarını geçerek bir sırta tırmanıyoruz. Şimdi top, tüfenk sesleri değil, top, tü-

fenk mermilerinin huzmeleri içindeyiz. Daima bir uğultu, iki taraflı topçu düellosu ve fasıla vermiyen piyade ve makinelitüfek ateşi...

40 .. CEVAT RİFÂT ATILHAN

Her tarafta aynı kumanda, aynı enerji ve aynı iman.,.

- Daha şiddetli ateş...

Bu kahramanların kumandanını arıyoruz. Miralay

Asım bey (*) Gerilerde yok. Esasen bu işin ilerisi gerisi yokya... Fakat bir fırka kumandanını bir bölük tarassut mevkiinde veya siperde arıyacak değildi. Halbuki Asım

bey ateşin ta göbeğinde, harbin en ortasında, değme kah-ramanlara nasip olmayan müthiş bir cesaret, müthiş bir

soğukkanlılık ve taktire değer bir bilgi ve duruşla harbi idare ediyor. Onu böyle ateş ortasında görenler kendisini çok çetin bir kavgadan ziyade her hangi bir manevrada

zannederler... Fakat aldanmaya gelmez. Bire yirmi nisbetinde fazlalıkla muazzam bir düşman kalabalığı karşısındayız. Dinç katanların çekip getirdiği asrî toplar, iaşesi mükemmel, cephanesi bol, adeti fazla ve maneviyatı tabiatıyla yüksek bir düşman karşısındayız.

Düşman Amman'ın kuzeyinde tazyik ediyor. Kuvveti-

nin büyük kısmını oraya teksif etmiş. Buradan açacağı bir gedikle şehre girerse harbi kazanmış ve hatta bütün cihan harbi üzerinde müessir bir rol

oynamış olacak...

- Çatt... Çatt. Çatt.

Gök gürültüsü gibi bir ses ve yıldırım gibi bir taraka.

Tam önümüze isabet, o kadar yakın ki belkide biz sekme zaviyesinin içinde olduğumuz için kurtuluyoruz. Bulduğumuz yer taşlık. Etrafa yayılan misketlerden maa da ve bir sürüde taş parçası yapışacak vücut arıyor.

(* *Genel Kurmay İL Başkanı Korgeneral Asım.*

MUSA DAĞI .. 41

İşte cehennem ortasında Asım beyin fütursuz sesini işitiyoruz. Sanki bir şey olmamış gibi izah ediyor.

- Düşman dün sağ cenahımızı tazyik ediyordu. Oradan müsbet netice alamayınca bu gün bu tecrübeyi sol cenahımıza tatbik ediyor... Ve eliyle gösteriyor.

- İşte topçuları şu sırtların gerisinde..

Ve sanki evet der gibi arkası beş, altı obüs danesi daha...Önümüz yeni baştan toz, duman kesildi. Çok yaralananlar var.

Fırka kumandanının yanibaşında duran bir batarya kumandanı, yüzbaşı Sami bey (*) kumanda veriyor.

- İhtiraklı şarapnel!...
- Mesafe 1700. İstikamet asliden 35 derece sağda!
- Kademeli grupla endaht (*).
- Turab zaviyesi 16.

Ve toplar ardı ardına cehennem gibi hırsla, şiddetle gürlüyor lar.

- Çatal mesafesi 1900.
- Ateş.

Ve yeni bir kıyamet...

Topçu kumandanı Sami bey batarya dürbününün başında endahti o kadar tatlı ve sakin idare ediyorduk!.

Birden tesir entahtına geçti. Düşman topçu mevzilerinde hasıl olan sessizlik ve durgunluk gösteriyordu ki Türk topçusunun hesaplı olan cephanesi israf edilmiyor.

(*) Davutpaşa kışlasında topçu yarbay,

(*) Endaht. Ateş etme, silâh boşaltma.

42 CEVAT RIFAT ATILHAN

Bu Türk topçu zabitanın bataryasını idare ederken gös-

terdiği tabiiik ve sessizliğe hâlen hayret etmekteyim. En-dahtlarında isabet, kumandalarında kat'iyet ve

harekâtında tarif edilmez bir cesaret ve soğukkanlılık gö-

rünüyordu.

Sağ ilerisinde sıçramaya kalkan Alman asya grubundan bir bölük, iyi talim görmüş askerlere mahsus çeviklikle ileri atılırken Sami beyin sesi ahengi tamamlıyordu.

- Batarya ile ateşş...

Türk topçusu müdafaadan taarruza geçen piyadeleri müessir ateşiyle himaye ediyordu.

Cephenin sol cenahında birdenbire bir tufan, bir kasırga koptu. Şehrin en ziyade gedik açılmaya müsait noktasına toplanan düşman topluluğunun nihai bir taarruzu beklenirken Türk kıt'alarının birden ileri fırladıkları görüldü. Birbirini ateşle himaye eden piyadeler üzerine düşman topçusu bütün ateşini toplamış ve bütün bataryalarını bu taarruz kıt'aları üzerine çevirmişti.

Miralay asım bey, hemen yanı başında bulunan bataryaya kumandanı Sami beye seslendi:

- Sol ilerinizdeki düşman bataryalarını ateş altına alı-

nız, sonrada telefonla diğer bataryalara sol çehan taarruzunu himaye etmelerini emretti.

Ellerindeki mevzileri güç bela muhafaza etmeleri ve

karşularına büyük bir üstünlükle dikilmiş olan kuvvetli düşmanı takviye birlikleri gelinceye kadar oyalamaları

bin nimet sayılırken Türk piyadelerinin yıldırım gibi

mevzilerinden sıçrayarak ileri atılması dünya askeri tarih-lerinin nadir kaydettiği hadiselerdendir.

Kumandan Asım bey yaverine emretti.

MUSA DAĞI . 43

- Telefonla söyleyiniz, sağ cenahtaki alay, vaziyeti sol cenahın taarruzuna göre idare etsin ve mevzilerini, mer-kezini ileri sürmek suretiyle islah ve tadil etsin.

İki taraftan top, mitralyöz ve piyade ateşi çalgın gibi kudurmuş gibi, cehennem püskürüyor, ölüm püskürüyor

ve kulak zarlarını yırtan devamlı tarakalarla yerleri gökleri inletiyordu. Bu ateş ve fırtınayı delerek göklerin sonsuzluğunda karışan ve bütün uğultuların üstüne çıkan

Türk'ün sesiyle ortalık çınliyordu,..

- Allah Allah Allah.

Parıldayan süngüler ve seslerini Allaha yetiştirmek is-

tiyen kahramanlar düşman siperlerine girmişlerdi.

O günden baştan başa kahraman, baştan başa yiğit ke-

silen askerler Asım bey gibi emsalsiz bir kumandanın emrinde bir zafer sahifesi kapattılar.

Güneş ertesi sabah tekrar Filistin ovasına yayıldığı zaman Amman'ı oldukça çetin ve korkulu bir surette tazyik etmiş olan düşmanın yerinde yeller estiği görüldü.

Geldiği yere. Yordan nehrinin garp sahillerine çekil-
mişti. Hiç şüphe edilmez ki bu muvaffakiyette Esâd bey
(*) kumandasındaki üçüncü süvari fırkasının çok mühim
hissesi vardır.

Miralay Esâd beyi, ikinci Gazze muharebesi esnasında

görenler bu yiğit ve asil kumandanın emrinde bir süvari fırkasının toplu bir
nizamda düşman taarruzunun ta geri-lerine sarktığını. Düşman safları içinde
pervasızca saldır-dığına şahid olanlar, bu müşkül durumda, ondan gene

böyle bir fedakârlık beklemekte haklı idiler. Nitekim

(*) *Eski İstanbul Valisi merhum Esâd Paşa.*

44 . CEVAT RIFAT ATILHAN

üçüncü süvari fırkası Kudüs önlerinden ta (Amman)a ka-

dar yıldırım gibi gelmiş olan dumanın rüç'at hattını ve cenahlarını tehlikeli
surette tehdit ettiği için İngilizler Şeria boyundaki eski mevzilerine kadar
çekilmeyi zaruri

görmüşlerdi.

Müdafaadan taarruza, tarruzdan ileriye geçen Türk kı-

taları Salt üzerinden Şeria ovasına kadar engelsiz yürü-

yüşlerine devanı ettiler. Asım bey kıt'aları düşmanın, kolordu karargâhıda
Asım beyin peşinde idi. İki Çeçen kö-

yünü geçerek Salt yoluna çıktık. Geniş bir yaylada at koş-

turuyoruz.

Sağımızda tabiatın en muhteşem manzaraları zaferimi-

zi tesit eder gibi yüzümüze gülüyor. Masmavi bir gök al-tında zümrüt gibi yemyeşil bir arazi ve bir minyatür işleme gibi fazla sanatkârane tabiat... Şubat ayında olduğumuz halde yakıcı bir güneş ve başka diyarların baharlarında bile görülmeyen bir letafet var.

İnsan bu kadar zorlu çekişine ve sıkıntıdan ve bol bir üzüntüden sonra bu güzel manzara ve güzel hava karşısında yeniden dünyaya gelmiş gibi oluyor.

İnsana neşe veren tarifsiz güzellikler karşısında ferd hayatının hiçliğini ve faniliğini hatırlatan acı misallerde eksik değil...

Şu yol üzerinde boynu bükük koca gövdesiyle yaralı yatan deve ve yanı başında sıcaktan sarı yüzü kıpkızıl şişmiş bir asker...

Belli ki güttüğü deve yaralanınca yolundan kalmış ve

bir serseri kurşunla gözlerini bu güzel manzaraları, bu tertemiz havalı yerde ebediyen hayata kapamış.

MUSA DAĞ! 4 5

Sisli ve bulutlu iklimlerden gelip bu güneşli diyarın ca-zibesinden ayrılmak istemiyor gibi cansız ve hareketsiz.,

Bu, deryalar ve iklimler aşarak Amman önüne kadar

gelmiş ve orada Türk askerlerini müşkül duruma sokmuş

olan kuvvetin bir ferdi, Ona Türkün gösterdiği mukabele kin ve nefret değil merhamet ve şevkat olmuştur. Belki de bir ananın biricik kıymetlisi olan o meçhul düşmana biris-tihfaf gözü adarak geçmek şanımıza ve necabetimize ya-

kışmazdı. Onu köpeklerin insana bir lokma ekmek için sı-

ritan, yılışan riyakâr ve vahşi bakışlarına bırakamazdık.

Köpekler... Evet onları insanlar çok defa sadık bir hayvan diye severler. Bir kemik parçası veya bir lokma et için yaltaklanıp ayaklarımıza sürüldüğü doğrudur. Fakat bir

düşmiye görelim. İşte en acı misali. Belki bir saat evvel dipdiri, capcanlı ve neşeli olan şu düşman neferinin etrafını ilk saran bu mahlûklar olmuştur.

Türk çocukları bir saat evvel kendisine kurşun atan

düşmanı tıpkı bir dost gibi, bir hemşeri gibi ihtimamla ve iğrenmeden, burunlarını tıkamadan yerinden kaldırdılar, bellerindeki kazma, küreklerle bir çukur kazarak oraya

gömdüler... Bizim lakaydimiz ve propagandaya omuz

silkmekliğimiz dolayısıyla kültür memleketlerinin bin çe-

şit iftirasına uğramış olan Mehmetçik hiç üşenmeden bir ağacın tepesine tırmanarak kopardığı yeşil dallarla bu ta-ze mezara bir harp çelengi koymuş ve sonra kendisini

bekleyen ufuklara uçup gitmişti. Türk, hakiki Türk, sen ne asil bir varlıksın,..

Salttan geçiyoruz. Düşmanın kısa bir müddet eğlendiği

bu kasabada garib bir şaşkınlık var. Dün zaferini tes'it ettikleri düşman bu gün nefes almadan ve arkasına bakma-

dan çekilip gitmiş... Halk bu kararsız durumundan ne ka-46 CEVAT RİFAT ATILHAN

çanlara küfretmiş nede gelenlere dalkavukluk,.. Belki is-tikrar bekliyor. Bununla beraber muhariplere altın sarısı gibi kurutulmuş üzümlelerinden ikram etmeyide ihmal etmiyor. Burada çok durmadan kolordu karargâhı Vadii

Nemrine doğru yürüyüşüne devam ediyor. Akşam ka-

ranlığında çakallar, sırtlanlar ve her nevi vahşi hayvanlarla dolu olan derin vadinin bir kenarında çadır kuruyoruz.

Mürettep fırka komutanı kaymak Ömer Lütfü beyin (*)

meşhur keçileri de kısa bir müddet için yanımızda konak-lıyor. Ömer Lütfü bey Türk kanımın bütün temizliğini ve

Türk cesaretinin bütün hassalarını- nefsinde toplamış asil bir kumandan. Kavga ederken muhakkaki bizim futbol-cularımızdan daha soğuk kanlı? Ve tam manasiyle centil-

men bir asker...

Türk gibi kuvvetli meselini hatırlatan çelik gibi bir vü-

cut. İşte bu çelik vücudu besliyen onbir tane halis Malta keçisi. Onların taze sütleri en hücre köşelerinde ve kavga-nın en kızgın demlerinde bu levent vücuda ulaşıyor, ne

onlar kumandansız ne de kumandan onlarsız yapabiliyor.

Piyade ve süvari fırkaları Şeria vadisini güney sahillerinde yerleştiler. Düşman Yordan nehrinin karşı sahilinde bu kuvvetin ufak bir kısmında Eriha-Salt şosesinin berita-rafından Yordan geçidinin ilerisinde göze çırpıyorlardı.

(Amman)a da bu mevzilerden gelmiş ve dönüşte gene es-

ki yerine yerleşmişlerdi.

Günler oldukça sakin geçti. Bu sükutu ancak iki tarafın topçusu ihlal ediyordu. Rüçat edip eski müdafaa hattına henüz yerleşmiş olan bir düşmanın yeni bir taarruzu bek-lenemeyeceği gibi sıkı bir muhasara çemberinden seri bir (*) *Afyon mebbusu*.

MUSA DAĞI , 47

ileri yürüyüşüne atılan bizden de o kadar çabuk bir saldırı-

rış beklenemezdi. Onun için deniz sathından bir kaç yüz metre alçakta bulunan Şerîa ovasının cehennem gibi sıcak havasında askerlerimiz bir müddet tabiatın ateşi ve sertli-

ği ile başbaşa kalmışlardı.

Artık kızgın bir bahar hüküm sürüyor. Dünyanın diğer

taraflarında kar henüz ortadan kalkmamışken burada

ekinler insan boyunu aşmış, yemyeşil... Karşılıklı topçu ateşleri olmasa seyahatte ve sayfiyede gibi ömür sürece-

ğiz. Mamafih gümbürtüye kimsenin aldıracağı yok, her kes yeni gecelerin doğuracağı yeni hadiseleri bekliyor. Bu

bekleyiş uzun sürmedi, Kısa zamanda kendini toplayan

Türk ordusu taarruz kudretini yeniden kazandı ve şeria

köprüsünün bize doğru ileri tarafında bulunan müstah-

kem İngiliz mevzilerini geri almayı lüzumlu gördü. Bu lü-

zum Şerianın karşı tarafında bulunan diğer ordularla

ahenkta daha düzgün ve daha uygun bir müdafaa hattı

tesisi mecburiyetinden ileri geliyordu.

Süvari kıt'alarına ve mürettep fırka ile dördüncü ordu emrindeki bütün kıtalara taarruza hazırlık emri verildi.

Vadii Ebyaz'ta bulunan kırksekizinci fırka kumandanı-

na şafakla başlayacak olan taarruzdaki vazifesini bildiren emir emniyetli bir zabıt tarafından tevdi edilmesi gerekti.

Bu emir tam vaktinde yetiştirilemediği takdirde bir fırka cephesi boş kalacak, diğer fırkaların cenahları açık bulunacak ve taarruz en mühim birkuvvetten mahrum olmak

gibi bir felâkete uğrayacaktı.

Filistin seması ne kadar berrak ve yıldızları ne kadar

parlak olursa olsun kasvetli birgece karanlığı siyah perde gibi ortalığı örttü. Vadilerde ve derin derelerde geceyi gözleyen vahşi havyanlar kımıldamaya başlarken Türk

kıt'aları hazırlık mevzilerine hareket etmişlerdi.

48 .. CEVAT RİFÂT ATILHAN

Şimdi sıra kırksekizinci fırkaya emri götürecektir zabiti

bulmaya gelmişti. Dördüncü ordu ve sekizinci kolordu

kumandanları bu kadar hayati ve mühim bir vazifeyi ba-

na tevdi etmek gibi yüksek bir itimat ve teveccüh gösterdiler. Ordu kumandanı:

- Cevat oğlum dedi. Sana güvenimiz sonsuzdur. Bu

emrin vaktinde yetişmemesi ne gibi bir felâket doğuraca-

ğını takdir edersin. Göreyim seni vaktinde yetiş. Haydi Allah yolunu açık etsin...

Basit gibi gözüken bu vazife son derece mühimdü.

Çünkü gece karanlığında geniş Şeria ovasının sayısız gi-rinti, çıkıntı ve çöküntüleri içinden İngiliz devriyeleri arasından sıyrılarak, bir kazaya uğramadan yerine ulaşmak

oldukça zor ve tehlikeli bir işti.

Tehlikenin adı okunmaz. Bir Türk gaza meydanında

seve, seve ölebilir. Fakat koca bir ordunun mukadderatını değiştirecek mühim bir emri yarı yolda bırakarak yara-lanmak veya ölmek, işte felâketin büyüğü olurdu.

Ester süvari alay kumandanı Osman bey (*) kendi eliy-

le seçtiği on Türk neferini emrime verdi. Yola, Teli nehrin-den, Yordan ovasına çıktığımız vakit askerlere şu talimatı verdim:

- Arkadaşlar vazifemiz son derece mühim ve naziktir.

Bir dikkatsizlik ve yanlışlık yaparsak binlerce arkadaşları-

mızın kanına girmiş oluruz. Kırk sekizinci fırka

karargâhını bulacağız. Bütün mevcudiyetinizle dikkat ve kulak kesiliniz. Emirlerime ve hatta işaretlerine çok dik-

(*) Eski üçüncü ordu kumandanı, halen general.

MUSA DAĞI 49

kat ediniz. Çevik olunuz yolda bir karartı gördüğünüz

vakit telaş ve acele etmeyiniz. Bırakın karşımızdakiler bi-ze seslensin... Kimdir o! diye bir ses işitirsek anlarız ki o bizdendir, bizim

arkadaşlarımızdır. Onlara ben cevap veririr. Fakat Türkçeden başka bir lisanla seslenirlerse onun düşman olduğunu anlarsınız, cevap vermezseniz. Dört

nala ileri gitmeye ve birbirimizi kaybetmemeye çalışırız.

Ve tekrar ettim:

- Gördüğünüz bir karatıya kimdir o! diye bağırırsak

kendi hüviyetimizi ifşe etmiş dolayısıyla orduya hiyanet etmiş oluruz.

Ödemiş, İzmir ve Aydın havalisinin halis kan Türk çocukları katırlarını mahmuzladılar. Dört nala gidiyoruz.

Şimdiye kadar hiçbir muharebede hissetmediğim heye-

can. Hiçbir yerde göstermediğim bir ihtiyat ve çekingenlik içindeyim. Hemen yakalanmak veya vurulmaktan son

derece çekmiyorum. Acaba korkuyormuyum? Hayır! Fa-

kat bütün şuurum ve benliğimle biliyorum ki burada gös-

tereceğim bir cesaret ve ihtiyatsızlık orduya çok pahalıya mal olacak, sınırlarıma tahakküm ederek ve bütün basiret ve dikkatimi bir araya toplayarak gidiyorum.

Arkamda beni takip eden on atlının yüzlerinden ve

hallerinden okuduğum Türk cesareti, insanı kendinden

kat, kat çok bir düşmana saldırmaya teşvik etmiyor de-

ğil...

Fakat hislerimize mağlûp olmuyor ilerliyoruz. Karan-

lık bütün siyahlığıyla ortalığı kapladı. Toprak yollarda hiç bir şey göremiyoruz. Biraz nehre doğru açılırsak İngiliz

devriyelerinin kucağına düşmek tehlikesi var, İhtiyaten dağlara dayanarak gidiyoruz. Fakat bu ihtiyat bizi gün-düz yaya olarak çıkalamayacak kadar sarp tepelere çıkar-50 ..... CEVAT RİFÂT ATILHAN

mıs. Kartalların kıpırdayışı, akbabaların telaşlı uçuşları bi-zi hayretlere düşürdü. Dağların tepelerine çıkmışız. Nerede olduğumuzu bilmiyoruz. Buradan Vadii Ebyaz'ı nasıl

bulacağız? Bu karanlıkta bu meçhul diyarda vadinin bini bir paraya; Gelde bunu Ebyaz'ını seç. Fırkanın burada nö-

betçileri olması lâzım. Bütün sesimle bağıyorum:

- Nöbetçiii! Nöbetçiii!

On defa, yüz defa haykırıyorum. Çölde Allah arayan

Bedevî gibi cevapsız kalıyorum. İçime bir dehşet çöktü.

Ordu bize bel bağladı da en hayati bir vazifeyi emniyet etti. İhtiyat derken Allahın dağlarına çıktık. Burada kay-bolarak bir felâkete sebep olmaktansa ovada bir düşman

kurşunu ile ölmek muhakkaki daha iyi. Hiç değilse vazie yolunda şehit düştü derler. O halde süratle ovaya inmeli-yiz. Fakat heyecandan farkına bile varmadan tırmandığı-

mız bu tepelerden at üzerinde ovaya inmek o kadar zor

bir şeyki... Bazan yürüyerek bazan at üzerinde kendimizi hayvanların şevki tabiiilerine bırakarak bin müşkilât içerisinde ovaya indik. Arkadaşlarla mal bulmuş mağrubu gi-

bi seviniyorduk.

Yolumuza devam ediyoruz. Yarım saat sonra sol ileri-

mizde bazı karartılar seçiliyor. Geri dönmek katîyyen olamaz. Uluorta ilerlemekte tehlikeli. Ne yapalım? Atlıları ikişer metre birbirlerinden ayırıyor ve dört nala kalkıyoruz. Karartıların bir süvari keşif kolu oldukları belli oldu.

Yüz metre kadar yakınlarından geçiyoruz, fakat hangi tarafın askeri bunlar? Birbirlerinden oldukça ayrı, adeta ya-yılmış vaziyette ve ağır hareketteler. Hizalarına geldiğimiz vakit hiç ses çıkmadı. Bize ne Türkçe ne de İngilizce hüvüyet soran oldu. Eğer bunlar Türk süvarileri ise ey-vah; Büyük bir fırsat kaçırdık çünkü onlardan Vadii Eb-

MUSA DAĞI 51

yaz'ın ve kırksekizinci fırka karargâhının nerede olduğu-nu pekâlâ öğrenebilirdik ve hatta içlerinden kılavuzda

alabilirdik. Fakat eğer bunlar İngiliz süvarisi iseler olduk-

ça büyük bir vartayı atlatmış sayılırdık.

Uzun bir mesafa dört nala gittik. Karartılar gözümüz-

den silindi. Oldukça geniş bir yola dik bir vadiye rastladık. Acaba aradığımız bumu? Gel de bu kapkara gece

içinde harita açta yerini tayin et. Fakat burası aradığımız yer ise muhakkak buralarda bazı devriye ve ileri karakollar bulunması lâzım. Onun için yeni baştan bağıyorum:

- Nöbetçin!... Nibetçiii!. Nöbetçiiii!...

Dereler cevap veriyor, çakallar uluyor. Fakat insan sesi yok. Yürüyüşe devam. İrili ufaklı sayısız dereler, tümsek-ler ve arızalar geçtik,

Yanıbaşımda duran çavuş birden bire seslendi:

- Yüzbaşım, yüzbaşım.

-Nedir?

- Şu solunuzda kıpırdayan bir küme var.

Evet bir karartı görüyoruz ama, pek kıpırdıyor gibi değil. İnsan mı, yoksa hayvan sürüşümü olduğu belli oluyor. Biraz daha yürüyelim anlaşılır.

Çok ihtiyatlı gidiyoruz karartı büyüyeceğine sabitleşti, küçüldü. Adeta görünmez oldu. Hizalarından geçerken tenorun sesini andıran yüksek bir gürültü koptu.

-Halt...

İşte bunlar İngilizler, bize dur diyorlar. Durmak ta yok cevap vermekte. Yorgu olan atlara yeniden hız verdik, çala kamçı gidiyoruz.

52 .. CEVAT RİFAT ATILHAN

Solumuzdan, müthiş bir çatırtı koptu:

-Takk... Takır. Takır. Takır...

Kalanlar gazi, ölenler şehit. Dört nala bu ateş yağmu-

rundan kaçıyoruz. Artık ne karaltı, ne makineli tüfek sesi, ne de içimizde burnu kanıyan var. Bir pusuyu böyle bir

damla kan akıtmadan atlatmak doğrusu büyük bir şans.

Allah versede bu şans bize şu fırka karargâhını da bir bul-dursa.

Belki daha iki kilometrelik bir mesafa katettik. Bir dönemeçte ansızın bir süvari koluyla burun, buruna geldik.

Artık ne kaçmak, ne de koşmak, hiçbirşey,, hiçbir tedbir para etmez. Bir tek çare varsa oda döğüşmek, mümkünse

karşımızdakini yok etmek ve sağ kalanlarla fırkaya emri götürmek.

İşte böyle çok zor bir durumda, heyecanımızın son ker-

tesine geldiği bir anda kulaklarımızdan vücudumuzun

her tarafına ve sınırlarımızın bütün örgülerine yayılan bir ses işittik:

- Kimdir o!

Hele şükür, artık çıktık. Demek kendilerinden kaçamı-

yacak kadar burun buruna geldiğimiz insanlar Azrail de-

ğil, bize yardımını dokunacak olan meleklermiş. Hızır gibi karşımıza çıkıp bize kendi öz dilimizle hüviyetimizi so-ranlar. Bu sodom ve Gomora enkazı üzerinde millî şeref

ve anayurt için bin müşkilata göğüs geren silah arkadaş-

larımızmış.

Hiç şüphesizki bu mukabele onlarında yüreğine su

serpmiş oldu. Birbirimize sokulduk. Karşımızdakilerin

başında kırk sekizinci fırka emir zabiti mülâzım Baha bey MUSA DAĞI .
53

vardı. (*) Gökte aradığımızı yerde bulmuş olduk. Fırka

karargâhının çok yakınında bulunuyormuşuz. Talih bu...

Harpte ve her yerde onun hükmü altındayız, İşte böyle siyah karanlıklar içinde bir tarafı dağlar, bir tarafı sayısız zemin arızaları ile dolu bir yol üzerinde aradığımızın tam üstüne düşmek mukaddermiş.

Karanlık perde, perde çözüyor, şafak adım, adım
yaklaşıyor, ordu hazırlık mevzilerine gelmiş bulunuyor-
du.

Güneşin ilk ışıkları durgun Şeria nehrinin yosunlu su-
ratına çarptığı ve her yeri Lût kavmine mezar olan binlerce tepecik
yekparelikten kurtulup şekillerini aldığı şu sı-
rada arzı mevutta yeni bir kıyamet kopmuş, Şeria nehri
yeni birmahşere sahne olmuştu.

Güneş altın renkli şualarını Tur tepelerinden bir mız-
rak boyu yükselttiği vakit Mehmetçikler tasfiri imkânsız bir dehşetle
düşman mevzilerine saldırdılar. Sabahın ilk ışıklarında başlayan bu
taarruzun hedefi Şeria köprüsü-
nün ilerisinde bulunan düşmanı nehrin karşı kıyısına atmak ve tahkimli
mevzileri elde etmektir.

Bir ay evvel gene buralardan Ammana kadar çekilmiş
ve orada oldukça üzücü ve yıpratıcı bir mücadeleden zor sıyrılmış olan bir
ordunun böyle birdenbire çetin bir hü-
cuma kalkması ancak Türk ordusuna yakışır imtiyazlı bir-kahramanlıktır.
Bu kahramanlık bir kahpelikle karşılan-
madığı ve Türkün ayağına kancık birtekme atılmadığı her zaman ve her
yerde mutlaka muvaffakiyetle ve şerefle ne-ticelenmiştir.

(**Riyaseti Cumhuriyet Muhafız Alayında yüzbaşı.*

54 CEVAT RIFAT ATILHAN

O sabah düşmanı uykuda bastırmak için her türlü ted-

birleri almış olan Türk ordusu ilk sıçrayışta hasmını uyanık ve böyle bir taarruzu bekler görünce belkide bunu

karşısındakini fazla uyanık ve ihtiyatlı olduğuna veyahüd harp talihine hüküm vermiştir. Böyle bir talihi mütalaa etmeden evvel hadisenin cerayınıni takip etmek zaruridir.

O gün tepelerden ovaya inen ve derelerden açığa çıkan

kıtlara hiç kusursuz ve noksansız hedefe yaklaştılar. Sabah uykusunun en tatlı saatlerinde düşmanın çoğunu uy-

kuda zannedenler pusuya düşmüş gibi ani ve son derece

şiddetli bir ateşle karşılaştılar. Uyuyan yoktu ve düşman ve taarruzu evvelden haber almış gibi hazır ve tetikte idi.

Şeria'nın Ser köprü mevzilerinden etrafa saçılan alev insan oğlunun burnunu bile kaldırmasına mani olacak ka-

dar şiddetli idi. Buna rağmen bölük, bölük, tabur, tabur sıçrayan askerler düşmanın tel örgülerine kadar sokuldu-lar, Türkler silahtan ziyade süngü ile neticeyi elde etmek mecburiyetinde olduğundan ateş daha ziyade düşman tarafından geliyordu. Bu ateş kısa bir zamanda birçok dağ-

ları devirmiş, bir çok kahramanlar hücum sıçrayışlarında!

- Allah Allah diyerek mabutlarına kavuşmuşlardı.

Düşman en ziyade bizim geçmeye mecbur olduğumuz

yolları ve istikâmetleri ateş altında tuttuğu için taarruz çok müşkilata uğramıştı. Türk topçuları Ser köprü mevziinde yerleşmiş olan düşman topçu mevzileriyle çetin bir düel-loya girişmişti. Nemrin vadisini münasip yerlerine çok

ustalıkla yerleşmiş olan Macar topçuları düşmanın ihtiyat ve takviye kıt'alarını tesirli bir atış altına almış bulunuyordu.

Türk piyade kınalarında görülen müthiş savlet her en-

geli devirecek kadar çetin ve kudretli idi. Bu kudretle MUSA DAĞI 55

düşmanın ta ön siperlerine kadar sokulan askerler birçok ileri karakolları ve ileri mevzileri çiğnemiş asıl mevziye dayanmıştı. Burada olan bitenlere ancak boğuşma denebilir. Boğaz boğaza, süngü, süngüye, tırnak, tırnağa gelen iki taraf var kuvvet ile bu kanlı savaşan bir an evvel kendi lehine neticelenmesi için çalışıyordu.

Bu döğüşün şiddeti o dereceye gelmişti ki İsa'yı yıkadı-

ğı için mağrur ve sakin akan Şeria nehri kızışmıştı.

Kavganın mihrakını teşkil eden merkezde bütün güzü-

de zabıt ve kumandanlar birleşmiş, olanca enerji ve iradelerini bir zafer için teksif etmişlerdi. Türk süvarileri ovalarda düşmanın gerisini ve yanlarını tehdit için pervasızca at koşturuyorlardı.

Ordu kumandanı, merkezde bulunan kıt'aların ne ba-

hasına olursa olsun tazyiklerini arttırmalarını ve köprü mevziini birkat daha zorlamalarını kaymakam Atıf beye

söylemeğe beni memur etti.

İnsan boyunu aşan ekinler içinden dört nala gidiyo-

rum. O kadar çok kurşun yağıyor ki altımdaki hayvanca-

ğızım şaşkınlığını ve korkudan doğma fazla bir hassasiyet kespettiğini anlıyorum. Bu dehşet içinde, bu gürültü ve cehennem arasında bir an arkama baktım ki karargâh sü-

vari komutanı Avni, atlıları peşine takmış hücum dört na-lında piyade siperlerine koşuyor bir kahramanı gerilerde tutmak pek mümkün olmuyordu. Kavganın kızıştığını

görünce gözü kararmış, iradesini kaybetmiş atlılarıyla birlikte olanca hızıyla uçuyorlar.

-Avni nereye?

- Döğüşe.

- Karargahı kime bıraktın?

56 .. CEVAT RİFÂT ATILHAN

- Allaha...

Ve cehennem ta ortasına girdi. Sonra atlarını bir sır-tın gerisine bırakıp piyadelere karıştı, Aslan kafeste güç zaptedilir. Avni de böyle bir kumandandı,,,

Burada o günkü döğüşün bilançosunu yapmak ve or-

du durumunu tasrih etmekle bir fayda görmüyorum. Bi-

zim için ehemmiyetli olan nokta sarfedilen büyük emek

ve fedakârlıkla elde edilen neticeyi mukayese etmektir.

Bu neticeler ekseriya teknik sebeplere bağlı görüntülersede o gün kazanmak için her türlü tedbirler alınmış ve teknik hiçbir yanlış yapılmamış olduğu halde dökülen kanlı elde edilen netice hiç te birbirine uygun olmamıştı.

Bu netice mütalaa edilirken o zaman hatıra bir şey gel-

memiş olduğunu ve sadece yapılan büyük baskının düş-

manını uyanık bulduğu bir saate isabet etmesi gibi bir talihsizliğe hükümlüğünü tesbit etmek zaruridir.

Bu talihsizliklerin Filistinde olduğu gibi Harbi Umumi esnasında bütün dünya cephelerinde sırrı sonradan anlaşılmış bir çok facialar meydana gelmiştir.

Şimdi artık herkes biliyor ki düşman elindeki silahın en korkuncu, en tehlikelisi bu gizli faciaları doğuran sebepler yani CASUSLUKTUR...

işte harbi umumide Türk ordusu SURİYE Cephesinde iki düşmanla birden cenk ettiğinin farkına neden sonra varmıştır.

Filistin ve Suriye cepheleri. Entrikaların daha ziyade çevrildiği ve casusların daha kesif bir faaliyette buldukları mıntıkadır. OSMANLI Hükümetleri ana yurtla

Müstemleke arasında bir fark gözetmedikleri ve TÜRK'le diğer Osmanlıları müsavi tuttuğu içindir ki ileride hayret MUSA DAĞI . 57 ve dehşetle mütalaa edeceğimiz hadiselerin mesulüdür-ler...

İlkbahar yavaş, yavaş yerini yaza terk ediyor. Buralar-

da baharla yazın arasındaki farkı ancak termometreler tayin eder ve güneş hızını alamıyan yangınlar gibi hararet ve şiddetini kat, kat daha arttırır, öyle ki yayla ve tepelerden Şefia ovasına inmek insana fırına girmiş hissini verir.

Gerçi bizim kıt'alarımız çoğu ve karargânımızın bu mevsimde oldukça yüksek yerlerde idi. Gene bu cehen-

nem vadisinde bazı karakol ve ileri kıt'alarımız vardı. Hepimiz durum ne olursa olsun makudderatın lehimize

dönmesinden ve nihaî zaferin tahakkukundan başka bir şey düşünmüyor ve beklemiyorduk.

Nihaî zafer, harbi umuminin bir parolasıdır. O; ne şekilde tecelli ederse etsin bizim için tarihin vereceği hüküm kafidir.

Türkler cihan harbinin bütün cephelerinde hiçbir mil-

letin hiçbir devirde göstermediği fedakârlık, kahramanlık ve centilmenliği göstermişlerdir. Bize meş'um harpte ister galip desinler, isterse mağlûp, bu tabirin gösterdiğimiz müstesna ceraset, sonsuz bir tahammül ve insanlık yanın-da, kıymetli her halde pek az olacaktır.

Günler, haftalar geçti.

Gene boş, gene sıkıntılı günler. Gene kızgın güneş, gene gurbet ve derin sessizlik...

Fakat bu sessizlikle döğüşen yılmış insanların sükutu

değil, denizlerde kopacak büyük fırtınaları bildirir gibi korkunç manâlar var.

Dünya harbinin dördüncü senesindeyiz. Şimdi bir gün

insana bir yıl kadar uzun geliyor. Hele boş geçen bir gün..

58 CEVAT RIFAT ATILHAN

Yangın ve fırtına ve zevkli ve hoş şeyler değildi, fakat Türk'ün ezeli şan ve şerefi ve anayurdun haysiyeti hesabı-

na girişilen bu kavga muhakkaktır ki, o şeref için ölümü küçük gören insanları bomboş oturmaktan daha ziyade

oyalıyor ve bu hay-huyun insan sınırlarına ve dimağına

gerdiği perde hasret duygusunu da, gurbet hissini de,

yalmzlığıda uyuşturuyor, unutturuyordu.

Bu sessizlikten bir fırtına bekliyoruz.

İşte öylede oldu ve İngiliz taarruzu bu sükutu yırttı, bu durgunluğu canlandırdı ve arslanları yenibaştan şahlandırdı.

Bu defa taarruz nöbeti kendisinde olan düşman, hazır-

lıklı bir vaziyette bütün kuvvetini Şeria nehrinin kuzeyine geçirerek ve Türk cephesinin en zayıf tarafını bularak

kırksekizinci piyade fırkasının sağ cenahından taa Salta kadar gitmişti.

Bu gidiş hiç şüphe yokki o zaman zayıf olan tayyare

rasadlarından ziyade ordu vaziyetini çok-yakından tanı-

yan bir bilgiye dayalı idi. Nemrin vadisine müvazi geniş

derelerden ve Yuşa tepesi üzerinden Sait'in gerisine dü-

şen ve oradaki dördüncü ordu karagânını müşkil bir vaziyette bırakarak çekilmeye mecbur eden düşman muhak-

kak ki cephe vaziyetinin bütün inceliklerine vakıftı. Onun için zayıf ileri karakollarımızı ve zayıf mevzilerimizi bir hamlede çiğniyerek sekizinci kolordu cephesinin gerisine sarkmış ve ordu karargâhını da yerinden oynatmıştı.

Bunu yapmakla beraber külliyetli piyade ve muazzam

süvari kıt'alarıyla de kırk sekizinci ve mürettep fırkalara cepheden taarruz etmişti...

MUSA DAĞI 59

Bu vaziyet teknik surette mütalaa edildiği takdirde ge-

risi ve hattı rüc'ati tehlikeli surette kesilmiş olan kolordunun hemen bu hattı müdafayı tekederek gerilerde, mesele Amman'da yeni bir cephe kurması icap ediyordu. Bu; askeri ve sevkülceyşi bir zaruretti. Fakat sekizinci kolordu bunu yapmadı. Cepheden müthiş bir müdafaayı kabul et-ti ve gerileri içine, tıpkı muhasara edilmiş müstahkem

mevkiler gibi vaziyet aldı, fakat kuvvetini zayıflatmış ol-du.

Düşman sekizinci kolordu cephesini yalçın kayalar gi-

bi sarp buldu.

Kolordu cephesinin gerilerinde pervasız at koşturan

düşman, Türk cephesinin çözülmediğini görünce şaşkına

döndü, ileri gidemedi ve arayada sokulamadı.

Çetin, çok çetin bir kavga başladı.

Şeria ovasını dolduran Avusturyalı süvarilerle muaz-

zam piyade kuvvetleri kırk sekizinci ve mürettep fırka

cephelerine olanca hızıyla ve dehşetiyle saldırdılar.

Hava kuvvetleri mutatin fevkinde faaliyet gösteriyor-

lardı. O kadar ki bazı noktalarda tepelere sürtecek kadar alçaklıkları oluyordu. Bu cüret mezbuhane veya nihâl'i

bir savaşa girdiklerini gösteriyordu.

Düşman kırk sekizinci firkanın sağ cenahından seki-

zinci kolordunun gerisini tamamiyle çevirerek muvaffakiyetli ve tehlikeli bir manevradan sonra Türklerin yerinden bile kıpırdamamış olduğunu görerek telaş ve hayret-

lere düşmüştü. Bu telaş, tabiatıyla şiddete ve şiddet te hır-sa dönüyordu.

İngiliz topçusu bütün mevcudiyetiyle ve ağır topları

bütün hınçlarıyla ve cephanelerinin olanca zenginliğiyle 60 . CEVAT RIFAT ATILHAN

siperlerimizi hedef tutmuş, cehennemler yaratmıştı. Bu

yangınların himayesinde ön saflara kadar sokulan ingiliz-lerle aramızda bir çok noktalarda süngü, süngüye çok

kanlı dögüşler meydana geldi.

İngilizler daha ziyade mürettep fırka cephesine yük-

lenmişlerdi. Demek ki bu firkanın adeden daha zayıf ve

işgal ettiği mevzilerin kendileri için daha müsait olduğu-nu biliyorlardı. Bilmedikleri ve önceden hesap etmedikle-ri bir şey varsa o da Türkün buradada tekrarladığı şayanı hayret mukavemeti idi.

Biri coşkun ummanlar gibi saldıran, diğeri yıkılmaz

sedler gibi mukavemet eden iki kuvvet birbirine çarpa, çarpa kanlı med ve cezirler meydana getiriyorlardı,

Bir aralık bu dalga Türk siperlerinin en kuvvetli nokta-sına kadar uzandı, Süngüler vücutları parçalıyor, dipçikler kafaları patlatıyor, dipçikler kafaları patlatıyor, fakat bu sed yıkılmıyor, sarsılmıyordu... Filistinde yeni bir PLEVNE doğmuş, yeni bir ÇANAKKALE vücuda gelmiş-

ti...

Mürettep fırka kumandanı kaymakam Ömer Lütfü

Bey; Türk gibi kuvvetli, aslan gibi cesur ve en asil insan gibi centilmen olan bu kumandanın bir aralık düşman ef-radiyle boğaz, boğaza geldiği görüldü. Evet bir fırka kumandanı, piyade saflarında ve süngü hücumunda... Ömer

Lütfü bey; düşmanının siperlerimize çarpan en büyük

savletini parça, parça ettikten sonra telefonla izahat veriyor:

İngiliz binbaşısı, dev gibi bir adam. Cesur, atılgan ve güçlü, üzerime çullandı ve eli başlığıma uzandı.

MUSA DAĞI . 61

Ömer Lütfü bey, bu iri yarı binyaşığı boğazından tutup

lastik top gibi siperlerin üzerinden fırlattı. Daha sona Beyrut'ta hastahane de karşılaştığım İngiliz binbaşısı Jak dempsey bana ;

- Fırka kumandanınızın cesaretine, soğuk kanlılığına

ve bileğinin kuvvetine halâ hayret içindeyim. Bunların

hepsinin fevkinde millî ve ırkî bir meziyetine daha şahit olarak Türklerin ne centilmen bir millet olduğunu bir de-fa daha öğrenmiş oluyorum. Bu kumandanla göğüs, gö-

ğüse geldiğimiz vakit gözüm belindeki tabancasına ilişti.

Fakat onu kullanmaya lüzum görmedi ve yere düşmüş

bir askere kurşun sıkmayı mertliğine yakıştırmadı. Sonra-da bana bir dost gibi iltifat etti, Bu ancak Türklere yakışır bir efendiliktir...

O günkü kavgada Türk kolordusunun diğer fertlerinin

gösterdikleri celâdet kahramanlık hiçte birbirinden az ve geri değildi.

Miralay Mehmet Bey kumandasındaki yedinci süvari

alayını ile, binbaşı Ferhat bey kumandasındaki altıncı süvari ve Osman bey kumandasındaki Ester süvari alayının

gösterdikleri harikalar da takdire şayandı.

Altıncı alay Vadii Ebyaz'dan, yedinci alay Kefirin vadisinden Şeria ovasına yayıldıkları zaman karşılarında belki on defa daha çok İngiliz süvarileri ile karşılaştılar. Bizim bu müşkül durumlar karşısında noksan gıda ile beslenen

yerli atlarımız ve harbin dördüncü senesinde herhalde

ideal bir işeye mazhar olamayan efradımız işte bu şekilde her biri fil gibi katanalarla hasımlarına pervasızca saldırdılar.

Yordan ovasında öyle muhteşem manzaralar meydana

geldi ki onları, ilerden seyrederken bile insan sinirlerinin 62 .. CEVAT RİFAT ATILHAN

gerilip kopacağını ve heyecandan kalbinin duracağını

zanneder.

Küçük cüsseli, büyük cevherli yerli atlar üzerinde de-

vasa katanalara binmiş muazzam İngiliz ve Avustralyalı

süvarilere saldıran Türklerin birer göğüs çarpması veyahut birer mızrakla ortadan kalkması beklenirken Arzu

Mevutta bir avuş atının ATILLA'nın süvarilerini andıran bir heybet ve yiğitlikle mızrak oynattıkları, çok tedbirli hü-

cumlar yaptığı görülüyordu. .

Cesaret ve maneviyatın maddi kuvvete galebe çalması-

nın en şahane misalini Şeria muhaberelelerinde görmüş ol-
duk.

Türk topçularını unutmak kabil değildir. Onların her

biri ve bataryaların her topu adsız ve sayısız tepeler ar-dında pusu kurmuş
düşman topçusuyla boy ölçüşüyor-

du.

Her isimsiz tepenin gerisinden bir adsız volkan fişkırı-
yor ve gizli mevzilerden düşmana ateş ve hınç püskürü-
lüyordu.

Gerilerden sarkmasını heran gözlediğimiz düşman her
nedense Salt-Eriha şosesine girmemişti. Yedinci süvari
alayından bir müfreze karargâh süvari kumandanı Avni-
nin atlılarıyla Alman Asya grubu kıtaatı sekizinci kolordunun gerisini
kolluyor ve kolordunun emniyetini koru-
yorlardı.

Sabahtan akşama kadar kanlı ve çetin mahabereler ce-
reyan etti. Düşman cepheye mihlanmış kalmış oldu. Şim-
di geriden bizim rüc'at hattımızı kestirmiş olanların gerisi tehkiye girmiş
olurdu.

MUSA DAĞI 83

Güneş küskün, küskün ufuklardan çekilirken o günkü

dögüşün bilançosu sadece dökülen iki taraflı kanların bol-luğundan başka birşey değildi.

Gece çok ihtiyatlı geçti. Askerler hem önündeki ateşten silindire karşı koymakta, hemde gerileri kollamakta idi.

Onun için hem ileri, hem de geri karakol tertibatı alınmıştı.

Ortalığın aydınlanmasıyla namluların ateş püskürtmesi bir oldu. Ve gene bütün bir bahar günü durup dinlenmeden, fasıla vermeden savaşıldı.

Bu ikinci gün düşman tazyikini biraz daha arttırmış, Türkler müdafaa kudretine biraz daha kuvvet vermişlerdi.

İki tarafında hava kuvvetleri, aşağıda çarpışanları nazarı dikkate almıyan bir gurur ve hırs içinde motorlarını uğuldatıyor, sanki tepelere sürünürcesine geçiyorlardı. İki taraftan bir kaç uçak gökyüzünden toprağa oradanda ebe-diyete göçttiler.

Güneş tepemizden çekilip te ortalık bir defa daha siyahlara büründüğü vakit iki tarafında vaziyetlerinde

esaslı bir değişiklik yoktu. Yalnız sekizinci kolordunun gerilerinde bazı gösteriş harekâtı yapan düşman bu karanlıkta bizim zayıf müfrezelerimizin tacizatından ne yapacağını şaşırılmış bir hale gelmişti.

Hele Avni bir avuç atlı ile geceleyin belki on muhtelif noktadan müteaddit baskınlar ve şaşırtmalar yaparak bu

büyük savaşa hayli hizmet etmişti.

Avni için bir eğlence teşkil eden bu hareket, İngilizlere, Türk süvarilerinin kolordu gerisinde mühim harekette

buldukları hissini vererek çok işimize yaramış ve bu sayede bir geceyi daha muvaffakiyetle sabah etmiştik.

64 .. ...ÇEV AT RIFAT ATILHAN

Harbin üçüncü günü. Kolordunun telsiz telgrafı bütün

civar ordulara ve Türkiyenin bertarafına vaziyeti bildiriyor. Vaziyet bu kadar müşkül duruma rağmen lehimizde-

dir ve muaffakiyet yolundadır. Fakat tehlikenin büyüklü-

ğü asla eksilmiş değildir. Düşman gene gerimizdedir. İaşe sevkiyatım durdurmuştur. Cephane gelmemektedir ve

bütün manasıyla rüc'at hattımız kesilmiştir. Şu varki bu derece çetin mukavemet gösteren koskoca bir kolordunun

bu dayanışı nihayete ermezse tehlike bu defa İngilizler tarafına tevecüh edecektir. Onun için üçüncü günün didiş-

mesi diğeriki günlük boğuşmayı gölgede bırakacak bir

şiddet ve dehşet kazanmıştı.

İki tarafta son kozunu oynuyor, son cephanesini ateşliyor gibiydi.

Türk kolordusu o gün mevkiini terkeciecek olursa bu

defa artık (Amman)da da tutunmak imkânı yoktu: Çünkü

Amman'a gidecek yol İngilizlerin elinde idi. Bu vaziyet bütün Türk ordusunun aleyhine fena neticeler doğurabilirdi.

Askerler bu korkunç akibeti göz önünde tutuyorlarmış

gibi hiçbir fedâkârlıktan, hiç bir kahramanlıktan geri dur-muyorlardı.

Gün o kadar uzamıştı ki akşamı olmayacak zannolu-

nurdu. Çünkü bu gün iyi kötü bir netice günü idi.

İki piyade fırkasıyla süvari alayları ve topçularımız eşi-ne az tesadüf edilen bir fütursuzluk ve cengâverlikle o gününde akşam ettiler.

Her yerde kasvet ve zulmeti temsil eden gece, üç sefer-

dir dinlemek yaralan sarmak, ıstıraplara merhem olmak

için işimize yarıyordu...

MUSA DAĞI 65

Sabah ezaniyle birlikte Şeria tepelerinden semavata

yükselen tekbirler Türkün zaferini ilân ediyor ve bu zaferi bağışlayan Allaha minnetlerini yükseltiyordu.

Düşman büyük fırsatı kaybetmiş ve muhakkak saydığı

bir zaferi elinden kaçırmış, geldiği gibi çekilip gitmişti.

Ona geçeceği yolları gösterip, bilmediği şeyleri öğret-

miş olan Türk çocuklarının bu kadar çetin bir muharip ve emsalsiz kahraman olduklarını hatırlatdıkları anlaşıyor.

MUSA DAĞI

Burası Musa Dağı Cebelihud. Musanın kavmine ve

Fransz WERFEL ırkına arzı mevûdu müjdelediği nokta.

Bu gün burada ak yüzlü, ak başlı bir kahramanlık hey-

keli duruyor. Kırk sekizinci piyade fırkası kumandanı Miralay Asım bey.

Yanı başında tevekkülün, soğuk kanlılığın, faziletin ve cesaretin timsali gibi sabit ve sakin bir kahraman daha var. Fırka erkânı harp reisi binbaşı Nuri bey.(*)

Ve gene topçu zabiti Sami beyle meşhur bataryası..

Bunlar o gün başlıyan Türk taarruzunun sağ cenahına

tesadüf eden kahramanlar.

Mürettep fırka kumandanı Ömer Lütfü bey gene eski

mevkiinde. Keçileri tavukları da cephede efendilerinin di-zinin dibinde...

(* *O gün şehit olarak şehadet mertebesine eren kıymetli arkadaşlarımız*

66 CEVAT RİFÂT ATILHAN

Atlı ve esterli süvariler, hafif ve ağır topçular, bütün yardımcı kıtalar herşey, herkes o gün başlıyon büyük

Türk taarruzunda vazife başında...

Kızgın bir yaz güneşi ortalığı kavuruyor. Lût gölü sı-

caktan bir sis tabakasıyla örtülü.

Güneşin ilk ışıklarıyla beraber Türk kıt'alan tepelerden ovaya bir sel gibi indi ve düşman hatlarına bir tufan gibi çarptı.

Yiğitlik nöbeti bugün bizde idi.

Bu defaki taarruza dördüncü ordudan başka Şeria'nun

karşı sahilinde bulunan Ali Fuat Paşa (*) kumandasındaki yirminci kolorduda iştirak ediyordu. Sekizinci kolordu

Eddamiye geçidinin ilerisiyle Şeria Serköprü mevkiini hedef tutmuş, yirminci kolordu Musallaba tepesini elde et-meği gaye edinmişti. Bu siretle cephede umumi bir islah ve tadil vücuda getirilecekti.

Muharebe başladığı vakit düşman oldukça sarsıntılar

geçirerek bir müddet mütereddit kaldı. Taaruzun hedefi-

ni öğrenmek istiyordu. Bununla beraber İngiliz mukave-

meti son derece sıkı oldu. Cehennem gibi sıcak ovada cid-di surette tahkim edilmiş İngiliz mevkilerine hücum ne

kadar müthiş olduysa düşmanın yerinden kıpırdatılması

da o kadar zor oldu.

Yirminci kolordu kıtaatının mühimi bir çokluğu Musal-

laba sırtlarına tazyiki başlangıçta çok muvaffakiyetli oldu ve yeknazarda bu sırtların ele geçtiği dahi zannolundu, (*) *Bu gün Konya saylavı general Ali Fuat.*

MUSA DAĞI 67

Musadağm gerisinden bütün sekizinci ve yirminci kolor-

duların hareketi aynen gözükmekte idi. Bu mevkiin tarassut hususundaki hakimiyetine şimdilik bir nokta koymak

kâfidir.

Sekizinci kolordu Ser köprü mevkiim zorluyor, o dere-

ce ki dağ olsa devrilmesi icap eder .Mehmetçikler tel örgü-

lere yaptılar. Bunlar sanki etten kemikten birer insan değil, çelikten, ateşten birer vücuttular.

Düşmanının köprü ilerisindeki mevzilere yerleştirdiği

sayısız makineli tüfekler ve bu mevzilere yerleşmiş dinç piyadeler orasını bir cehenneme çevirmişlerdi.

Maddeten artık bir adım ilerlemele şöyle dursun, parmağını kaldırmak bile mümkün değildi, Bu cehennemi körükleyen ve cehenemin bütün ateşini bu acaip ovaya yığan güneşte merhametsiz bir tazyikle mehmetlerin vaziyetini zorlaştırıyordu.

İşte bu durumda yer yer göklere erişen sesler; bu Sadom ve Gomora diyarında ortalığı inletiyordu.

- Allah, Allah, Allah...

Ve bu kızgın güneşin akisleri altında parıldayan Türk süngüleri Mehmetçiklerin kahramanlıklarına nurdan haleler gibi taşlar örüyor.

Elleriyle dikenli telleri koparan, göğüsleriyle ölüme meydan okuyan Türkler bir çok noktalarda düşmanı ileri mevzilerinde yok etmişlerdi.

Türk topçuları bu gazada piyade arkadaşlarını himaye

için hiç **bir** fedârlıktan geri kalmıyorlardı. Her sırtm gerisinden bir gök gürültüsü bir alev fişkırıyordu.

68 CEVAT RİFÂT ATILHAN

- Dane

- İhtiraklı şarapnel.

- Müsademeli!

Kumandanları işitiliyordu.

Karargâhın yanı başında tarassut mevkiini tesis etmiş

olan Avusturya ve Macar topçu kıtaatı kumandanı binba-

şı Şövalye Von Arnsdorf. Onun en tehlikeli, en nazik dakikalarda bile teşrifatı elden bırakmayan sükûnet ve so-

ğuk kanlılığı ilk zamanlar bize can sıkıcı gibi geliyordu.

Fakat itinalı bir teşrifattan sonra patlıyan hertop mermisi düşmanın bağrında nefes alıyordu.

- Allo Mery (*).

- Burası Avusturya İmparatorluğu ve Macar Kırallığı

topçu kıtaatı tarassut mevki. Ben topçu kumandanı bin-

başı Arnsdorf.

-Düşmanın büyük bir kısmı Eriha ile Şeria köprüsü

arasında Ser köprü mevkileri gerisinde. Mesafe 6400.

Telefonu alan bu emirleri teker, teker harf, harf tekrar-lıyor. ,

- İstikameti asliden 20 derece solda. Türap zaviyesmide verdikten sonra bir an duraklar gibi oluyor, sonra birden:

- Longrooo!

Bu Langroo, vadinin derinliklerinde gizlenmiş uzun menzilli bir top. Hemen ardından:

- Fener! - Ateş.

(*) Sandalda bir subay olması mecburdur.

MUSA DAĞI .. 69

Gökleri delen, ovayı hışırtıya ve gök gürültüsüne boğan bir kükreyişle yol alan koca gövdeli mermi yolunu hiç şaşırmadan düşmanın ta tepesinde patlıyor. Öyle ki orada hasıl ettiği kargaşalığı ve yaptığı tahribatı gözümüzle görüyoruz, coşuyoruz ve içimizde artık zapdetilmez bir hale gelen sevinç kelimelişiyor:

- Yaşaa!

Bir daha, on defa daha Fener.

Bir defa daha, on defa kargaşalık ve tarumar.

Ve yeni baştan:

- Allo Mery ve yeni baştan bir harp teşrifatı...

Dürbünlerimizi sağa, sola çeviriyoruz.

Piyadeler düşman mevzilerini son derece tazyik, edi-

yorlar. Eğer yarım saat daha bu tayzık devam ederse o mevzilerin düşmesi mahakkaktır. Artık sadece siperden mukavemet kâfi olmadığını anlıyan İngilizler kötü bir akibetten kurtulmak için Lût gölü kenarından ovaya müt-

hiş bir süvari akını yaptılar. Avusturalya atlıları Şeria vadisini kara bulutlar gibi kapladı. Bu hareket düşman piyade mevzilerini zorlayan Türklerin arkasını alarak onları çekilmeye mecbur etmek için tek çare idi, Nitekim Lût gö-

lü ile Vadii Kefrin arasında bir Alman istikam taburunu çepeçevre muhasara etmiş bir vaziyet aldılar,

Çok iyi yetişmiş bir fen taburunun düşman eline esir

düşmesi aynı zamanda piyade taarruzunda müşkilata uğ-

ratacak ç *ifte* bir felâket doğurabilirdi. Dördüncü ordu kumandanı, tarassut mevkiinden çok iyi takip edilen bu va-70 .. . CEVAT RIFAT ATILHAN

zियeti görünce Kefrin vadisinde bulunan Yedinci süvari

alayına hemen harekete geçmesini telefonla bildirmemi

emretti. Süvari alayının yaveri mülâzım Bedri Emin'i (*) telefona çağırdım:

- Kardeşim Bedri, Alman istihkâm taburunun vaziyeti

kötü daha fazla dayanamazlar, esir düşecekler. Mehmet

beye söylede alayınız vaziyeti kurtarsın. Ordu kuman-

danının emri bu.

Miralay Mehmet Bey çok ihtiyatlı ve tecrübeli bir as-

kerdir. Onun için Bedri Eminle vaziyeti arkadaşıca mün-

kaşa ederken zayıf bir süvari alayının bir fırka atlıya saldırmasının ne dereceye kadar doğru olacağını mütalaa

ediyorduk, Ordu kumandanının emri kafi ve tatbiki zaruridir.

İşte yedinci süvari alayı ağır, ağır Kefrin vadisinden

ovaya çıkıyor. Mehmet beyin idaresinde göze çarpan bir

olgunluk var, İhtiyatlı, fakat metin ilerliyor. Dürbünlerimizi bu alayın hareket sahasına çevirdik. İşte bir alay sü-

varinin, devasa katanalara sahip birkaç alaya saldırdığını görüyoruz.. Türk atlıları adım, adım, hiç yılmadan ve kar-

şlarındaki kuvvetin üstünlüğünü düşünmeden ilerliyor.

Bir noktaya kadar ilerledi. Orada durup yaya cenk yap-

ması beklenirken o kahraman Türklerin yalın kılıcı İngilizlerin üzerine atıldığını gördük. Herkesin gözü bu manzaranın azametinde toplanmış herkesin heyecanı son had-

desine gelmişti.

Bir alay Türk süvarisi bir fırka İngiliz süvarisine hü-

(*) Birinci Kolordu karagânında kurmay albay

MUSA DAĞI 71

cum etmiş ve o meydanı celâdetle ecdanının ünlü kahramanlıklarını tazelemişti. Manzara cidden muhteşem idi.

Bu hâdise içinde bir dakikanın bir gün kadar kıymeti var-dı. Bir dakika, on dakika, bir çeyrek saat iki taraf döğüştü.

Mızraklar, kılıçlar hatta atlar göğüs, göğüse çarpıştı. Ve bir avuç Türk atlısı muvaffak oldu. Alman istihkam taburu kurtuldu, piyadeler tehlikeyi atlattı.

Düşman süvarisinin büyük kısmı şeria köprüsüne doğ-

ru çekilirken ordu tarassut mevkiinin yanı başında bulunan Avusturya ve Macar topçuları kumandanı Arns-

drof un yeni kumandasını işitiyorduk:

- Düşman süvarisi Kefirin vadisiyle Lût gölü arasında

Şeria köprüsüne süratle çekiliyor. Mesafe 5300, grup ateşi.

Ağır ve hafif toplar gümbür, gümbür patlıyor. Mermi-

ler bu süvari kümesinin tam göbeğine düşüyor ve orada

zelzeleler, perişanlıklar yaratıyordu. Bütün kıtaların Türk topçularıda aynı hedefe ateş birliği yapıyorlar. Zavallı muhteşem süvari fırkası kırık dökük, perişan ve zayıttı bir vaziyette zorlukla kendisini gözden saklıyan mevzilere çekiliyor...

Dürbünlerimizi bu hakim tepeden sağa, sola çeviriyö-

ruz. Gördüklerimiz şunlar; Musa Dağı - Cebeli Hut, bi-

zimle bir hizada ve tam sağımıza düşüyor. Bugün bu te-

peyi Musa değil, çok kahraman bir Türk kumandanı işgal

ediyor. Düşmanı fırın gibi cehennem gibi yakan, ovada

tazyik edenlerin bir kısmı bu aziz kumandanın askerleri.

Yalnız ceserati değil, bilgiside fazla bir kumandan. Düş-

man ateşi, yakıcı güneş ve susuzluk gibi üç büyük kuv-

72 CEVAT RIFAT ATILHAN

vetle çarpışan fırkasını o kadar ustalıkla idare ediyor ki...

Vaziyeti adım, adım orduya telefon ediyor ve mütehasıs topograf zabitlerine taş çıkartan bir maharetle yaptığı krokileri de roporlarına ekliyor.

Onun vefakâr topçusu Sami beyin daha ilerisinde Se-

mih Rüştü beyin (*) bataryaları durmadan gürlüyor. Kırk sekizinci fırka çok mükemmel vazife görüyor. Bu mü-

kemmelliğe canla başla yardımcı olan fırka erkânı harp

reisi Nuri bey, kumandanını ta yanı başında ve Musa Da-

ğının tam ortasında kafasile ve bütün mevcudiyetiyle tahakkuk etmesini beklediği büyük zafere yardımcı O, dai-

ma mütevekkil, daima sakin ve her an vazife başında olan Türk zabıtlığı yüksek hizmetinin, temiz kalbinin ve lekesiz mevcudiyetinin mükafatının Allahtan görecekmış gibi bir anda aramızdan ayrılıyor, Allahına kavuşuyor.

Bir top mermesi onu fanilerin arasından alıp, cennetle-

rin şehitlere mahsus yuce ve ilahi köşelerine götürüyor...

Sol illerimizde mürettep fırka karargâhı ve kumandan

Ömer Lütfü bey Müdafaada harukulâdelikler gösteren

bir Türk. Bugünkü büyük taaruzda eski cengaverliklerini geride bırakan bir fevkâledeliğe bürünmüş. Fırkası ovada çarpışıyor, o da beraber keçileride beraber. Mürettep fırka taarruz cephesinin sol cenhahını teşkil ediyor.
Noksan

olan bir şey yok. İhmal edilmiş bir vazife ve kaçınılmış bir fedakârlık göze çırpıyor, Askerler olanca varlıklarıyla ve bütün kuvvetleriyle döğüşüyor, müstahkem mevkiileri

zorluyor.

(*) İnhisarlar (Tekel) *Umum* Müdürlüğü barut şubesi *ikinci müdürü*.

MUSA DAĞI 73

Güneş karış, karış yükselerek tepemize çıktı. Harareti-

nin son derecesine, kızgınlığının son haddine gelmiş bulunuyordu. Cephelerde nisbeten bir sessizlik hasıl oldu.

Çarpışanlar melek değil insan, anlaşılın yorgun ve bitgin-midelerine biraz kalori vermeleri lâzım.

Ordu kumandanının meşhur ahçısında sefer taslarının

içinde mutena yemekler getirmiş. Fakat bu sıcakta, bu he-yacanlı boğuşmada kimin ağzından lokma geçerki...

Bereket versin ordunun Arap İşleri Müdürü kayma-

kam Aziz Bey(*) bu müşküli hallediyor ve harbin başka-

şey beslenmenin de zaruri olduğunu göstermek ister gibi sefer taslarının muhteviyatını birer, birer gövdeye indiriyor. O kadar ki kendimizde ağız açacak kuvvet göremez-

ken Aziz bey bütün tasları boş olarak geri gönderiyor.

Hamidiye zırhlısından sökülüp yüzlerce kilometre aşı-

rak bin müşkilatla cepheye getirilmiş olan ağır toplar bu taaruzda kendilerinden beklenen vazifeyi fazlasiyle yaptı-

lar.

Deniz üzerinde hareketli hedeflere ateş etmeğe alışmış

bahriye topçuları gerilerinde pervasız çadır kurmuş olan İngiliz kıtalarını allak, bullak etti. Onun gücü ve onun eli, sahra topraklarının ulaşamadığı bu noktalara kolaylıkla varı-

yor, düşmanı şaşkın bir bozguna uğratiyordu.

Önde Avusturyalıların meşhur Langro'su, onun geri-

sinde Hamidiyenin ağır topları o günkü cenge başka bir

heybet veriyor ve piyadelerin şevkini arttırıyordu.

Avusturya ve Macar topçuları, ordu karargâhının yanı

başındaki tarassut mevkiinde kumandan Von Arns-

(*) *İnhisarlarUmum Müdürlüğünde Müskirat kontrol şefi 74 .....* CEVAT RİFÂT ATILHAN

drof un idare ettiği, isabetli ve soğukkanlı atışlariyle deniz topçularının maharetli çalışmaları birbirini tamamlayan zevkli hadiselerdi.

Şaşılacak bir nokta varsa o da bugün Von Arnsdrof un

batarya dürbününün ilerlerden daha ziyade gerileri tarassut etmesidir. Hayret.; Gözünü bir dakika bile düşman-

dan ayırmıyan/ imparatorluk ve kiralık teşrifatından bir-, zerresini bile feda etmiyen bu değerli kumandanın gözleri böyle mütemadiyen gerilerde ne arıyordu acaba?

Onun Langrosu matamediyen gürlerken, onun ince he-

saplarıyle top mermileri düşmanın tepesinde patlarken,

arada bir dürbününü gerilere çevirerek uzun, uzun bir

şeyler aramasının her hangi bir sebep veya hikmeti olma-sı lazımdır.

Yoksa o gün düşmanın herhangi bir fedai müfrezesi

bir geçit bulup arkamızamı sarkmıştı? Bu asla mümkün

olamazdı. Çelik zincirler gibi birbirlerine ekli Türk kıt'alarını yarararak gerilere akmak mümkün olmadığı gibi cephe-

si çözülmek derecesine gelmiş bir olmadığı gibi cephesi çözülmek derecesine gelmiş bir ordunun fırsat bulsa da

gerilere sarkacak hali elbette olmazdı. Böyle bir şey olsa bile bunu ordunun gelişi güzel bir dürbün tarasudu ile

değil daha teknik vasıtalarla bilmesi lâzımdı.

O halde harbin en ateşli bir deminde bu Avustralyalı

zabitin dürbününü gerilere çevirmekteki maksadı ne ola-

bilirdi?

Onu ordu kumandanına kendisi söylüyor:

- Ekselans. Musa dağının tam gerisinde ve Yüşa tepesi-

MUSA DAĞI 75

nin biraz ilerisinde bir boyun noktasiyle iki tepe üzerinde bedevî kıyafetli bazı adamların manidar ve şüpheli hareketlerini görüyorum. Bunların tetkiki için emir verilmesi münasip olur fikrindeyim,

Bu tepeler Salt kasabasının biraz ilerisinde idi ve etrafı gayet iyi gördüğü gibi Kudüs'ü çevreliyen tepeleride gö-

rüyordu. Orada muntazam remizler halinde duran insan-

ların bir maksadı olabileceği gibi bunların sadece cereyan eden muharebeyi seyretmek isteyen meraklılar da olması

muhtemeldi. Bunula beraber çok zeki ve yeteri kadar uyanık bir ecnebi subayın saatlerce dürbününü o istikametle-re çevirerek araştırmalar yaptıktan sonra bizi ikâz etmesi de elbette boşu boşuna değildi. Bu sebeple ordu kumandanı, istihbarat subayı Me'mun beyle Salt nahiyesi müdü-

rü Muharrem Beyi (*) telofana çağırarak onlara gereken emirleri verdi.

İstihbarat, kendilerine verilen iz üzerinde yürürken

bizde son derece şiddetlenmiş olan muharebe esnasında

merakımızı yenemiyerek zaman, zaman dürbünlerimizi

tıpkı Von Arnsdorf gibi gerilere çevirerek birşeyler ara-maktan kendimizi alamıyorduk.

Dikkatli bakanların gözüne çarpan şey şu idi: Bazan

sağdaki tepede bir kişi ayağa kalkıyor, diğeri oturuyor.

Bu sağdakilerin ikiside oturduğu vakit boyun noktasın-

dan iki insanın ayağa kalktığı görülüyor, bunların bazen biri, bazanda ikisi oturuyor ve yahut ayağa kalkıyor. Sol-daki tepedeki manzara ve remizlerde diğerlerine benzi-

yor.

Zaman, zaman dürbünle kolladığımız bu vaziyette bir

fevkalâdelik olmadığım düşünerek bu muammayı çöz-

(*) *Torbalıda Tüccar,*

76 CEVÂT RİFÂT ATILHAN

mek için emir alan istihbaratın hakikatı meydana çıkara-cağını umut ederek esas vazifemize dalıyoruz.

Yirminci kolordu kumandanı Musallaba tepelerinin el-

de edilmek üzere olduğunu bildiriyor. Halbuki bizim ta-

ratan gayet sarih olarak gözüken vaziyet hiç te tatmin edici değil. Gerçi yirminci kolordu kıtaatı Musallaba sırtları-

na yapıştı, fakat sırtın gerisinde düşmanın kademeli mevzilerde kuvvetli olduğunu ve mühim ihtiyat kuvvetleri-

ninde bu sırtın gerisinde bulunduğunu göremiyorlar. Biz gördüklerimizi kendilerine bildiriyoruz, onlarda tazyikle-rine şiddet veriyorlar ve çetin çarpışmalar devam ediyor.

İngiliz teyyareleri bataryalarımızın şiddetli ateşine rağ-

men bu mevzilerin üzerinden ayrıldıkları yok. İngiliz top-

çusunda bu mevzileri ateş altına alıyor. İsabetleri tayyarelerin telsizleriyle ayarladıkları anlaşılıyor. Fakat bu bir çırpıda buluşu İngiliz tayyarelerinin maharetine vermek insanın elinden gelmiyor. Etrafı şarapnel bulutlariyle çevrilmiş tayyarelerin üstleri çalılıarı örtülü gizli topları kolay, kolay keşfedeceğine inanmıyoruz. O halde ne olabi-

lir?

Akşam yaklaşıyor. Ortalık kasvetli bir loşluğa bürünü-

yor. Fecirle başlayan ve durmadan devam eden, binlerce

can ve sayısız fedakârlığa mal olan bu döğüşün o günkü

neticesi ne idi?

Eddamiye geçidinin ilerisinde bulunan kıtaat düşma-

nın burnunun dibine sokulmuş, ileri siperlerinden bağızı-

larını ele geçirmişti. Yirminci kolordu kendisi için hayati birmesele olan Musallaba tepelerinin yamaçlarına kadar

girmişti. Şeria Ser köprü mevkilerini hedef tutan askerler de tel örgüleri koparmışlar, piyade mevzilerinin ta önle-rine kadar gelmişlerdi. Fakat istenilen şey elde edileme-MUSA DAĞ! 7 /

mis. Yapılan büyük fedakârlığın/ gösterilen emsalsiz ve sayısız kahramanlıkların tam bir neticsei alınamamıştı, O günün gecesi bu esrarlı ve vahşi topraklara sindiği

vakit hepimizde hakkını alamamış insanların mahzunlu-

ğu ve ruhlarımızda manası güç anlaşılır esrarların tazyiki vardı...

Günlerdir sabırsızlıkla beklediğimiz netice Dördüncü

ordu istihbaratından Me'mun beyle, erkânı harp binbaşı

Sait bey, Alman erkânı harp binbaşısı Fon malçio ve diğer Alman istihbarat zabitleri şu neticeye ulaştı:

Bu casuslar merkezi Kudüs'te bulunan Aranson

teşkilâtına mensupturlar. Teşkilâtın reisi Gerşman'dır.

Gerşman Camia köyünde bulunan ROÇİLD'in vekili

umurunun kâtibi ve yakın dostudur. Elinde, urban ara-

sında rahatça dolaşabilmek için Şam menzil müfettişliği buğday müteahhidi Hazbun'un bir vesikası vardır. Bu vesika Gerşman'm diğer arkadaşları ile birlikte Amman ha-

valisinden buğday mübâyaa edeceklerini gösteriyor. Fa-

kat Amman menzil müfettişi miralay Ziya bey(*) bu vesile .

kanın sahte olduğunu, dördüncü ordu mıntikasındaki ur-

banın reisi olan Şeyh sultan'ın oğluda bir kaç zaman evvel böyle şüpheli şahısların buğday tüccarı sıfatiyle kabilele-rinde misafir kaldığını ve Lût gölü kıyalarından Eriha ve Kudüs istikâmetlerine geçtiğini ilgililere haber vermiş, nazarı dikkatimizi celbetmiştir.

Türk'ün pençesine düşen caniler hiçbir günahı gizli

tutmamışlardır... Gerşman ifadesinde hadiseyi şöyle ay-

dınlatıyor:

(*) *Tapu ve Kadastro mühendislerinde, Emekli kurmay albay, 78 CEVAT RİFAT ATILHAN*

- Eriha kasabasından Jozef, Kudüs'ten Zero Bovol, Ro-

zer ve Levin adlarındaki şahıslarla Kefer Kenna köyün-

den Pollak ve Edelrnan isimdeki kimselerle, yine Cauma köyünden Kovarski ile Remle'den Mozes ve Taberiya'dan

Josef Fredman adındaki casuslarla bir şebeke teşkil edil-miştir. Vazife esnasındaki parolamız şudur:

Hareket sahasının gerisinde düşman tarafından görü-

lebilecek bir; mevkide

1 - Üç küme halinde bulunmak. Her küme Türk ordu-

sunun bir canahını temsil etmek üzere.

2 - Sağdaki tepede bir kişinin ayakta durması, diğeri-

nin yere yatması sağ cenahımızın ilerlediğini, ikisinin birden ayakta durması bu cenahın taaruza geğtiğini gösterir.

3 - Merkezde bulunan üç kişiden birinin ayakta dur-

ması merkezde hafif bir ileri hareket olduğunu, iki kişini ayakta durması merkez kıtaatımızın taaruza geğtiğini,

üçünün birden ayağa kalkması takviye kıtaatının ve Türk ihtiyatlarının cepheye sokulduğunu gösterir.

4 - Sol tepedeki insanların remizleri diğerlerinin aynıdır.

5 - Her üç tepede birden hiç kimsenin görünmeyişii, cephemizde bir hareket olmadığını gösterir.

6 - Her üç noktada birden, birer kişinin çömelerek oturması ordunun geri çekildiğine delalettir,

Bu altı nokta casusların, düşmanın batarya dürbünü ile

görebilecekleri noktadan verilen parolaların sadece bir kısmıdır. Ordu harekâtının en hurda tafsilatına kadar bilinmesi için kararlaştırılan işaretler bu altı esas noktadan hariçtir.

MUSA DAĞI 79

Sükûnetle geçen günler esnasında gerilerdeki,

karagâhlardaki vaziyeti bildirmek, halk arasında dolaşan şayıları, askerin kuvve maneviyesini, iaşe vaziyetini, gece hareketlerini gelen takviye kıt'alarını da bir raporla bizzat haber vermek vazifesi Jozef ve Levin tarafından de-

ruhta edilmiştir. Bunlar Sait'in kuzeyindeki arızalı

araziden geceleri bedevî kıyafetinde ve yürüyerek Şeyh

Sultan'ın yanına gelmekte ve oradan müsait fırsat bulur-larsa Lût gölü kıyısından Erihaya geçmektedirler, Erihadaki istihbarat zabıtine şifahi rapor verildikten sonra doğ-

ruca Kudüs'e gidilmekte ve büyük teşkilâtın şefi Aranson'a mufassal rapor verilmektedir.

Bu casuslardan alınan malûmat ve onlardan ekle edilen raporlar üzerine dördüncü ordu kumandanının emriyle Cezayir kahramanı Emir Abdülkadir'in oğlu Emir

Said'in fedaî adamlarından Kaid Zeki isminde bir fedakâr yola çıkarıldı. Bu adam işin İngilizler tarafından anlaşıl-maması için gayet sarîh hareket edecekti. Bizden aldığı talimat üzerine Aranson teşkilâtına mensup Greşman casus

çetesinin Türkler tarafından yakalandığını gizlemeyecek ve kendisinin bu casuslar tarafından gönderildiğini söyli-yecekti. Bundan maada ordu vaziyetine dair, gizlenme-

sinde bir fayda olmayan bazı malûmatı da bildirecekti.

Kaid Zeki bu talimatla yola çıktı ve Şeyh sultan nez-

dinde bir gece misafir kaldıktan sonra ileri karakollarımı-

zın müsamahası altında düşman tarafına geçti. Üç gün bu fedakâr adamdan bir haber alamadık. Dördüncü günü

kendisinden ümüdi kesmiş bulunduğumuz bir zamanda

çıkta geldi ve vazifesinde muvaffak olmuştu. Takındığı samimi tavır, verdiği malumatın doğruluğu, hoşça gitmiş ve bu sefer için kendisine on beş altın

bahşış verilmişti. Kaid Zeki her ihtimale karşı bizzat ordu kumandanı ile görüş-

80 . CEVAT RİFÂT ATILHAN

mekten kaçınarak, Sait'in zenginlerinden Eşref efendinin evinde kalıyordu, bizde geceleri kendisini ziyaret ederek malûmat almakta idik.

Böylece Kaid Zeki on beş gün içinde iki sefer daha

yapmıştı. Son dönüşünde getirdiği malûmat son derece

mühimdi: Çünkü artık Türk karakollarından ve yahut Lût

kıyılarından gizlice geçmeye imkân kalmadığını ve Türk

hatlarında son derece bir sıkılık olduğunu Aransona ha-

ber vererek özür dilemişti. Bu vaziyet karşısında Aran-

son. Bu kadar müsait ve bu kadar gönüllü ve işe yarar bir casusu elden kaçırmamak için kendisine şu talimatı vermişti:

- Sık sık haber getirmeye lüzum yoktur. Yalnız cephe-

ye yeni takviye kıtaatı gelirse veya kıtaatın esas duruşun-da ehemmiyetli bir değişiklik olursa, bilhassa İstan-

bul'dan yeni kuvvetler ve toplar gelirse bunları ve bunların geçtikleri istikametleri Safed'de Madam Raşel Rabino-viç'e haber verirsin. Ona kendini tanıtmak için vereceğim parola şudur:

- Ben Kuru üzüm tüccarıyım ve Ar ar'dan geliyorum.

(*)

Aranson Kaid Zeki'ye, vereceği malûmat mukabilinde

hak edeceği paralarıda yine madam Rabonoviç'den alaca-

ğını ilave etti.

Aranson, Safed'ed Madam Raşel Rabonoviç'in evine gi-

rildiği vakit kapının sağında arapkâri bir su testisi bulunduğunu ve üzerini örtenbeyaz bez üzerinde R.R. markala-

rı işlenmiş olduğunu söyliyerek yanlış biryere gitmemesi-ni de ehemmiyetle tenbih etmişti

(*) *Ar ar isminde birköy veya kasaba yoktur.*

MUSA DAĞI 81

Talimat üzerine hareket edildi ve bu fedakâr adam bi-

ze bir gizli kapı daha açmış oldu. Madam Raşel - Raborio-viç, istihbarat zabitlerinden Seyfi bey tarafından tevkif olunarak kargana getirildi.

Kaid Zeki Madam Raşel Rabönoviç-'in ikametgahına

girdiği zaman gördüklerini şöyle anlatıyor:

- Safed'in eğri böğrü sokaklarından birinde kapıların-

dan pislik kokusu taşan ve yaklaşanları burnunu tıkama-

ya sevkeden bir evin kapısını çaldım. Uzun zaman çıt çıkmadı ve kapıyı açan olmadı. Fakat evin içinde ayak sesleri bariz bir şekilde işitiliyordu.

Neden sonra ihtiyar bir kadın kapıyı araladı, şaşkın ve korkarak benden ne istediğimi sordu:

- Madam Raşel Rabonoviç'i görmek istiyorum.

- Bir arzunuzmu var?

- Kendisiyle biraz görüşmek isterim.

- O ihtiyar bir kadındır. Onun kimse ile bir görüşeceği yoktur ki...

- Fakat ben tüccarım, bir ticaret işi için bir iki dakika kendisini görmem icab ediyor.

- Ne tüccarısınız siz?

- Kuru üzüm. • •

- Nereden geliyorsunuz?

- Ar ar'dan

Bu dakikaya kadar karşımda abur bir çehre ile duran,
küçük ve çapaklı olan cadolozun bir anda yüzü güldü.

Kalın dudaklı ağzı kulaklarına kadar gerildi ve gayri
muntazam kirli dişleri bütün çirkinliğiyle meydana çıktı.

82 CEVAT RIFAT ATILHAN

O çipil gözler parladı. Tereddüt ve ihtirazdan riyakarlık ve iltifata geçti:

- Hoş geldiniz, safa geldiniz. Biraz içeri teşrif eder bizleri taltif etmez
misiniz?

Kapıdan içeri girdiğim vakit gözlerim gayri ihtiyari

arap testisini arıyordu. Bir küp kadar büyük, çift kuluplu testinin üzerine
hakikaten beyaz.bir keten örtü serilmişti.

Bu örtünün üzerine işlenmiş R.R. markası kolaylıkla göze çarpıyordu. Ben
kısa bir zaman içinde bu tetkiki yaparken o hilekâr gözler de bu noktayı
tetkik ediyor ve gelen adamın ihtiyatkârlığından dolayı memnun ve
müteselli olu-

yordu.

Kötü döşenmiş bir odaya girdim. Burası daha ziyade

bir sihirbazın hücreğine benziyordu. Dağınık eşyalar, toz-lu kilimler ve eskimiş halılar... yerli raflarda bir sürü eski kitap ve etrafa serpilmiş küçük sandıklar. Beni odaya alan kadın Raşel Rabonoviç'in ablası Ester Rabonoviç imiş.

uzun zaman odada yalnız kaldım. Bu esrarengiz muhitte

derin bir sessizlik ve insana ürperti veren bir hal vardı.

Yerimde mihlanmış gibi kaldım. Bir müddet sonra kapı

açıldı ve bir hayal gibi madam Raşel içeri girdi. Yürürken ayaklarının ses çıkarmadığı ve yere basmadığı hissini veren acayip tavırlı ve çok esrarengiz bir kadın. Hiç bir teş-

rifata lüzum görmeden sordu:

- Ne Haberler getirdiniz?

Sesi ağzından boğulmuş gibi zayıf ve pervasızdı.

Ona düşman karargâhından ayrıldığıım tarihi ve orada

gördüğüm insanları söyledikten sonra Türklerin bir İngiliz taarruzunu heyecanla beklediklerini söyledim.

MUSA DAĞ! : 83

- Türkler inşallah yakında bu memlekette defolup gi-

dekcekler değil mi?

Bu sahte nankör hınçların korkunç ve alçakça bir ma-

nası vardı." Cadolozun ufacık gözleri sanki yavaşından çı-

kacakmış gibi dışarı fırladı, kulak kesilerek bana bakıyordu.

- Elbette; Ona Őüphemi var? Onların Filistinden defolup gitmeleri artık bir gün meselesidir?

Haini, göze çarpan dehşetli bir sevinç istila etti. Yerinden fırladı, sofaya çıktı ve bana eliyle kahve yapıp ikram etti.

Ona verilecek bütün malûmatı verdim. Hatta, Seyfi bey tarafından alınan tertibatla bu kadının yarım saat sonra adalet pençesine dŐeeđini bildiğimden düşmanın işine yarıyacak bütün lüzumlu malûmatı kendisine verdim. Elleri sevinçten titremeğe başladı.

- Allah büyüktür. Türkler buradan defolacaklar ha! diye söylenmeye başladı. Tekrar dışarı çıkararak kısa bir müddet sonra odaya döndüğünde sağ elinde tuttuğu sarı altınları bana verirken:

- Cenabı hak sizi bahtiyar etsin, ileride hizmetinizin daha büyük mükafatını göreceksiniz, diye bir de iltifat savurdu.

Kahveler iilmiŐ, söylenecek sözler söylenmiŐ, alınacak alınmıştı. Tekrar buluŐmak üzere veda edip ayrılırken.

- Barbarlar inşallah yakında memleketimizden cehennem olacaklar, demesi kulaklarımda uzun akisler yapıyordu.

Bu nankör kadının barbar dediği insanlar, kendilerine

cennet hayatı yaşatmış ve geniş bir refah vermiş olan

Türk'lerdi... Seyfi bey mahiyetindeki sivil memurlarla Ra-

şel Rabinoviç'in kapısına dayandığı vakit fazla beklemedi, fırsat ve zaman kaybetmedi. Kapıyı kırdı ve içeri girdi, ca-nileri bütün vesikaları, sandık, sepetleriyle yakaladı ve süratle Salt'a yolladı.

Raşel orta boylu, bıyıklı denecek kadar tüylü, kırışık

yüzlü, küçücük gözleriyle münasip koca bir burun ve çirkin denemiyecek kadar çirkin bir kadın. Gözlerinde

hilekârlığın, şeytanetin bütün manaları okunuyor. Son derece ürkek ve muhteris. İşlediği büyük cinayetin yükü al-tında ezilmiş gibi bilgin ve solgun. Ölümle karşılaşmış gi-bi perişan. Fakat Türk'ün en büyük günahı olan müsama-

ha ve âlicenaplıktan da bütün, bütün ümidini kesmiş de-

ğil Odaya girince hainlere mahsus bir tereddüt ve sakın-ca içinde elleriyle beş on temenna savurduktan sonra ilk sözü:.

- Allah yansurussultan; oldu.

Türk zabitleri kendi orduları, kendi öz kardeşlerini

aleyhine en büyük kahteliği işleyen bu nanköre karşı va-kur ve ağır başlı bir nefretle mukabele ettiler, Fakat Alman istihbarat zabitleri, en basit muameleden en galiz ha-karetler savurmaktan kendilerini menedemediler. O ka-

dar ki casus kadının korkudan kalbi durup öleceği zanne-dilirdi. İrin gibi sarılaşmış bir suratla sokak köpeği gibi titremeğe başlamıştı.

Kendisine işlediği cinayetleri, burada noksansız ve hiç gizlemeden itiraf ettiği taktirde Hakkında hayırlı olacağı anlatınca o gene şuursuz bir eda ile:

- Allah yansurusultan, demekten kendini alamadı.

İKİNCİ BÖLÜM

SİMİ SİMON

SİMİ SİMON . 87

GAZZE MUHAREBELERİ BAŞLARKEN

"Arz-ı Mev'ud" temmuz güneşinin cehennemî sıcağı al-tında kavruluyor.

Anadolu'nun dört bucağından derlenmiş, Kop dağları-

nın serin eteklerinde, İlgaz'ların karlı yaylalarında ömür sürmüş Türk delikanlıları bu kızıl alevli çöllerde üzerleri-ne düşen mukaddes vazifeyi büyük zorluklar ve mahru-

miyetler içinde tam bir itaatle başararak vatan aşkının sonsuzluğunu bütün cihana bir kere daha gösterecek...

Kahraman Mehmetçik, karşısında medenî dünyanın

imkânlarına sahip bir düşman ordusunun, ardında su bo-

rusu türüyen asfalt ve demiryollariyle beslenen üstün

kuvvetlerine karşı, yalnız malzeme, cephane ve silâh nok-saniyle değil, hattâ bir yudum suya bile hasret çekmeyi de göze alarak milletine yeni destanlar yaratmağa hazırlanıyor...

O biliyor ki... Askerlik : Türk milleti için başarılması zarurî olan bir namus borcudur.

O biliyor ki... Üç kıtada bayrağını şanla şerefle dalgalandırmış, at oynatmış olan ecdadı, bu namus borcunu en müşkül şartlar içinde de daima şerefle ödemiştir...

O biliyor ki... Bütün maddî kudretlerin bol cevheri

kendi damarlarındaki asîl kanda mevcuttur...

***

Düşman topları mevzilerimizi dövmeğe başladı...

Atışlarda o derece isabet var ki!... Sanki ateş mevzileri, gözetleme yerleri ve karargâhlarımızın krokileri elimizle 88 CEVAT RIFAT ATILHÂN

düşmana verilmiş gibi... Hep o korkunç düşman topçusu-

nun amansız ateş baskısına hedef teşkil ediyor... Bilhassa ağır Macar bataryamızın minare üzerindeki yerinin keşfe-dilmesi hayret uyandırdı!..

Bütün bu isabetler acaba tayyare istikşaflarından mı

mümkün olabiliyordu?. Düşman piyadesi cephenin en za-

yıf noktasını buldu!. EbuHüreyre ve Tellişşeria arasında bir çevirme hareketine de başladı. Bereket versin süvari tümeni komutanı Esat Beyin kahraman atlıları, mukabil

bir hareketle bu müşkül durumu bertaraf ettiler.

Bombardıman, gecenin ilerlemesine rağmen hâlâ de-

vam ediyor. Cephe komutamızın karargâhına bombalar

yağmakta... Düşmanın, vaziyetimizi bu derece teferruatı-

na kadar tesbit etmiş bulunması hiç de hayra alâmet de-

ğil!..

Dört gündür, cephede derin ve mânâlı bir sükût var...

Bu sessizlik, tıpkı büyük fırtınalardan evvel denizlerin insana korku veren durgunluğuna benziyor...

Askerler, güneşin yer yer meydana getirdiği seraplarla

oyalanarak, sanki savaşı unutmuşlar, tatlı ve hazin bir âlemin sonsuzluğuna dalmışlardı...

Düşmanın faaliyeti âdeta felce uğramış gibi...

Keşif kollarımızın bütün gayretlerine rağmen hiç bir taraftan düşmanın bir teşebbüs veya hazırlığı sezilemiyor...

Toz bulutları arasında vazife gören nakliye birlikleri, iaşe ve cephanе noksanlıklarını da ikmal ettiler.

Havada korkunç fırtınalara gebe olan denizlerin durgunluğu hâlâ devam ediyor.

SİMİ SİMON 89

İLK ŞÜPHELER

Bugün Boşkomutan vekili Enver Paşa ile 4'üncü ordu komuta heyeti, cepheyi teftişe gelecekler...

Bir hafta kadar uslu yılanlar gibi, " Arz-ıMev'ud'un kül renkli derelerinde pusu kurmuş olan düşman bataryaları, birdenbire kasırgalar kopararak etrafa' ateş ve ölüm püs-kürtmeğe başladılar..! Havada hemen peyda oluveren

düşman teyyareleri; sanki misafirlerimizi karşılamağa çıkmış gibi tepelerin de birer ölüm çemberi şeklinde vızıldayarak bomba yağdırıyorlar... .

Esasen evvelden aldıkları emir üzerine hazırlanmış bulunan kıtalarımızın; düşmanın bu anî harekâtına tamamen aktif şekilde karadan ve havadan kahramanca mukabele ediyorlar. Hele şahikalar yararâtan Türk topçuları, açık mevzilere dahi çıkarak ateş ettikleri görülüyordu.

Piyade mevzilerimizde de, her günküne benzemiyen fevkalâde bir hal vardı. Kıtalar her yandan cephenin muhtelif yerlerine nümâyîş ve keşif taarruzlarına geçildi, Gazze ile Tellişşeria arasında iki gün şiddetle ve ara

vermektesiniz devam eden kanlı boğuşmalar sona erdiği zaman teftiş de bitmiş bulunuyordu. Bu son hâdise, - şü-

kür olsun - ordu kurmaylığının esaslı olarak nazarı dikka-tini celbetti. Demek ki, Başkomutan vekili Enver Paşanın İstanbul'un harereti ve cepheye varışı, düşman istihbaratı tarafından adım adım takip edilmişti, . ,

90 CEVAT RIFAT ATILHAN

Düşmanın kaleyi içinden fethine uğraşan faaliyeti bize, küçümsemeğe imkân olmayan kayıplar verdiriyordu. Öy-le ki, bu yüzden işlenen feci cinayatlarla, kanlı tahribatın yekûnları, Türk ordusunda çok müthiş bir icmal hanesi

meydana getirmekte...

3'üncü tümen komutanı Refet Bey, seçkin bir bölüğün

başında beni, *Gazze* cephesinde, Tellişşeria ile Bürrüsseba arasında bulunan boşlukta bir oyalama mevzii almağa

memur etmiştir.

223 cesur erden teşkil edilmiş bölüğümle yeni mevzii-
me hareket ettim. Ortalık karanlıktı. Bütün gece devam
eden sıkı yürüyüşten sonra, vazife aldığım bölgeye ulaş-
tım. Bu hareket esnasında düşmana gözükmemek için en
ufak bir tedbiri dahi ihmal etmiyerek ne lazımsa yapmış-
tım. Fakat sabahleyin bir de ne göreyim!.. Bir İngiliz Bö-
lümü ile karşı karşıyayız!..

Fon Kreys Paşanın karagâhının biraz ilerisine henüz

yerleştirilen serî ateşli bir tayyere dâfi batıryamız da, numara erleri daha
noksanlarını bile tamamlamadan, şafak-

la beraber düşman topçusunun şiddetli ateşine hedef ol-

muştu... Buna benzer daha birçok çeşitli hâdiseler birbirini kovalayıp
gidiyordu. Öyle zamanlar geldi ki; cehpe ge-risindeki menzil noktalarımız,
cephane kollarımız dahi

bu esrarlı ve hiyanet dolu gözlerden gizlenememeğe baş-

ladı. En ufak ve mevziî hareketlerimize varıncaya kadar, düşmanın malûmat
elde etmiş olması, umumî vaziyetimizi cidden tehdit eder bir hale gelmişti.

SİMİ SİMON 91

ÜÇÜNCÜ GAZZE MEYDAN MUHAREBESİ

Sina cephesi üçüncü defa yine Gazze ile Tellişşeria hat-tında baştan başa
sarılmıştı. İngiliz ordusu hazırlığını ikmal etmiş olduğu halde sayıca üstün
kuvvetlerle şiddetli bir taarruza geçti. Cehpe vaziyetimizinden o derece

malûmatdar olarak ilerliyor ki... Nisbeten zayıf noktaları-

mız hemen keşfediliyor; derhal buralara çullanıyor ve çevirme hareketlerine teşebbüs ediliyordu.

Şafakla beraber başlayan ve gecenin geç saatlerine kadar devam eden çetin meydan muharebesi, fazılâsız dal-

galar ve korkunç fırtınalar şeklinde, mevzilerden mevzilere, göğüslerden göğüslere çarpa çarpa, kanlı bir boğuş-

maya inkılâp etmişti. Topların gürleyişleri, "Arz-ı Mevûd" un senelerdir istirahete dalmış esrarlı sinesinde, âsabları parça parça eden akisler yaratırken, piyade ve makineli tüfek ateşleri garip bir hışıltı halinde uzayıp gidiyordu. Çevik ve cesur Türk atlıları, fil gibi katanalara binmiş düşman süvarilerini darmadağın etmişlerdi. Bu

kanlı boğuşmanın sonu alındığı vakit zafer Türk tarafında kaldı.

Bir mahşer yerini andıran Gazze ovalarında Mehmetçi-

ğin iman dolu göğsü, şanlı bir bayrak şeklinde tekrar dalgalanmağa başladı.

İPUCU

Üçüncü Gazze meydan muharebesi esnasında geçen

iki hâdise hislerimi ve kafamı uzun uzun oyaladı. Bunlardan birincisi, "nankörlük ve hiyanet", ikincisi de "insanlık ve kadirşinaslık" nümunesidir.

92 .... CEVAT RİFÂT ATILHAN

Muharebenin arifesinde, makineli tüfekte takviye edil-

miş kuvvetli bir müfrezenin başında sahilin gözetlenmesi-ne memur edilmiş bulunuyorum. Gözetleme bölgem:

Frenk incirleriyle çevrilmiş Sedut köyünden, Gazze'nin çi-menli kıyılarına kadar uzanıyor. Ve aynı zamanda cephe-

nin çekilme hattını teşkil ediyordu.

Muharebe başlar başlamaz, muvakketen emrine girdi-

ğim komutan Tiller'den bir emir aldım, bu emirde: bulun-duğum mıntıkeyi derhal terkederek cepheye yetişip, sol

kanatta açık kalan bir noktayı kapatmam bildiriliyordu.

Gözetleme bölgemden süratle ayrılırken, evvelâ Arap kö-

yü olan Sedut'tan ve sonra da mâmur Yahudi köylerinden

geçtik. . . -.

Sedut'ta halk yolun iki tarafına dizilmiş ellerindeki ba-kır bakraçlardan bize süt, yoğurt ikram ediyorlar, yan

çantalarımıza taze portakallar dolduruyorlar. Kadınlar arkamızdan şöyle bağıryoyardı:

- "Zafer Allahındır... Nurset sizindir. Mertliğinizin şahidi Allahtır... Bizi düşmana çiğnetmeyiniz!,"- Bu heyecanlı sözleri uzun çığlıklar ve lü lü lü... lü lü... Sesleri takip ediyordu.

Ruhlarımızı doyuran, erlerin şecaatini kamçılayan bu

samimî hitaplar, hepimize şevk ve gayret verdi. Âdeta çe-liklenmiştik. Bunu müteakip Yahudi köylerinden geçtik.

Arapların çamur yığını halindeki evleri, kıldan örülmüş

cadılarına mukabil Yahudi köyleri tıpkı İstanbul'un Eren-köyü, İzmir'in Buca'sı gibi çiçekli bahçeler, nefis badem-likler içinde zarif köşklerle, muazzam binalarla süslenmiş

birer mamure idi.

Filistin 'in hayat fişkırın zengin bölgelerinde yıllardır himayemizde: adalet, emniyet ve hürriyet içinde lâyük ol-SİMİ SİMON

.....

duklarından çok daha fazla bir refaha erişmiş bulunan

bu Yahudiler, bize bugün için küskündü?!..

Yakut renginde Türk kaniyle sulanmış, bu topraklarda

vatanı uğruna hiç bir fedakarlıkta bulunmıyan, cennet

hayatı süren bu kavme acaba ne yapmıştık?,!..

Bizler kan ter içinde cepheden cepheye koşarken, mağ-

lubiyet ve perişanlığımızı bekler hissiyle, en ufak bir yardım ve alâkadan kaçan bu sefil güruh karşısında ve böyle bir günde insanın elinden iğrenmekten başka ne gelebi-lir?.

İçim bu hislerle dolup boşalırken, iki Yahudi getirdiler.

İleri Karakol ve keşif vazifesine gören takımın erleri tarafından yakalanan bu iki hain, sahilde gizlenerek ellerindeki fenerlerle düşman kuvvetlerine bir takım işaretler vermekte imişler.

Onları derhal sorguya çektim. Oldukça cüretli tavırlar

takınarak cevap vermeğe tenezzül etmiyorlardı. İngilizlerin muzâfferiyetinden o derece emin idiler ki... Nasıl olsa kısa bir zaman sonra kurtulacakları hissiyle sükût ve inat-larında mütamediyen ısrar ediyorlardı.

Bilhassa bu iki küstahın, henüz başlamış olan üçüncü.

Gazze meydan muharebesinin neticesini görmelerini çok

arzu ederdim doğrusu...!

Yolumuza devam ederek tam zamanında, 16'ncı Rüştü

Beyin tümeni ile 3'üncü tümen arasında, bize tahsis edilen mevzie girdik. Başlangıçta zayıf bir piyade ateşine maruz bulunan bu nokta, şiddeti gittikçe artan bir ateş baskısı karşısında kalmağa başladı. Güneş Akdeniz ufuklarına

gömülmekte iken, mevcudu bizimkinden üç misli fazla

94 CEVAT RİFAT ATILHAN

olan bir düşman birliğinin taarruzuna uğradık. Bölüğüm, insan takatinin çok üstünde bir sabır ve metanetle çarpışı-

yor ve sözle anlatılması mümkün olmayan büyük kahramanlıklar göstererek dayanıyorlardı.

Bu suretle iki kanadımızda bulunan iki tümenimizin

arkasına sarkmak isteyen İngilizlerin bu tehlikeli teşebbü-

sü akim bırakıldı. Fakat kırktan fazla yaralı ile otuz şehit vermiştik. Gaiplerimizi ararken mevzilerimizin çok yakı-

nında, bir dere içinde, yaralı bir İngiliz yüzbaşısı ele geçirdik.

Yukarıda "insanlık ve kadirşinaslık numunesi" diye kaydettiğim hadise, işte bu İngiliz yüzbaşısına aittir.

***

Esir olarak sorguya çektiğim bu piyade yüzbaşısı, kar-

şında ayak ayak üstüne atmış, mağrur bir tavırla sigara-sını içiyor ve sert sert konuşuyor... Adı Ceymis Puzi, Li-varpol'lu hâlis kan bir İngiliz'di..

Ağzından işimize yarayacak en ufak bir sır almak

mümkün değil... O, en müşkül ânı sayılan bu durumu

karşısında bile hiç bir karakter zaafı göstermeden isim ve hüviyetten başka sorulanların hiç birine cevap vermiyor...

Mert bir asker, münevver bir insan ciddiyetiyle işi kısa kesti:

- İngiltere'yi ve İngiliz ordusunu alâkadar eden hiç bir-sır ifşa edilemez; ben eserim, hakkımdaki muameleye bo-

yun eğmeğe mecburum...

Sol kolundaki yarasının müthiş ıstırap vermekte oldu-

ğunu görüyordum. Mertçe dövüşerek yara almış ve ancak

bu suretle esir düşmüş bir insana, düşman da olsa işkence çektirmeğe hakkım yok... Onun için fazla ısrar etmeden

onu sargı merkezine gönderdim..

SİMİ SIMON 95

Ben de yara almıştım. Bir hafta sonra Vâdii Sarar'daki

Kızılay hastanesinde esir yüzbaşı Ceymis Püzi ile yanya-na yatıyorduk.

İsimlerini her zaman saygı ile andığım İstanbulini meş-

hur doktorlarından Hafız Cemal Beyle, Tıp Fakültesi pro-föslerinden Akif Şâkir Bey, milliyet ve mezhep ayırmaksı-

zın aynı ihtimam ve şefkatle bizi tedaviye uğraşıyorlardı.

Daha bir hafta evvel, Gazze'nin isimsiz derelerinde birbi-rinin boğazına sarılan iki düşman subayı şimdi de Kızı-

lay'ın sıcak kucağında gayet sâkin, dost olmuşlardı.

Yüzbaşı Ceymis Püzi, sessizliğini ve gururunu yavaş

yavaş terketti. Türklerden gördüğü insanlık, ona, düşma-nı karşısında dahi asaletini kaybetmeyen bir milletle karşı karşıya bulunduğunu ihtar ediyordu.

Sağ kalçamdaki yaram dolayisiyle artan acılarım ta-

hammül edilmez bir hal almıştı. Ceymis Püzi de benimle

beraber üzüyor, beni teselliye uğraşıyordu. Böylece sa-mimiyetimiz bir hayli ilerledi. Bundan istifade ederek birgün, kendisine askerî kıymetimiz ve manevra kabiliyeti-

miz hakkındaki fikrini sordum:

-"Çok mükemmel doğrusu, fevkalâde buluyorum. He-

le bir Alman komutanı yetiştirdiği 10 uncu tümeniniz tah-minlerin çok üstünde biri muvaffakiyete ulaşmıştır." - diye kıtalarımız arasında isabetli mukayeseler yapıyor. Bizden bile gizlenmesi icap etmiş bulunan birçok hareketlerin en ufak teferruatına kadar birer birer sayıyordu.

Esir ingiliz yüzbaşısı 10'uncu tümenimizin bir Alman

komutanı tarafından yetiştirildiği noktasına kadar, bütün bu malûmatı acaba nereden edinmişti !..

98 . CEVAT RİFÂT ATILHAN

Hayretimi gizleyemedim ve öğrenmek istedim;

- "Elde ettiğimiz esirlerden." - dedi.'

Bu cevap beni tatmin edemezdi. Kendi kendime:

- "Allahım!... Bu ihaneti irtikâp edenlerin cezalarını ba-na göstermeden canımı alma!" - diye, içim yanayana Allah'a yalvardım.

Savaşın başladığı günden beri, olup biten bütün garip

ihamet ve cinayetleri kendisine anlattım; bu suretle belki ağzından bir şeyler almak istiyordum:

- "Bu hususlar, kıta subaylarından ziyade kurmayların bileceği şeylerdir". - diye, mevzuu değiştirerek, memleke-tinden ve ailesinden bahsetmeğe başladı.

Bir gün yine Kızılay çadırlarının önünde, doktor Hafız

Cemal ve Âkif Şâkir Beylerle birlikte dördümüz çay içiyorduk. Konuşmamız dönüp dolaşıp harbe intikal etti."

Masamızda öyle bir samimiyet havası esmekteydi ki...

Bundan istifade ettim: .

- "Mister Ceymis; malzeme, silah ve insanca bizden çok üstün bir durumdasınız. Fakat bunlardan daha mühim

bir silahınız da var sizin.." dedim.

Zeki adam, benim ne istediğimi pek iyi sezmişti:

- Yoksa benim henüz duymadığım yeni bir silah mı

keşfedilmiş?

Yüzbaşı alaylı bir tavırla dilinin ucuna kadar getirdiği cümleyi çıkarmakta biraz daha sabır gösteriyordu; Ben

sözüme devam ettim:

- Meselâ buraları bizim ülkemiz. Sayemizde mesut ve

rahat yaşayan halk size çok daha yakın, bize de o nisbetle uzak... Hatta, kuvvetli ve mert bir düşmandan daha tehlikeli.

SİMİSİMON .. 97

Diye, izaha çalışırken, yüzbaşı beni fazla üzmiyerek meseleyi halletti, O, vatanı uğruna bir an bile canını düşünmeyen temiz ve mert insanların değerini çok iyi kavramış bir duygu ile kendinden geçerek ağzından şu sözle-ri kaçırdı:

- Evet, mütalâanız doğrudur. Fakat bu kabahat sizin-

dir... Siz, koynunuzda zehirli yılanlar besliyorsunuz!.. Onların bile bile zehirli kalmasına siz müsaade ediyorsu-

nuz... Şu halde bunların ilk fırsatta sizi zehirleyecekleri gayet tabiidir. Daha uyanık olunuz!..

Yüzbaşı konuşurken, hayretle onun yüzüne bakıyor-

dum. O, iradesine sahip ve sarfettiği sözlerden en ufak bir pişmanlık duymuyordu. Bilâkis asıl bir milletin kahraman ve temiz duygulu evlâtlarının böyle kahpece arka-

dan vurularak öldürülmesine razı olmayan ve mertçe sa-

vaşarak kazanılmamış bir zaferin, kıymetsizliğini idrâk eden bir haleti ruhiye içinde azap duyuyordu.

CASUS PEŞİNDE

Vâdii Sarar'daki Kızılay Hastanesinden Kudüs'te bulunan birinci Vatan cerrahi hastanesine nakledildim.

Ordu karargâhı, bu tarihî şehrin, bir tarafı engin Lût denizi sahillerine ve bir cephesi de Jerusalem'e bakan meşhur Tur tepesinde inşa edilmiş bulunan Alman sara-

yında bulunuyordu.

Yüksek zekâ ve kabiliyetinin hayranı,olduğum aziz ar-

kadaşım Çobanoğlu Zeki Bey (*), 4'üncü ordu ikinci şube müdürü idi. Benim hasta haneye yattığımı duyunca koşup

geldi. Uzun uzun konuşup hasretimizi giderdikten sonra, benden cepheye dair malûmat istedi. Ordu kurmaylığının

birçok kaynaklardan elde etmekte olduğu haberlere ben

ne ilâve edebilirdim. Fakat ısrar etti. Yüksek zekâ ve

fevkalâde iktidariyle genç yaşında bütün ordunun sevgi

ve itimadım riyasız olarak kazanmış, olan bu temiz ruhlu silâh arkadaşına, kafamın erdiği şeyleri dilimin döndüğü kadar anlatmağa amade olduğunu söyledim.

O, maneviyatımızın sarsılıp sarsılmadığım öğrenmek

istiyordu:

- Cevat, cephenin durumunu nasıl görüyorsun? Aske-

rimizin mâ neviyatı düzgün mü?

Dedi

- Maneviyatımız mükemmel hamdolsun... Zaten şimdi-

ye kadar ne zaman bozuldu ki... Var yok, aç tok, ölünceye kadar dövüşüyoruz. Yalnız ordunun bu yüksek feragat ve

fedakârlılığı yanında daha hassas bir idareye ihtiyaç oldu-

đu kanaatindeyim. Aksi takdirde bütün maddî ve mânevî
varlıklarımızı boşyere harcamış ve mahvetmiş oluruz...

(*) İzmir mevkii müstahkem kurmay başkanı iken gece teftiş
esnasında bîr kaza kurşuniyle şehit olmuştur; Allah rahmet eylesin. .

SİMİ SİMON

99

.....

•

Çobanoğlu Zeki Bey bu karışık ifademden ne kastedti-

ğini anlamamakta haklı olduğu için hayretle sordu:

- "İaşe ve cephane hususunda mümkün olan her tedbir alındığı için sıkıntı çekilmiyor. Karargâhlarda vazifelerini hakkıyla yaptıklarını zannederim." - dedi.

Hepsinin doğru olduğunu, hattâ yüksek komutanın

enerjisinden memnunluk duyulduğunu ben de tasdik et-

tim. Ancak cephe gerilerinde mütemadiyen arkadan vu-

rulmakta olduğumuza dair kanaatin gitgite fazlalaştığını ve bu yüzden de hiç de temenni edilmeyen bir bedbinlik

doğabileceğini yarım yamalak anlatmağa çalıştığımı gö-

rünce, azap ve teessür duyarak hayret ediyordu:

Rahman köylerini bilirsin. Buralar halkının, Türkler

kadar cesaret ve samimiyetle çalıştıkları malûmdur. Ya-

hudi köyelerine gelince: Bunlar da devletimizin yüksek himayesinde milletin misafirperverliğine nâil olmuş, hepsi de bir yurt sahibi olarak mesut ve rahat yaşıyorlar, ihanet etmelerine de hiç bir mâkul sebep yok. .. Yoksa bunlardan mı şüphe ediyorsun?

Hakîkaten gayet mantıkî olan bu asîlâne mütalâa, beni

en aziz bir arkadaşına karşı isyan ettirecek kadar asabımı bozmuştur: ;

- "Evet" ,. - dedim.

- Bunlar, Hazreti Musa'nın Hüt tepelerinden kendilerine tebşir ettiği "Arz-ı Mev'ud" rüyasının tahakkuk edeceğine inanarak bekliyorlar...

Bu sözlerimle ona, ordu istihbaratının bu cihete lâzım gelen ehemmiyeti vermediğini izah etmiş oldum.

100 CEVAT RIFAT ATILHAN

O esnada bu iç acılarına acı katan kalçamdaki yaranın

bana pek fazla ıstırap verdiğini hisseden, Çobanoğlu Zeki Bey, boynuma sarılarak gözlerimden öptü. Ve giderken:

- "Konuşmandan çok istifade ettim. Vaziyeti aynen or-du komutanına arzedeceğim; müsterih ol Cevat.." diye yammdan ayrıldı.

O otomobile binerken, bir Fransız hemşiresi pansıman

için yaramı açıyordu.

* * *

Âliye'nin garbında bir Maroni manastırına ait şirin bir

köşkteyim. Burada iki ay hava tebdili yapacağım. Dinlen-meğe o kadar ihtiyacım var ki... Cebellilübnan'ın mis gibi kokan tatlı havasında, uzaklardan Akdenizi seyrederek

kendime gelmeğe çalışıyordum. Fakat talih!.. Burada da

yetişti. Geleli henüz bir hafta bile olmamıştı; bir sabah ka-pıda bir inzibat eri beni görmek için sabırsızlanıyordu; ne istediğim sordum, bana :

- "Üsteğmen **Cevat Rifat Bey** siz **misiniz?**" Dedi.

- Evet, benini...

- Tümen karargânından acele sizi istiyorlar. Yarım saat kadar hazır olup, Şam'a hareket edecek olan trene yetişmenizi tebliğ etmemi emrettiler.

İnzibat erine fazla bir şey sormam doğru olmayacağı, hattâ lüzumsuz olduğunu düşünerek: - "Bu işde bir yanlışlık olsa gerek..." - dedim ve bir an evvel hazırlandım.

Tümen karagâhında yedek teğmen Aşkî Naili Bey (*),

Şam'daki 8'inci kolordu karagâhına tâyin olunduğumu ve

(*) Hâlen. Ankara tiler Bankası umum müdürüdür.

SİMİSİMON 101

yarım saat sonra hareket etmekliğim için ordudan emir

aldığını bir kere daha tebliğ etti.

Hatırımdan geçiremeyeğim böyle bir durum karşısın-

da şaşırmıştım. Nihayet olsa olsa bu bana Çobanoğlu Zeki Beyin bir azizliği olacağı kanaatine vardım.

Sırtımda bir Avusturya askerî kaputu, ayaklarımda ka-

im pençeli postallarla Şam'da bulunan 8'inci kolordu

karargâhına geldiğim zaman birinci şube müdürü Asaf

Beyle karşılaştım. Sarıldık, öpüştük. İstanbul'a hava hizmeti emrine verdiğini ve kendi yerine benim tâyin olun-

duğumu bildirdi. Beni alıp birinci Şubeye götürdü:

- "İŞte arkadaşların,... İŞte makamın... Onlar sana her türlü izahatı verirler. Çok az vaktim kaldı, ben derhal ka-

çıyorum." - diyerek ayrıldı.

Böylece ufak ve ânî bir merasimle cephenin emniyetini

ve cephe gerisinin ağır meŐgliyetini taşıyan yeni vazifeye başladım. Burada göstereceğim küçük bir ihmal, binlerce silah arkadaşımın mahvolmalarına sebebiyet verebilirdi.

Ne yazık ki bu derece nazik ve mühim işde yapayalnız

bulunuyordum. Karargâhta çokluğu Arap subayları teşkil

ediyordu. Bunlarla bizim aramızda sebepsiz gibi görünen garip bir ayrılık havası estiği ve bir sevgi noksanlığu oldu-

đu gözden kaçmıyordu.

***

MADMAZEL SİMON

Damaskus Palas otelinin, Hâretil Yahud muhitinin esrar dolu kaynaŐmasında âdeta ondan başka bir Şey konuşulmuyor. Herkes onun cazibesine tutulmuŐ, pervaneler gibi etrafında dönmekte...

102 CEVAT RIFAT ATİLHAN

Kolordu emir subayı Yasin bey, ilk geldiğim günden beri mütemadiyen ondan bahsediyor. Nihayet tanışmağa

karar verdim, Yasin Beyle birlikte Damaskus Palaska ak-

şam yemeğine gittik. Salona girdiğimiz zaman, kenarda

bir masada teğmen Sırrı ile Kâmil Beyler yemek yiyorlar-dı. Çağırıldılar, oturduk ve dört arkadaş güle eğlene karnı-

mızı doyurmağa başladık.

Teğmen Sırrı, mühim rolü olan bir hecin süvari kıtası-

na komuta ediyordu. Cemil de tümen emir subayı idi. Et-

rafımızdaki masalarda Alman subayları vardı, Neşe için-

de yediğimiz yemeği bitirmek üzere iken başların birdenbire kapıya doğru çevrildiğini gördüm. Ben de baktım.

İçeriye yılan gibi kıvrılarak gayet nefis bir kadın süzüldü.

Ağır ağır ilerliyordu. Vücudunun cazibesi, yüzünün kes-

kin hatları, teni ve rengi ile en lâkayt erkeği dahi ilk bakış-

ta miknatıslamağa kâfi gelen bu afete ben de kendimi

kaptırılmış bulunuyordum. "Madmazel Simon" ismi ağızdan ağıza dolaşarak salonda akisler yarattı. Bize doğru ilerliyordu; masamızın önüne geldi. Etrafı süzdü; lâkayt ve alışkın bir tavırla yanımıza oturuverdi. Beni takdim ettiler; elimi sıkarken bir elektrik cereyanının vücudumu sarstığını hisseder gibi titriyordum. Uzun ve kıvrık kir-piklerini yüzüme çevirdi; hafifçe güldü. Onu seyretmek-

ten korkuyordum; çünkü İlişlerimle şuurum birbirine do-

laşarak beynim uyuşmağa başladı. Hayatımda hiç bir gü-

zellik bana bu derece sıcak, bu kadar heyecan verici gel-memişti.

Büyük bir ciddiyetle yemeğini yiyor, garsonu çağırıp eksikleri ihtar ediyordu. Güya bizimle hiç alâkadar bu-

lummadığı hissini vermek için kendini lüzumsuz yere zor-luyordu. Bir aralık Yasin, beyle arapça konuştu ve arkasından bana:

SİMİ SİMON .. 103

- "Arapça biliyor musunuz efendim?" - diye sordu.

- "Pek az bilirim."-Dedim.

Vakit, biz farkına varmadan ilerlemiş ve önümüzdeki

şarap şişeleri boşalıvermiştir. Genç kadın iskemlesinden yavaşça doğruldu,:

- "Canım biraz piyano çalmak istiyor." - diyerek piya-nasonun başına geçti. Bütün gözler onu takip ediyordu.

Zarif ince parmakları bir çift beyaz güvercin gibi piyanonun tuşları üzerinde uçmağa başladı. Çaldı, çaldı, belki bir saatten fazla çaldı. Hepimiz kendimizden geçmiş, sanki nefes alamıyorduk.

O gece ayrılırken elime uzanan ellerinin saniyelerce

okşadım; tanışmamızdan pek büyük zevk duyduğunu ve

ilk fırsatta evine beklediğini söyleyince, duyduğum sevin-ci göstermemek için kendimi zor tuttum.

Sabahleyin ilk işim, istihbarata memur edilmiş bulu-

nan üsteğmen Şerif ile yedek teğmen Seyfeddin Beyleri

şubeye çağırılmak oldu.

Madmazel Simon, Mahmudiye Babı Torna sokağında

53 numaralı evde oturuyordu. Onlara bu adresi not ettirdim:

- Şerif bey, bu adres hakkında sizden hakikate dayanan

müsbet bir tahkikat isterim. Bunun son derece gizli olma-sına çok dikkat ediniz,.. ,

Şeyfeddin Beye de şu talimatı verdim:

- Siz de hemen, Babı Toma'da bir ev kiraliyacaksınız

oradan Madmazel Simon'un evine girip çıkanları tesbit

edeceksiniz... Bu vazifeniz devam ettiği müddetçe

karargâha hiç uğramayın. Bana vereceğiniz raporları her 104 CEVAT RIFAT ATILHAN

akşam saat (5) de Zühre gazinosunda gizlice verirsiniz diyerek, onlara mühim bir casus şebekesiyle karşı karşıya bulunduğumuzu anlattım ve işin ehemmiyetini ihtar ettim.

Günlerden Cumartesi...

Yasin Beyle birlikte Madmazel Simon'a davetliyiz.

Genç kadın bizi şahane bir kıyafetle karşıladı: Kulağındaki küpelerden ayakkabısına kadar her noktasında ayrı bir zevk süzülüyordu.

İnsan dışisinin her türlü vücut ve yüz güzelliği, onda

bu gece birer birer sayılabilirdi. Giydiği açık bir tuvaletin belli ettiği göğüs ve kalça hareketleri bir erkeğin sinirlerini tutuşturmağa kâfi idi.

Rengârenk karanfillerle süslediği çay masasına oturdu-

ğumuz zaman, sihir ve füsün dolu gözlerinden dakikalar-

ca ayrılamadık. O, evini de müstesna bir ihtimamla süsle-miş. Oturduğumuz odanın dekoru ve havası sanki sahi-

besinin güzelliğini över gibiydi; enfes pastalar, çörekler, Arap baklavaları, cins cins kuru meyvalarla donatılmış

bir büfe. Sofrada mevzudan mevzua atlayarak konuşuyorduk. Ricamız üzerine biraz piyano çaldı. Arkasından güzel plâklar dinletti.

Kalkmağa hazırlanırken, güyâ konuşmamız bitmiş de, evinde biraz daha kalmamızı arzu eder gibi görünen nazik bir edâ ile Yasin Beyden sordu:

- Karargâh Maan'a gidiyormuş, sizin de gideceğinizi duydum ve üzüldüm; Acaba hareketiniz ne zaman?

Yasin Bey, gayet sâkin olarak:

SİMİ SİMON 105

- "Bundan haberim yok." - diye, cevap verdi ve kalktık,

* * *

Hakikaten karargâh cenuba hareket edecek; ben de şubemle birlikte Şam'da kalacağım. Kolordu komutanı yola çıkmadan evvel, kurmay başkanına verdiğimi raporda,

karargâhı götüreceğim trenin önünden bir emniyet katarının yürütülmesi lüzumunu bildirdim. Komutan derin bir tevekkül sahibiydi ve son derece cesurdu. Kendi hayatı için fazla endişe ve tedbire lüzum görmedi.

Askerî bandonun hazin havasını yırtan acı bir düdük

sesi ile tren istasyondan uzaklaşırken, içimde bir sıkıntı başladı. Her an bir felâket haberi duyacakmışım gibi, saatleri dakikaları sayarak avunma çareleri arıyordum...

Telefon uzun uzun çalıyor. 4'üncü ordu santralından

beni arıyorlar. Kalbim duracakmış gibi oldu; koştum, De-ra istasyonunu verdiler. Karşımda teğmen Niyazi konu-

şuyor:

- "Kolordu treni 94'üncü kilometre de bir elektrikli bomba ile devrildi. Başyaver Hasan Bey ve bir er şehit ol-du, istihkâm kumandanı Muhlis Bey ve beş er yaralıdır.

Süvari komutanı Fahri Bey bir imdat treniyle vak'a ma-

halline yetişmiştir. Komutan yoluna devam edecek. Şehitler için parlak bir merasim yapılmasını, yaralılara iyi ba-kılmasını ve istihbarat faaliyetinin arttırılmasını emir bu-yuruyorlar." - diyerek telefonu kapadı. Ben de donakal-mıştım.

Komutanlık artık vaziyetin nezaket ve ehemmiyetini

kavramış bulunuyor. Çok ciddî ve geniş bir teşkilâtla mü-

cadeleye karar verilmiştir. Bu meyanda şubemin de kad-

rosu tesbit edildi: Akabe komutanlığında kendisini tanı-t-106 CEVAT RİFÂT ATILHAN

mıs bulunan Ahmet Durmuş Beyin şubeme verilmesi beni

son derece sevindirdi. O, Keban bölgesini çok iyi tanıyor ve mükemmel arapça konuşuyordu.

İLK MUVAFFAKİYET

Basma kalıp, bir klişe gibi her gün tekrarlanıp gelen

birsahil gözetleme raporu:

H a r b i y e N e z a r e t i n e ; •

Bir İngiliz kruvazörü bugün saat beş sıralarında Yafa istikâmetinden gelerek Hayfa önlerinden geçmiş ve akşam karanlığında gözden kaybolmuştur.

8'inci Kolordu Komutanlığı

Bu raporu aldıkça huzurum kaçıyor; Bir İngiliz harp

gemisinin böyle her gün aynı saatte ve aynı yerde gözük-mesine bir mânâ vermeğe çalışıyordum

İskenderun'dan Gazze'ye kadar uzanan sahil bölgesi-

nin, gözetleme vazifesi Jandarma kıtaları tarafından ya~

pılmakta. Cephenin geri hattında en tehlikeli bölge Hayfa ile Nasra arası. Ehemmiyetine binaen Nasra'ya birkaç istihbarat subayı gönderilmeğe karar verildi: Şerif, Sami, Arif ve Ahmet Beyler, güyâ erzak satın almak üzere birer müteahhit sıfatıyla tebdili kıyafet ederek Nasra'ya hareket ettiler. Nasra mıntıka komutanına da aşağıdaki şifre çekildi:

Nasra Mıntıka Komutanı. Yunus Haydar beyefendi-

ye: (Zata mahsustur.)

1 - Bir İngiliz harp gemisinin her gün mıntıkanızı

göz altında bulundurması ve b u vazifeyi muayyen bir program tahtında yeknesak ve muntazam yapması son

SİMİ SİMON 107

derece şayanı dikkattir. İngiliz kruvazörünün her gün aynı saat ve aynî mevkiler önünden geçmesi, bir keşif ve gözetleme ihtimalinden ziyade mıntıkanız içinde bulunan Yahudilerle alâkadar bir münasebet görülmüştür. Ona göre lüzumlu tertibat alınmasını ve sahil gözetlemelerine fazlaca ehemmiyet verdirilerek işin meydana çıkarılmasını, kolordu zati âlinizin tecrübe, ve iktidarınızdan beklemektedir.

2 - Şerif, Sami, Arif ve Ahmet Beyler bu yolda çalışmak üzere emrinize verilmiş ve mıntıkanıza gönderilmiştir. Hâsıl olacak neticelerin kolorduya bildirilmesini rica ederim.

Nasra Mıntıka Komutam Yunus Haydar Bey, cidden muktedir ve çalışkan bir komutandı. İki gün sonra şu şifreyi aldık: .
8'inci Kolordu Komutanlığına;

Takım merkezine gitmekte olan bir Jandarma eri,
Zimmarin köyü sahili hizalarında dolaşan bir şahsın,
gece karanlığında, kibritle bazı işaretler vermekte olduğunu görerek onu yakalamış.

Abraham Habon adındaki bu Yahudi komutanlığı-

mıza getirilmiştir. Alınan ifadesinde hiç bir şeyden ha-berdar olmadığını ısrarla gizleyen bu şahsın, burada

teşkil edilecek hususî bir divanı harpte mahkemesinin

yapılmasına ve bu suretle suç ortaklarını da elde etenemize yüksek emir ve müsaadelerinizi arzederim.

Nasra Mıntıka K.

Kolordu Komutanlığı bu şifreyi alınca Abraham Ha-

bon'un suç ortakları da ele geçirilerek kuvvetli bir muhafaza altında derhal Şam'a gönderilmesini bildirdi. Duru-108 CEVAT RIFAT ATILHAN

mun gittikçe ehemmiyet kesbetmesi dolayisiyle kolordu

kimyageri, Ali Rıza ve başbaytar muavini Tevfik Beyler

de Nasra'ya gönderildiler. Bu suretle Nasra'daki istihbarat teşkilâtımız iyice takviye edilmiş ve faaliyeti de meyvalarını vermeğe başlamış bulunuyordu.

***

ÇÖZÜLMİYEN DÜĞÜM

Karargâh Maan'a nakledildikten sonra Madmazel Si-

mon ortalıkla pek seyrek görünmeğe başladı. O gece, trenin hareket gününü sorduğu zaman, fena halde canım sı-

kılmış, şeceresini ve künyesini esrar dolu Şam'ın karmakarışık kütüklerine kazdırmış bulunan emir subayı Yasin Beyden haklı olarak, şüphelenmiş bulunuyordum.

Sevgi ve sempati perdesi altında âdeta beni mest eder-

cesine, önümde geçen sohbetten sonra, her ikisi ile de mü-

nasebetimin şeklini değiştirdim. Mamafih bu ihanet Yasin Beye çok ağrı mal olmuştu. Çünkü son faciada şehit dü-

şen başyaver Hasan Bey, Yâsin'in ağabeyisi idi. Onun bu şekilde ölümü Yâsin'i altüst etti. Akşam karargâhta yalnız kalmıştık. Biraz takılayım dedim; sendeledi. Yüreğindeki yara daha kabuklanmamıştı. İhaneti yüzünden ağabeysini

kurban veren bir mücrimin vicdan azabıyla kıvranıyor gibiydi. Kendisine şöyle bir teklifte bulundum:

- Yasin Bey, haydi seninle bir gezinti yapalım.

- Gezmek bana haram oldu, azizim.

- Ne oldu kuzum, dünya mı yıkıldı böyle?

- Dağ gibi bir kardeşi feci şekilde kaybetmek, insana dünyayı yıkılmış gibi göstermez mi?

- Mukadderat!.. Ona ne denilebilir ki,, Hepimiz o yo-

SİMİ SİMON 109

lun yolcusuyuz. Değişen yalnız sebeptir. Bir gün evvel..

Beş gün sonra,, İşte fark bu kadar..

Bu teselli onu biraz avuttu; neşeli bir sesle:

- "Hakikaten bir yere gidelim. Sabahtan beri yazılardan pek bunaldım." - dedi. Sordum:

- Nereye gideceğiz?

- Sinemaya...

- Bu saatte sinemalar paydos olmak üzere. Haydi ak-

şam madmazele gidelim, dertelerimizi bir an için unutu-

ruz.

Yasin Bey hayretle yüzüme bakarak:

"Hangi madmazole?!.." - dedi

- Canını kaç madmazel tanıyoruz ki?.. Madmazel Simon'a...

Bu isim Yâsin'in yüzünde acı bir ilâç tesiri yaptı; birdenbire:

- "Sen çok özledinse haydi güle güle git... Ben gidip ya-tacağım, hem bugün çok yorgunum." - dedi.

O felâketli günden beri Yasin Bey, Madmazel Simonla münasebetini kesmiş ve artık beraber görünmez olmuşlardı. Yatmak üzere ayrılırken:

- "Seni şeytan seni..." - diye mırıldandı.

***

Madmazel Simon gece yarısı beni karşısında görünce

hayretinden donakaldı:

- "Bu saatte! Bu ne lütuf!" - gibi sözlerle heyecanını gizlemeğe çalışarak, odaya girdik. Nadide iki siyah inci gibi yanan ateşli gözleriyle bana baktığı zaman, iliklerime ka-110 CEVAT RİFÂT ATILHAN

dar yayılan tatlı bir sıcaklığı duyuyordum, Böyle sıcak ve her köşesinden şehvet taşan bir iklimde bu derece güzel ve cazip bir kadın karşısında bir erkeğin iradesine hakim olması ne kadar da zor...

- "Özlettiniz kendinizi dostum." - diye söze başladı;

- Pek fazla meşgul olduğunuzu tahmin ederim, fakat hiç olmazsa biri iki saatinizi dostluğumuzdan esirgemeniz bana çok acı geliyor.

- Kendimi affettirmeğe geldim. Matmazel...

Kalktı, dışarıya çıktı. Biraz sonra, bir şarap şişesi ve iki kırystal kadehle döndü. İçmeğe başladık. Konuşma arasın-da birkaç defa sözü Yasin Beye intikal ettirdi; ondan havadis istedi. Kaçamak cevaplar verdim. Endişesini neşe

ile baoğmağa uğraşırken binbir cilve ve aşk oyunlariyle kendisini bana arzetmeğe yelleniyordu. Geç vakte kadar, o şehvetiyle, ben de vazife hissimle silahlanmış olarak karşılıklı nükteler, tarizler ve kelline oyunlariyle birbirimize kur ettikten sonra, ayrılmak için ayağa kalktım:

- "Bu kadar çabuk mu?" - dedi.

Gözlerinden dolup taşan aşk ve şehvet ifadesini bana ihtar etmek için, bakışlarını gözlerimden ayırmıyordu.

- "Çok yorgunum, gidip yatmak lâzım." - dedim.

- Burada kalmanızda bir mahzur yoksa her türlü istirahatinizi temin etmek benim için ayrıca bir zevk olacak.

- Bekâr bir subayın, sizin kadar, güzel bir kadının evin-de yatmasını tevile uğraşmak, mevcut yorgunluğumu bir

kat daha arttıracaktır; onun için gitmeliyim. Yarın akşam tekrar gelirim. Sizin için ayırdığım saatler kıymetlidir.

Bu sözlerim üzerine ayağa kalktı. Boynunu büktü. Yü-

zünü birdenbire bir hüznü kaplamıştı. Ellerimi tutarak yalvarırcasına ısrar etti:

- Bu güzel geceyi beraber geçirmemize müsaade eder-seniz beni sevindirmiş olacaksınız.

Önünde nekazetle eğildim.

- "Yarın gece geleceğim." - diyerek, cevap vermesine vakit bırakmadan ayrıldım.

Sabahleyin teğmen Seyfeddin'in raporlarını tekrar tetkik ettim, Madmazel Simon'un evine aynı sokakta oturan fotoğrafçı Kampeas adındaki adamdan başka hiç kimse girmiyor. Dükkânı Hamidiye çarşısında olan bu sinsi Yahudin, elindeki fotoğraf makinesiyle girip çıkmadığı yer yok.

Arka arkaya üç gece Madmazel Simon'a uğradım. Bu

kadında her şeyden evvel müthiş bir sevgi kabiliyeti olduğu muhakak... Karşımda mum gibi eridiğini hissini ve-

riyor. Yüzüne tamamen bir aşk hüznü de çöktü. Şüpheleniyorum: - "Acaba... lâkaydım karşısında bu kadın hakikaten bana âşık mı olmağa başladı?" - diyorum.

Onu tam bir "teslim oluş", haleti ruhiyesi içine düşür-dükten sonra, açılmak zamanının geldiğine kani olarak

sordum:

- Madmazel Simon, samimiyetime inanıyor musunuz?

- Bunu sormanız icap ediyor mu?

- Size yardım edebilmek için sizden öğrenmek istedi-

ğini bazı şeyler var da...

Soğukkanlılığını hiç bir zaman kaybetmemek inadına

sahip bulunan bu genç kadın, tabî ve sâkin bir edâ ile : 112 CEVAT RIFAT
ATILHAN

- " Sizi dinliyorum." - diye cevap verdi.

- Tanışmamız çok yeni, bununla beraber karşılıklı sem-

patimizden şüphe edilmeyecek derecede sizi kendime ya-

kın ve sıcak buluyorum. Vazife icabı uğraştığım işlerde, şu birkaç gündür
isminiz geçmeğe başladı. Aldığım ra-porlarda, geniş bir casus teşkilâtiyle
alâkanız bulunduğu bildiriliyor. Şayet böyle ise önümüzde daha çok
vaktimiz var. Sizin için yegâne çıkar yolu beraberce bulup seçmek
istiyorum. Sizi kurtarabilmek, hattâ icap ederse her

mes'uliyeti göze alacağım; kaçmanıza yardım etmek için, beni
aydınlatmanız lâzım. Hakikati benden gizlemeyin;

aksi takdirde geç kalmış olabiliriz. Emin olunuz ki,

akıbetiniz sizden fazla ben mahvedecektir...

Genç kadın sinirli sinirli güldü. Kendini kaybetmemek

için iradesine dört elle sarıldığını hissediyordum.

- Bu sözünüz beni çok kırdı. Fakat cidden yanlış bir

istikâmette yürüdüğünüzü size ihtar etmek vazifemdir.

Zaten ilk günden beri çekingen tavırlarınızla, hakkımdaki şüphelerinizi hissetmekte idim. Sevgimin önüne gerilen

bu pedeyi parça parça etmek için, elimden ne geldiyse

yaptım. Ben dost bir insanım. Hayatta yegâne gayem: sev-mek ve sevişmektir. Size karşı duyduğum alâkayı ve

alâkamın nihayet temiz bir aşka uzanışı ortadan ciddî bir sebep yokken bir istismar mevzuu sanmanız beni bedbaht

etmektedir. Fakat şuna emin olunuz ki, size karşı duy-

makta olduğum sevgim, bütün bu şüphelerinizi yıkacak

kadar sâf ve temizdir...

Üç gecedir bütün irade ve zekâmı kullanarak uğraştı-

ğım halde Madmazel Simon'un ağzından ufak bir sır al-

mak mümkün olmadı. Bu şaheser kadının korkunç bir ca-

sus şebekesinin ileri gelenlerinden biri olduğunu bütün SİMİ SİMON ... 113

mevcudiyetimle hissetmekte idim. Fakat ne yazık ki, bu

kadar üstüne düşmeme rağmen hâlâl esrarlı bir ipucu el-

de edemiyordum.

İKİ ŞEF ELİMİZE DÜŞÜYOR

Nasra Mıntıka Komutanı bizzat makine başına gelerek

Hüg telgrafiyle muhabereye başladı:

"Üsteğmen Şerif tarafından Samuel Anna adında bir casus daha yakalandı. Evvelce yakaladığımız Abraham

Habonla yüzleştirdik; düşman gemilerine malûmat ver-

mekte olduklarını itiraf ettiler. Fakat bunun cephe vazi-yetiyle alâkası olmadığı noktasında ısrar ediyorlar.

Hakikat şudur ki... Bu adamlar geniş ve muntazam

bir teşkilâta mensup olup her gün kıtalarımız hakkında aldıkları haberleri şişeler içinde denizeatmakta ve bu şişeler düşman gemisinden sahilin boş bir noktasına in-dirilen bir sandalla alınmaktadır. Samuel Anna, affedileceği vadine kani olarak bunları üsteğmen Şerife itiraf etmişse de, teşkil etiğim heyet huzurunda inkâr yoluna sapmıştır. Mıntika Komutanlığı bu uğurda çalışmaktan ve hakikati meydana çıkarmak için, hertürlü

fedakârlıktan çekinmeyecektir."

Kolordu Komutanlığı, bu iki casusun kimse ile temas

ettirilmeden kuvvetli bir muhafaza altında ve âzamî sü-

ratle Şam'a gönderilmesini emretti. Kısa bir zaman sonra-

Şam'a getirilen bu iki Yahudi şef, kaymakam Fahri Beyin başkanlığında teşki edilen divanıharpte derhal sorguları yapıldı. Ne yazık ki, tam bir adalet Kavası içinde cereyan eden mahkemede bir şey öğrenmek kabil olmuyor. Halbuki bütün şebekenin faaliyet ve elemanlarına dair en

114 CEVAT RIFAT ATILHAN

zengin malûmat, ancak bunlardan temin edilebilecekti.

Kolordu Komutanlığa benim nezaretim altında Binbaşı

Durmuş ve adlî müşavir Halil Rıfat Beylerin de istirâk

edeceği bir komisyonda bunların, ayrıca hususî şekilde

sorguya çekilmelerini emretti.

•

.

/ ' ' . . .

*

*

*

Samuel Anna... Orta boylu, mavi gözlü, sarı bir Yahu-

di. Küçük gözleri, ürkek bakışlarıyla fırıl fırıl dönmekte. Son derece korkak olmasına rağmen sorguya çekilince lâstik gibi geriliyor, taş gibi katılaşıyordu.

- Adın nedir?

- Samuel Anna.

- Nerede oturuyorsun?

- Zummarin'de.

- Oraya nereden geldin?

- Polonya'dan.

- Niçin geldin?

- Muhaciriz.

- Evin, tarlan varmı? Hayatından memnun musun?

- Hepsi var. Karım, çocuklarım da var. Hayatımdan

memnunum.

- Sizin bu iyi hayatınızı temin eden devletten de memnun musunuz?

- Evet... Bin yaşasın..

- Öyleyse niçin hainlik yapıyorsun?

- Hayır! Ben yapmıyorum!.. Ben masumum!..

- O halde, seni suçüstü yakalayan subay mı yalan söylüyor?.

SİMİ SİMON .....

Sustu, kıpkırmızı kesildi. Bundan sonra suallerimiz

hep cevapsız kaldı. Asabımız yay gibi gerilmişti. Bu kah-pe mahlûklara anlayacakları dilden konuşmak lâzımdı:

- Şimdi seni hapishaneye gönderiyoruz. Yarına kadar

düşünürsün. Canını kurtarmak istiyorsan hakikati olduğu gibi söylersin; yine inkâr ettiğin takdirde, harp mıntaka-sında böyle bir suç işlemek, kurşuna dizilmeğe kâfidir.

Hattâ çoktur bile...

Bu son sözün, Samuel Anna'nın iliklerine kadar tesir

ettiğinden emindim. Yüzü sapsarı olmuş, eli ayağı titriyordu. Hemen dışarı çıkarttık.

Abraham Habon, kavırcık sarı yağlı saçlı, gözleri çipil çipil. Pis suratından fenalık akan bir Yahudi. Bu da eski Polonya muhacirlerinden. Yaptığı fenalıkların altında ezi-liyor; zorla konuşuyor. Omuzları çökmüş, gözleri yere

düşmüş yorgun bir halde, her üçümüz dakikalarca uğraş-

tık, fakat işe yarar bir malûmat almak kabil değil. Aynı sözleri ona da tekrarlayarak Samuel Anna ile birlikte hapishaneye yolladık.

Ertesi gün Samuel Anna, suçunu inkar etmeğe razı ol-

du, inkârda ısrar ettiği takdirde öldürüleceğine o derece inanmış bulunuyor du ki... İlk sözü:

- "Paşaya söyleyin, beni affederse herşeyi size olduğu gibi anlatacağım." - dedi.

Samuel'in bu dileğini komutana bildirdik. Her şeyi ta-

mam söylediği takdirde öldürülmeyeceği vadini aldıktan

sonra:

- Eğer bütün olup bitenleri doğru ve açık anlatırsan,

paşa seni ölümden affedeceğini vâdediyor. Anlat Baka-

lım...

***

116 CEVAT RIFAT ATILHAN

- Bana inanınız; merhamet ediniz. Ne biliyorsam söyle-

yeceğim. Biz suçsuz olarak yanıyoruz. Allah onları yak-

sın!..

- "Onlar " kim?

- Biz köylerimizde ikinci derecede insanlarız; bizi kuk-la gibi oynatan şeytanlar var. Bütün bu belâlar onların ba-

şı altından çıkıyor. Biz onların emirlerinde köle hayatı yaşamaktayız. Eğer, bize verdikleri emirleri yapmazsak bizi yaşatmazlar.

- Demek bu insanlar hükümetten de kuvvetli, öyle mi?

- Değil efendim, değil ama biz fakir insanları, ellerinin altına almışlar, istedikleri gibi sürüp götürüyorlar.

Bunları söyledikten sonra, çevik bir hareketle her birimizin eteğine ayrı ayrı sarılarak hürgür hüngür ağlamağa başladı. Binbaşı Durmuş Beyin, bu sırada sabrı artık tü-

kenmiş olacak ki:

- "Be adam, uzun etme kes ağlamayıda anlat... Anlat şu sizi yakanları... Bak paşadan senin için vaad de aldık..."

diye bağırdı.

Samuel Annâ biraz hafiflemiş gibi sustu. Bir iki dakika düşündü; gözleri büyüdü, şuurunu kaybedercesine haykırdı:

-Onlar bizi yaktılar!.. Şimdi sıra bizde. Bizi idare eden, her istediklerini yaptıran, düşman gemisine şişeler içinde rapor yollatan iki şefimiz vardır: Jozef Tobin ve Naman Belkend!...

Nasra Mıntıka Komutanı makine başına çağırıldı ve şu

emirverildi:

SİMİ SİMON . 117

"Nasra'da bulunan piyade müfresezi ve mıntıka komutanlığı emrindeki Jandarma kıtalarından mürekkep

kuvvetli bir birlikte Zammarin kasabası abluka edilecektir. Kasabının hariçle teması kesilecek ve bu hareket geceleyin kimseye sezdirilmeden süratle ve gizli olarak icra edilecektir.

Kasaba sakinlerinden Jozef Tobin ve Naman Bel-

kend'in evleri basılarak, kendileri yakalancak, işe yara-yan bütün vesikalar müsadere olunacaktır. İlk sorgularını müteakip, başkaca yakalanan şahıslar da varsa hep birlikte sıkı bir muhafaza altında vakit kaybetmek-sizin Şam'a gönderilecektir."

Bu iki elebaşı casus, evlerinde yakalandıkları dakika-

dan itibaren Şam'a getirilinceye kadar, büyük bir soğukkanlılıkla mâsum rolü oynamışlar ve en ufak bir itirafta bulunmamışlardır. Şam'da ilk sorguya çekilen Jozef Tobin, orta boylu, elâ gözlü, kibar tavırlı bir Yahudi. Güzel jestleri var. Gayet sâkin; bize eski bir ahbap, bir arkadaş

gibi bakıyor: "Efendiler!.." diye âmirâne bir hitap edişi var ki... Sanki karşımızda bir casus değil de, nutuk söyleyecek hakikî bir vatanperver varmış ve o konuşuyormuş sanır-sınız:

-Adınız nedir?

- Jozef Tobin.

-Hangi memleketten geldiniz?

-Muhacir olarak Rusya'dan.

- Burada size bir yer, yurt temin edildi mi?

-Evet.

-Servet sahibi olduğunuz ve refah içinde yaşadığınızı

öğrendik, doğru mu?

118 CEVAT RIFAT ATILHAN

-Allah Padişaha ömür versin...

-Çok güzel... Siz de bu suale cevap verin: Ömür diledi-

ğiniz Padişaha ve onun emri altındaki ordusuna niçin hiyanet ettiniz?..

- Aldanıyorsunuz,.. Bizim bir günahımız yok ki..

- Hiç mi?.

- !!...

- Bu fotoğraf makineleri... Bu malzemeler nedir?

- Harpten evvel bir Avusturyalı tüccar bunları bize emanet olarak bırakmıştı.

-Bu tüccar kimdir ve nerededir?

- Adı Her Patak'dır. Fakat şimdi nerede olduğunu bilmiyorum.

Şu muhakak ki, bu isim ve hâdise, hakikatte aslı astarı olmayan basit bir yalandan ibaret; çünkü hiç lüzumu olmayan bu küçük Yahudi köyüne, otuz bir lira kıymetinde

bir yığın makine ve malzemesini bırakacak akılsız bir adam tasavvur edilemezdi,

- Jozef Tobin, suçunuz çok büyüktür. Onu gizlemeğe boşuna gayret sarfediyorsunuz. Hakikati anlatınız.

- Hakikatte bir suçum yok ki... ne anlatayım!..

- O halde size lâyük olduğunuz ceza çektirilecek. Bunu da aklınızın kestiğini tahmin ederim.

-Adalet..!

Arkasını tamamlamasına tahammül edemiyorduk. Her

türlü refah ve saadetini temin etmiş bulunan bir devlete ve onun fedakâr ordusuna bile bile ihanet eden sefil bir casusun adaletten bahsetmesi ne garip bir dilekti!.. Adalet SİMİ SİMON

.....

tecilli edecekti, fakat onun istediği gibi bir adalet değil tabii. Çünkü, kendi vatanın evlâdı sayılan askerini, savaş

mevhanında düşmana bile bile arkadan vurdurtan ve mil-

letin sinesinde kapanmaz yaralar açan alçaklara lâyık ol-, dukları cezayı çektirmek tam bir adalet olsa gerek.

Esasen bu kadar büyük vatan hainliklerini ve geniş öl-

çüdeki nâmertçe cinayet suçlularını cezasız bırakacak kadar ileri gitmiş bir devletin mevcudiyeti de düşünülemez.

Fakat bütün bunlara rağmen biz, karşımızda bir heykel

hissizliği ile susmuş duran ve aleyhindeki bütün müsbet delillere rağmen - "Biz masumuz. Adalet isteriz!" - demekten ileri gitmiyen bu azılı cusus söyletmek için, hakikaten âdil ve insanî her çareye başvurduk. Vicdanî hareket ederek, âzamî derecede cebir ve tayzikten uzak kal-dık. Hattâ bu durum karşısında kolordu başhekimini Ne-

dim Bey, bunların Suggestion ve Hypnotisme yoluyla

söyletmeğe çalışmamızı tavsiye etti. Bu fikri 4.üncü orduya bildirdik. Ordu Sıhhiye Reisi sayın profesör Neşet

Ömer Bey (*) muvafakat etti. Hattâ bu tecrübeyi ancak

Beyrut Tıp Fakültesi hocalarından mâruf psikolog doktor Abdi Muhtar beyin yapabileceğini de işaret etti.

Bunun üzerine, Suriye Valisi Tahsin Bey (*), muhterem

doktor Abdi Muhtar'ın bu iş için Şam'a gelmesini temin etti.

Suggestion ve Hypnotisme yoliyle casus söyletmek

(*) Hâlen hayatta olup, ordinayüs profesör doktor Neşet Ömer Beydir, Bu kitabın yazılıp ilk baskısının yapıldığı tarihte hayatta olduğunu anlatmak istiyor.

(*) Merhum Erzurum 3'üncü genel müfettişi Tahsin Özerdir.

***

120 CEVAT RIFAT ATILHAN

usulü belki de ilk defa Şam'da 8'inci kolordu

karargâhında tecrübe edilecekti.

. Naman Belkend. Bu da ayrı bir tip. Mütemadiyen hare-

ket halinde bulunan göz kapaklarının altında isli deniz fenerleri gibi yanıp sönen, mavi cam rengindeki gözleriyle şaşkın şaşkın etrafına bakıyor. O kadar zayıf ki... Üflesen yere serilecek. Bunun ağzından lâf almak mümkün değil.

Her ikisi de Abdi Muhtar Beyin tecrübesine terkedildi-

ler. Tecrübesinde bir dereceye kadar muvaffak olan muh-

terem üstad Abdi Muhtar Bey, ilkönce Naman Belkend'in

dile geldiğini bize müjdeledi. Alman ifadesini aynen yazı-

yorum:

"Köyümüzde **bulunan bir Yahudi kızını delicesine** seviyordum. **Onunla evlenmek için** birçok **hazırlıklara bile başlamıştım. Bu sırada harp**

patladı, sevgilim başka bir Yahudi tarafından kaçırıldı. Ben bir çılgın gibi çırpı-

nıyor ve köy köy dolaşarak sevgilimi arıyordum. Beni İngilizler yakaladılar; onlara maceramı anlattım. Eğer, Türk askerî hareketlerine ve cephe gerisine malumat temin edebilirim, bana yardım edip sevgilimi bulup teslim edeceklerine söz verdiler..." diye, kurnazca bir baş-

langıç ile işi kolay atlatmak istedi. Lâkin Jozef Tobin, bu kadarcık bir lütufkârlıkta bile bulunup hiç bir şey söyle-miyor. O, hiç bir meseleyle alâkası olmadığını ısrarla id-dia ediyordu. Fakat ne çare ki, evi araştırıldığı zaman, hususî olarak yapılmış gizli bölme bir sandıktan çıkarı-

lan çok mühim evrak ve vesikalar, onun bütün icraatını

ve hüviyetini açık olarak meydana koymağa kâfi geldi.

SİMİSİMÖN 121

Bunlardan birinde şu malûmat bulunuyordu:

"Harbiye Nazırı Enver Paşa Şam'a geldi. Oradan Beyrut'a ve Lübnan'a giderek askeri teftiş etti. Arap askerlerinin çok olduğu kıtaları beğenmedi. Enver Paşa, 4'ün-cü ordu komutanı büyük Cemal ve 8'inci kolordu ko-

mutanı küçük Cemal Paşalarla birlikte, Hicaz yoliyle Medine'ye gittiler. Bu seyahat Medinenin boşaltılma-siyle alâkadardır. Fakat Medine muhafızı Fahreddin Pa-

şa (*), bu tahliye işine şiddetle muhaliftir. Son nefer ka-lıncaya kadar Medine'yi müdafa edeceğini söylemiştir.

Verilen kararlara dair henüz malûmat alınamamıştır.

Diğer komutanların, bu tahlilyeye taraftar oldukları zannedilmektedir. Şehirlerde memnunsuzluk artmakta,

aç ve çıplakların sayısı çoğalmaktadır."

Ne tuhaf!, Bu ve buna benzer birçok mahrem ve hayatî

vesikaların muhteviyatı, yalnız ordu ve kolordu kurmay-

lıklarında sureti katiyede gizli bulunduğu halde, bu Yahudi ajanları tarafından bu derece sıhhatli öğrenilip düş-

mana haber verilmesi hepimizde cidden hayret uyandır-

mıştı. Şu hale nazaran kaleye kundak ne yazık ki, çoktan sokulmuş bulunuyordu.

ikinci bir vesikada da şu malûman verilmişti:

"Cebellübnan'da bulunan ve şimdiye kadar harbe

girmemiş olan 17'nci piyade alayı, Sayda - Tabariye üzerinden Nasra'ya gelmiş. Burada bir müddet kaldıktan

sonra Remle'ye hareket etmiştir. Gazze cephesine gide-ceği söyleniyor. Bu alayın birinci tabur komutanı Türk Binbaşısı Hüsni, ikinci tabur komutanı Bağdatlı Arap (*) Allah uzun ömürler versin, hâlen hayatta bulunan muhterem General Fahreddin Türkan'dır.

122 ÇEV AT RIFAT ATILHAN

Nafiz ve üçüncü tabur komutanı da Şamlı Arap Ziya

Beylerdir. Askerin yüzde 65'i Araplardan müteşekkil-

dir. Bu alayın kıymeti harbiyesi az olduğu kanattı

hâkimdir. Firar çoktur, Lübnan'dan Nasra'ya kadar 200

den fazla askerin kaçtığı, develerle taşman silâhlardan anlamak gayet basittir. Nasra mıntıkası sahil gözetleme yerlerinde hiç bir değişiklik yoktur."

Elde edilen bütün bu vesikalar tasnif edilip meydana

çıkarılınca, Jozef Tobin ve Naman belkend, artık inkârda bir fayda kalmadığını ve ölümlerle karşı karşıya bulduklarını tamamen anladılar. Her ikisinde de bir hayat kaygı-

sı başlamıştı, Yüzlerindeki renk uçmuş; evvelce bize

lâkayt ve hâkim tavırlar takınarak, müstehzi bakan göz-

ler, şimdi günahkâr birer vücudun yaşaması için merha-

met dileniyorlardı.

Hazreti Musa'nın "Arz-ı Mev'ud" beşaretini yerine getirmeğe uğraşan bu iki Yahudi kahramanı, adaletin pen-

çesinde canlarını vermeğe razı olmaksansa, hiyaneti vata-niye için işledikleri suçlarını anlatarak belki, ölümden olsun, kurtulmaları ümidiyle bizi tatmin etmeğe hazır bir haleti ruhiye içine düşmüşlerdi. Soruyorduk:

- Jozef Tobin, bu vesikaları gördünüz, dinlediniz ve ta-nıyorsunuz. Artık inkâr etmekte bir fayda tasavvur etmiyorsunuz, değil mi?

- Hükümü İlâhi ne ise olsun...

- Yani "yaptığımızın cezasına razıyız." demek istiyorsunuz?

- Olmuş bir kere... Talihsizliğimize küselim...

- Teşkilâtınızda başka kimler vardır?

- Hepimizin başı Aranson'dur.

SİMİ SİMON 123

- Nerede bu adam?

- Şimdi İngiliz işgal bölgesinde bulunuyor.

- Onunla ne şekilde temas ediyorsunuz?

- Her akşam sahilden geçen bir İngiliz kruvazörü işare-

timiz üzerine denize bir sandal indiriyor ve şişeler içinde rapor ve vesikaları alıp vermek suretiyle...

- Bizim tarafımızda teşkilâtımızı kim idare ediyor?

-??..

- Susmayın, gizlemekte sizin için, artık hiç bir fayda

kalmadı. Belki hakikatleri itiraf ettiğinizde mükafeten size bir ümit ışığı doğabilir...

Jozef Tobin ellerini uğuşturuyor ve tereddüt içinde

kıvranıyordu. Biraz daha sokuldu, merhamet dilenir gibi yavaş ve titrek bir sesle devam etti:

- Hayatımı bağışlarsanız, size her şeyi olduğu gibi söyleyeceğim. Senelerce beni hapse mahkûm ediniz; yalnız

öldürmeyiniz...

- Komutana bu arzunuzu arz ederiz. Biliyorsunuz ki,

bizim selâhiyetimiz o kadar geniş değil, fakat her şeyi anlatınız; olur da komutan hakikati söylediğiniz için belki de sizi bütün bütün affeder.

Benim bu teminatlı konuşmamı, Ahmed Durmuş ve

Halil Rıfat Beyler de tasdik ediyorlardı. Jozef Tobin, titriyor ve müthiş bir buhran geçiriyordu. Nihayet kendini

topladı ve devam etti:

.- Biz de birçok talihsiz vatandaşlar gibi, bu Aranson

şeytanın teşkilâtına hizmet ediyorduk. Bu çalışmamızın

bütün Yahudiler için en mukaddes ve millî bir gaye oldu-

ğunu bize telkin ederek şimdi hepimizi kandırmış ve ate-124 CEVAT RIFAT ATILHAN

şe atmış bulunuyorlar. Bizi, üzerimize kanadını gererek öz evlâdı sayan ve vatanımızda mesut ve rahat yaşatan

bir devlete karşı fenalık etmeğe teşvik ettiklerini ne yazık ki, çok geç anlamış bulunuyoruz. Fakat ne yapalım ki, o zehirli propagandalar ruhlarımızı esir etmiş ve bizleri de Aranson gibi kuvvetli bir şefin eli altına düşürmüştü. İşte bu şiddetli baskı ve tesir altında, kendi iradelerimize sahip olmadan vatanımıza ve ordumuza hiyanet ediyorduk.

Bu kadar küstahça bir itiraf karşısında insanın asabına hâkim olması o kadar güçtü... Dayanamadım:

- Jozef Tobin, unutma ki, sen, iradesi başkası elinde olmaktan çok uzaksın. Bilâkis, kuvvetli bir iradeye sahip ol-duğun içindir ki, meşhur şefiniz Aranson'un takdirini kazanmış ve onun mühim elemanları arasına geçmiş bul-

nuyorsunuz.

O, yine vaziyeti kurnazca idare etmek yoluna saparak,

esastan mümkün mertebe uzaklaştı. Fakat ne çare ki, işi pek ciddi tuttuğumuzu iyi biliyordu. Azametli idealin-den feragat etmeden evvel, bizi bir kere daha tecrübe etmek istedi:

- "Hayatımı bağışlayınız. Bu insanî yardımınıza mukabil sizlere bütün servetimi vereceğim. Ayrıca binlerce İngiliz altını emrinize amadedir." - Diye bu alçakça teklifi yapmaktan kendini alamadı. Bu teklif hepimizi müteessir etti. Bu kavmin en temiz idealisti dahi, hâlâ her şeyin para ile satın alınabileceğine kani!.. Bunlar için şerefli bir istiklâl ne beyhude bir istek!..

- Devam ediniz. Fakat servet ve altın işini bir tarafa bı-

rakın da öyle konuşunuz.

- Ben ve Naman Belkent, sık sık İngilizlerin tarafına ge-

ŞİMİ SİMON 125

çerek, oradan aldığımız emir ve talimatı Arason'un bu taraftaki vekiline
getiyorduk. Üçüncü ve dördüncü derece-

deki ajanlarımızın topladığı malûmatı da bildiğiniz şişeler içinde İngilizlere
yetiştiriyorduk,

-Bu taraftaki Arason'un vekili kim?

- Hayatımı bağışlayacaksınız değil mi?

-Fedakârlık karşılıklı olur. siz bir kere söylemeğe başla-yın da, biz de
elimizden geleni yapalım.

-Burada Aranson'un vekili "madam Sara"dır.

- Bu kadın nerede bulunuyor?

- Zimmarin kasabasında.

Bütün arkadaşlar birbirizime bakıştık. Bu Zimmarin

denilen kasaba artık başlı başına bir muamma olmuştu.

En azılı vatan haini casuslar bu yerde toplanmışlardı. Demek ki Türk
ordusunun çarpışacağı cephelerinden birini

de hiç haberimiz olmadan Zimmarin teşkil ediyordu. Bu

cephede her ne kadar barut ve ateş âfeti bulunuyorsa da, onlar dan çok daha
tehlikeli bir durum arz ediyordu.

Jozef Tobin konuşmasına devam eti:

- Her şeyi Madam Sara'dan sorunuz. Anahtra onun

elinde. Onu getiriniz ve söyletiniz. İçimizi dışımızı o size teferruatıyla söylecektir. İşte en mukaddes sırrı size ifşa etmiş oluyorum.

***

MADAM SARA

Madam Sara, karanlık bir gecede Zimmarin kasabasındaki evinde tatlı tatlı uyurken ele geçirildi.

Türk subayları yaşı biraz ilerlemiş olmasına rağmen

126 CEVAT RIFAT ATILHAN

hâlâ güzelliğini kaybetmemiş bulunan bu Yahudi dilberinin

odasına girdikleri zaman, onun beyaz gerdanına zarif bir altıncire bağlanmış Siyonizm'in sembolü olan bir-madalyonla uyuduğunu görmüşler. Sükûnetle uyanmış

ve tam bir soğukkanlılık ve nezaketle:

- "Safa geldiniz beyler" - diyerek konyak ve likör ikram etmek istemiş. Yavaş yavaş giyinmiş o kadar ki, hiç bir süsünü ihmal etmeden en ince teferruatına kadar makya-jını tamamladıktan sonra: "Emirlerinize amadeyim." de-miş.

Nasra Komutanlığından, Madam Sarar hakkında ilk

raporu alınca çok sevindik. Komutanlık iki subay nezaretinde Madam Sara'nın hemen ilk trenle Şam'a gönderil-

mesi için emir verdi.

Evin en gizli köşelerine kadar arandığı halde hiç bir

vesikaya tesadüf edilmedi. Yalnız aile albümünde bulunan Madmazel Simon'un iki sene evvel Kudüs'te çektiği bir fotoğraf bizim için pek şayanı dikkatti.

Madam Sara'yı sabırsızlıkla beklemeğe başladık. Onu

bir düğüm olarak telâkki ediyorduk. Çözebilirsek işimiz epeyce kolaylaşacaktı.

Trende Yüzbaşı Necmeddin ve teğmen Muzaffer Bey-

lerin arasında seyahat eden bu baş casus, Vâdii Şahap'dan geçerken, defi hacet edeceğinden bahisle yalnız kalmak

istiyor. Subaylar bir iki dakika için yandaki kompartıma-na geçiyorlar. İşte tam bu fırsattan istifade ederek kendisini yalçın Şahap vadisine bırakıveriyor. Yükseklerden sivri kayalar üzerine yuvarlanan Madam Sara, paramparça

oluyor. O, bu suretle taşıdığı binbir sırla beraber yokluğa ve karanlığa gömülüyor.

SİMİSİMON . 127

ŞAM'DA KAYNAŞMA

Nasra Mıntıka Komutanlığı mütemadiyen yeni muvafakiyetler elde etmekte. Hayfa'dan Benjamen ve Rotenberg adında iki Canna köyünden Alber, İzak ve Jül adında üç casus daha yakalanarak Şam'a gönderildi.

Divanıharp, Jozef Tobin ve Naman belkent ile birlikte, yeni gelen bu beş casusu adamakıllı sıkıştırıyordu.

Taberiye'den İnsul ve Keferkenna'dan Vayinberg adında iki kişi daha ele geçirildi. Bunları müteakip çorap söküğü gibi ardı arkası gelmiyen bir akın başladı. Şam hapishaneleri hınca hınç dolmuştu. Hattâ bazı küçük cami ve mescitleri bile hapishane olarak kullanmağa mecbur kaldık.

Suriye Valisi Tahsin Bey, hapishanelerdeki izdihamdan ve her gün Şam'a gönderilmekte olan casusların muhafazasından endişe duymağa başladığını kolorduya bildirmek zaruretinde kalmıştı. Bu yüzden Şam şehri gittikçe kaynaşıyordu.

Yakalanan Yahudi idealistlerini kurtarmak için, alttan alttan her türlü faaliyet sarfedilmekte ve her çeşit fedakârlığa âmâde bulunan şüpheli şahsiyetler türemekteydi. Komutanlıklar merkezi olan bu mühim şehirdeki çalışmamız gün geçtikçe artıyor ve çeşitleniyor. Hattâ günlerimiz değil, haftalarımız hemen hemen uykusuz geçiyordu.

Bu akşam, bir müddetten beri kasden aramadığım Madmazel Simon'a gitmek için hazırlandım. Onu evinde

süslenmiş bulunca, evvelâ bir yere davetli olduğunu zan-nettim. Beni neşe ile karşıladı. Elimi avuçlarının içine al-dı ve uzun uzun okşarken:

128 ...CEVAT RIFAT ATILHAN

- Bu akşam geleceğinizi o kadar kuvvetle ümit ediyordum ki, odamı topladım, kendi elimle mezeler yaptım ve hoşuna gidecek şekilde giyinerek sizi beklemeğe başladım,

-Peki, muhakkak geleceğimi nereden biliyorsunuz?

- Seven kadın, sevdiğini hemen her akşam benim gibi bekler de ondan...

Diye cevap verdi. Gülüşerek odaya girdik. Meşguliyetimden, yemek yemeğe hattâ uyumağa bile vakit bulamadığımdan bahsettim.

- Kabul ediyorum Vazife. Hem de sizin vazifeniz!.

Madmazel Simon, bu akşam odasını her zamankinden

fazla bir itina ile süslenmişti. Öyle ki, bu gece sanki genç ve güzel bir kız bu odada gelin olacaktı. Etrafa insanı mesteden bayıltıcı bir esans kokusu sinmişti. Taze koparılmış çiçekler henüz renklerinin ateşini muhafaza etmek-teydiler. Masaların üzerine kar gibi beyaz ve kolalı örtüler serilmiştir. Bir müddet birbirimizi seyrettik: - "Sizi ve ha-vanızı çok özlemişim Cevat Bey.." - dedi. Ben etrafı tetkik etmekle meşgul görünüyordum. Cevap alamayınca:

- Erkeklerin sevildiklerini anlamamaları kadar bizi

üzen ve mahveden bir şey tasavvur edemiyorum.

Diye, sitemde bulunuyordu. - "Sofrada bu akşam ne bol şarap var." - diye kasten mevzuu değiştiriyordum. - Zevkleriniz, neşenizin ve sevginizin tahammülü kadar içersiniz...

Kadehler dolup boşalmağa başladı, Fakat garip şey, bu akşam bana ne olmuştu. Daha ilk kadehte âdeta sarhoş oluverdim. Acaba şarapta bir ilâç mı vardı? Fakat imkânı SİMİSİMON . 129

yok, çünkü ikimiz de aynı şaraptan içiyoruz ve kadehim de tertemiz. O halde yorgun ve sinirlerim bozuktu.

Simon'un uzattığı kadehi reddedince; üzgün olarak pi-

yanonun başına oturdu. Bu satıları yazdığım şu dakikaya kadar hiç bir yerde bu derece müstasna bir müzik dinle-yemedim, O çalıyor benim ruhum inliyordu. Bilmiyorum

ne kadar zaman böylece ve vecde boğulmuş olarak kal-

dım. Gözlerimi açtığım zaman Simon'un ağlamakta oldu-

ğunu gördüm. Kristal kadehe doldurduğu şarabı sunmak

için bana yaklaştı. Vücudunun inhinaları ve tenasübü be-ni hayran ve hareketsiz bırakmıştı. Kucağıma yıkılıverdi.

Elinden kadehi aldım ve boşalttım:

- Bu gece bize ne oldu böyle Simon?

- Sizi bilmem. Fakat ben...

Bu kadar nadide bir kadının insanı çileden çıkartan bu yaklaşışı karşısında iradem yay gibi gerildi. Ne yapacağımız şaşırılmıştım. Onu belinden tuttum ve yavaşça yanımdaki kanapeye oturttum. Yüzü sapsarıydı. Sayıklar gibi konuşmağa başladı:

- Bu gece size kim olduğumu anlatacağım. Bütün sırlarımı önünüze sereceğim. Belki bu suretle hiç olmazsa merhametinizin kucağında bir lâhze dinlenebilirim. Ben Robinoviç adında bir kadın tarafından büyütüldüm. Piç-

ler ekseriya analarını tanırlar. Ben anasını dahi tanımayan o bedbaht piçlerdenim. Gerçi Rabinoviç bana mükemmel

bir terbiye ve hayat verdi gözlerimi refah içinde açtım.

Bugüne kadar da maddî hiç bir sıkıntı çekmedim. Fakat içimde öyle uçurumlar var ki, eğer kendimi avutmak çarelerine başvurmasam, şimdiye kadar çoktan hayata veda etmiş olurum, İlk sevgim Rabinoviç in yeğeni Born-

ştayn'da filizlendi, İkimiz de birbirimizi *çılgın* gibi sevi-130 CEVAT RİFAT ATILHAN

yorduk. Fakat çok geçmeden harp patladı. Zavallı çocuk

Avrupaya kaçmak mecburiyetinde kaldı. İşte o günden

beri Rabinoviç'in merhametsiz ve insafsız pençesinde kıv-randım kaldım.

Öyle bir inkisarı hayale uğramıştım ki, "demek bana gösterilen ihtimam ve kıymet bir gün beni haince harca-mak içinmiş!". Türk ve Alman subaylarına peşkeş çekiliyor ve onların ağzından malûmat almağa memur edilmiş

bulunuyordum. İstediklerine yapmazsam, vücudumu bir

anda ortadan kaldıracağını ihsas etmişti. Hayatta ilk defa Allahtan korkmıyan bir mahlûk karşısında kaldım. Bir

şeytanın dahi tasavvur edemeyeceği fenalıkları yapmağa

muktedir bu korkunç kadın, gün geçtikçe üzerime biraz

daha yükleniyordu. Size bütün mukaddesatım üzerine

yemin ediyorum ki, bu alçak kadının işine yarayacak en

ufak bir malûmat dahi edinmeden, her fırsatta onu aldat-mağa muvaffak oldum. Tanıştığım subaylar arasında o

derece temiz insanlar vardı ki, bunlar ve bunlar gibi binlerce günahsız ve mert kimselerin kanlarına girmek için hiç bir mâkul sebep bulamıyordum. Hattâ bu subaylar-dan bir tanesini sevdim bile. Böyle bir iklimde benim gibi bir kızın sevişmekten başka ne gayesi olabilir.

Simon bunları söyledikten sonra sustu. Bir müddet

dalgın dalgın düşündü; yüzünde müthiş bir yorgunluk

vardı. Derin bir nefes aldı: - "Biraz şarap..." - Diye yalvardı. Kadehi doldurup uzattım. İçti ve konuşmasına devam

etti.

- Hani şu elinde fotoğraf makinesiyle girip çıkmadığı

delik kalmıyan Kanpeas yok mu? Her gün bir kâbus gibi

beni ve evimi yoklayan bu adam Rabinoviç'in Şam'da sağ koludur. Hayatımdan korkuyorum ve size sığınıyorum.

ŞİMİ SİMON . 1 3 1

Bunları anlatırken yürekleri parçalayacak şekilde hıçkırık hıçkırık ağlıyordu. Onu teselliye uğraştım. Fakat bu ak-

şam, ben de onu adamakıllı söyletmek, bütün bildiklerini anlattırmak ateşiyle yanıyordum. Şarap verdim. İçti ağladı, ağladı anlattı;

- Yasin Bey, sizi bana takdim ettiği için, kendisine min-nettar kalıp teşekkür edince, fena halde bozulmuştu.

Onunla Kudüs'te, Fast otelinde tanışmış bulunuyorduk.

İlk günlerde hoşuma gidiyordu fakat gittikçe sırnaşmağa başladı. Sabah akşam peşimde geziyordu. Şam'a gelince

Kudüs'teki tanışmamızdan istifade ederek münasebetini

arttırmak istedi. Halbuki, size yaklaştıkça ona karşı nefret duymağa başladım. Yasin Bey biliyorsunuz ki Araptı

Türkleri katıyen sevmez, belki bunun farkındasınız. Onun insanî olmıyan garip duyguları beni sinirlendiriyordu.

Sırası geldiği için hemen sordum;

- O akşam, karargâhın Maan'a hareketini Yasin Beyden

niçin öğrenmek istemiştiniz?

- Damaskus Palasta duydum. Sizin de gidip gitmiyece-

ğinizi merak ediyordum. Yalnız bu sebeple alâkadar ol-

muştum biliyorsunuz ki bu seyahatte Yasin beyin ağabey-
side ölmüştü.

İkimizde sustuk, Bu gece, sanki bütün hislerimiz ve

zekâmımız karşılıklı çarpışıyor gibiydi. Birer kadeh daha şarap içtik. Lâkayit
bir edâ ile:

- "Madam Rabinoviç nereli?" - diye sordum. O da aynı şekilde
ehemmiyetsizce cevap verdi:

- Lehistan'dan gelmiş,..

- Ne ile geçiniyordu.?

132 CEVÂT RIFÂT ATILHAN

-Arazisi ve evleri vardı. Ayrıca, Kudüs'te büyük bir gazino ve otel
işletiyordu.

- Peki, asıl maksadı neydi?

- Onun içyüzünü öğrenmek kabil değildir. Yalnız be-

nim bildiğim/ Siyonizm uğrunda her zaman ve her yerde

her şeyini fedaya hazır bir ruh taşıyor.

- O halde İngilizlere niçin bizim aleyhimize yardım

ediyor?.,.

- Bu ahmakların hepsi zannediyorlar ki, İngilizler harbi kazanırsa. Kudüs
topraklarında müstakil bir Yahudi devleti tesis edilecek. Ve bunun
kurulmasında bilhassa İngilizlerin geniş ölçüde yardımcıları olacak. İşte hepsi
bu hül-ya peşinde türlü hıyanet ve cinayetler irtikâp ediyorlar.

- Peki böyle mukaddes bir gaye size niçin cazip gelmi-

yor?

- İşte bu noktayı sizden başka anlatacabileceğim kimsem yok. Ben Yahudi olup olmadığımı dahi bilmiyorum.

Hayatta da yapayalnızım. Benim için, vatan millet kaygısından ziyade gönül, aşk kaygısı var. Dünyada aşktan

gayri bir düşüncem olmadığına sizi inandırabilsem/ bana o kadar acıyacak, beni o kadar seveceksiniz ki... Ne çare ki münasebetsiz bir şüphenin her an saadetimi kemirmek-te olduğunu hissediyorum.

Bütün bunları söyledikten sonra müdafaasını muvaf-

fakiyetle yapmış bir suçlu gibi gözlerime baktı. Bende

hâsıl olan intibai tahlile çalışıyordu. Güzel Simon'un böy-le cepheden taarruzu beni altüst etmişti. O derece bir kararsızlık içine düştüm ki, beni gittikçe büyüleyen bu korkunç cazibeden kendimi bir an evvel kurtarmağa çalış-

maktan başka çarem kalmamıştır.

ŞİMİ SİMON ..: 133

Ertesi sabah, fotoğrafçı Kanpeas hemen yakalanarak divanıharbe sevk edildi. Madam Rabinoviç hakkında yapılacak hiç bir şey kalmamıştı; çünkü o gece Kudüs elimizden çıkmış bulunuyordu.

ABRAHAM BLUM

Şam'dan 15. Beyrut'tan 9, Sayda'dan 3, Aka'dan 4,

Hayfa'dan 37 elebaşı ve hemen bütün Yahudi köylerinden

de bunların elemanları bulunan bir sürü vatan haini ca-

suslar yakalanmış idi. Divanı-harp azaları ardı kesilmek-sizin, Şam'a sevkedilmekte olan, yüzlerce alçağın sorgularını yapa yapa artık sınırları gerilmiş ve tamamiyle yorgun düşmüşlerdi. Sıkıştırdıkça yeni bir İsim ve her ismin altından bir hiyanet sırtıyordu. Bugün de İzidor Eron ile Abraham Blum yüzleştiriliyor. İzidor Eron, irin yüzlü, sefil kıyafetli korkak bir Yahudi.

- "Bana kıymayınız, bütün bildiklerimi söyleyeceğim." -

diye söze başladı:

- Cahillik yüzünden işlediğim hatâyı size her şeyi anlatarak ödeyeceğim. Ben şu gördüğünüz Abraham Blum'un

adamıyım. Onun emrinden dışarı çıkılmaz. İnsanı evvelâ

aç bırakır; eğer daha ileri gidip karşı koyarsanız hiç acı-

madan vücudunuzu yok eder. Benim vazifem, bana ver-

diği şişeleri muayyen zamanlarda denize bırakmaktı.

-Başka adamı yok mu?

- Vardır. Adı Şalom'dur. Onu birkaç defa gördüm. İn-

san kılığına bürünmüş bir şeytan!... Allah, onu yeryüzüne insan kandırsın diye yollamış!.. Köy köy dolaşır. Propaganda yapar. Beyrut'a da gidip gelir.

- Şimdi nerede dolaştığını biliyor musun?

134 .. CE VAT RİFÂT ATİ LH AN

- Son günlerde Batron taraflarına gittiğim duymuştum.

Size bütün bildiklerimi söyledim. Bağışlayın benim canımı!..

- Eğer söylediklerin doğruysa mahkeme sonunda paşaya söyleyeceğiz.

Abraham Blum, Trablusşam'da zengin bir tuafiye mağazası sahibi. Bu mağazayı Umumî Harpten evvel açmış.

Pehlivan gibi iriyarı bir adam. Öyle de şık ginişmiş ki...

Ablak yüzünden, yuvasından fırlamış kin dolu gözleriyle insana kudurmuş bir canavar gibi bakıyor. Parmaklarında iri taşlı yüzükler, bileğinde zarif bir altın zincirle süslenmiş kıymetli bir saat var. Ölüm, bir emrivaki şeklinde kar-

şısına çıkınca cüretini arttırmağa ve idealini müdafaa et-meğe karar vermiş gibi dik dik konuşuyor:

- Trablusşam'a nereden geldiniz?

-Varşova'dan...

-Ne maksatla geldiniz?

- Ticaret yapmak için.

- Niçin burasını tercih ettiniz?

- İsteddiğimiz yerde, istediğimiz işi yapmak ibizim hakkımızdır.

- Doğru Rusya'dan mı geldiniz?

- Bir müddet Yafa'da kaldım.

- Yafa'yı niçin terkettiniz?
- Canım öyle istedi de ondan...
- Siyasî bir maksadınız yok muydu?

Dudağını büktü ve omuz silkti.

SİMİ SİMON . 135

-Karşınızda duran bu İzidor Eron denilen adamı tanıyormusunuz?

- Mağazama gelip gider. Alış veriş dolayısıyla tanırım.

Bu sözleri söylerken o derece küstah ve lâkayıttı ki, asabımıza güçlkle hakim olabiliyorduk.

- İnkâr etmekte hâlâ ısrar ediyorsunuz. Halbuki doğruyu söylemeniz sizin menfaatiniz icabındır.

- Ne gibi bir menfaatim olabilir?..

- Meselâ, belki canınızı kurtarabilecek bir tarafınız görünebilir...

- Kuvvet ve hâkimiyet sizde.

- Biz kuvvet ve hâkimiyetimizi yerinde kullanabilmek için hiyanetinizin derecesini tesbit etmek istiyoruz.

- Ben hiyanet etmedim ki... Vazifemi yaptım.

- Bize karşı olan vazifenizi mi?.. Yani size kucağını aç-

mış ve hiç bir karşılık beklemeden, sizi hürriyet ve refah içinde yaşatan bir milletin kahraman evlâtlarını, en müş-

kül anlarında arkadan vurarak, düşman kuvvetlerine kazandıracağınız zaferden hürriyet ve istiklâl dilenmeğe kalkışarak mı vazifenizi yaptınız?

- Buraları bize Allah tarafından vâdedilmiş topraklardır. Kimsenin ekmeğini yemiyoruz. Kendi emeğimizin, kendi servetimizin sayesinde yaşıyoruz. Mağdur ve perişan milletimizi mukaddes Filistin topraklarında hür yaşatmak için çalışıyoruz.

- O halde bizim size bol bol ihsan ettiğimiz nimetleri niçin düşmanımızdan dilenmeğe uğraşıyorsunuz? Buna ne sebep gösterebilirsiniz?..

136 CEVAT RİFAT ATILHAN

Müdafaasının hiç bir haklı esasa dayanmadan çürük

temeller üzerinde çöküp yıkıldığını bizzat kendisi de hissediyordu. Susuyor ve hiç bir sebep gösteremiyor. Yalnız:

- "Şans ve tesadüf - diye mırıldandı,

- Hayır!.. Şans ve tesadüf değil size esareti özlemiştiniz her yerde buna lâayk olduğunuzu ispat ediyorsunuz.

Karşımızda gururla Siyonizm'in müdafasını yapan ve

faaliyetine ait en ufak bir sırrı bile ifşa etmemekte inat gösteren bu dev cüsseli casusu söyletmek için her çareye başvuruldu. Evinde yapılan müteaddit aramalarda bir

helyosta muhabere makinesinden başka bir şey elde edi-

lememişti. Anlaşılan, topladığı malûmatı her gece düş-

man gemilerine bu makine ile bildiriyor ve kağıtları da yakıyordu. Abraham Blum aleyhinde topladığımız delil-leri katiyen inkâr etmiyor. Fakat idare ettiği teşkilâta ait ağzından bir lâf almak mümkün olamıyordu. Ölümle kar-

şı karşıya geldiği anda *bile* hiç tereddüt göstermeden inadında ısrar etti.

Sahil Jandarmaları, Lübnan'dan gönderilen bir taburla

ve Trablusşam mutasarrıflığının bütün kuvvetleriyle bir-leşerek on beş gün müddetle Şalom'u aradılar. Nihayet

Cebellübnan'da Amyon kasabası merkezinde sıkıştırıp ele geçirdiler. Bir hafta sonra Şam'a getirildi. Ve trenden iner inmez derhal sorgusu yapıldı. Hiç soluk aldırmadan saba-ha doğru karşımıza çıkarılınca maneviyatı altüst olmuş-

tur.

Şalom, orta boylu, tıknaz, tulûat kumpanyalarında ko-

mik rollerine çıkan palyaçolar gibi jestler yaparak konu-

şuyor. Vidası yerinden oynamış oyuncaklara benzeyen ba-

şını durmadan sağa sola çeviriyor. Hile ve riya ifade eden fırlak gözleri tecessüs dolu.,. y

SİMİ SİMON . 137

- Nerelisin?

- Allaha şükür Osmanlıyım efendim,
- Buraya hengi memleketten geldiğini soruyoruz.
- Rusya'dan geldim,
- Abraham Blum'a ne suretle hizmet ediyordun?
- Ben masumum, dokunmayın bana efendim!..
- Arkadaşların da evvelâ hep mâsum olduklarından

bahsettiler. Fakat sonunda hiyanetlerini anlatmağa razı oldular. Hem kendini ve hem de bizi yormamak için sen

de bildiklerini ve yaptıklarını söyle de bu iş de bitsin.

Kabahatli gözlerini hepimizin üzerinde ayrı ayrı mer-

hamet dilenerek gezdirdi. Dizlerinin bağı kesilmişti. Tir tir titriyordu. Şimdiye kadar sorguya çektiklerimizin en korkağı muhakak ki, Şalom'du,

Amyon kazası kaymakamı Tefvik Bey, Beyrut Valisi

Azmi Beye şu telgrafı çekmiş bulunuyordu:

"Şalom adındaki Yahudi, Büşeyrî ve Ehdin bölgelerinde hoşnutsuzluk propagandası yaparak isyan hare-

ketleri hazırlamıştır. Hükümetimize sadakatiyle mârif asafessuki adında bir Maronî beyine, Türk ordusunun

Kudüs'te bozulduğunu, pek yakında Şam ve diğer Suri-

ye şehirlerinin de boşaltılacağını, askerlerin mütamediyen firar etmekte olduklarını ve bunların çokluğundan ceza verilmediğini, hatta umumi af ilan edilmesinin dü-

şünüldüğünü, söyleyerek propaganda yapıyor. Bu zat da keyfiyeti kaymakamlığa ihbar edince derhal tertibat altında ve ertesi günü Şâlom'u yakaladık."

Bu telgraf okununca Şamol, şaşkınlığından ve kabahat-

li küçük çocukların dayaktan kurtlumaları için yalvardıkları gibi sağa sola yalvarmağa başladı:

138 . CEVAT RİFAT ATILHAN

- "Siz herşeyi öğrenmişsiniz!.. Hepsini biliyorsunuz!..

Fakat ben günahsızım, bırakın beni..." diye, hezeyan ediyordu.

- Bildiklerimiz idamın için kâfi. Ancak Lübnan ve

Trablusşam bölgesinde dönen fııldakları tafsilâtiyle anlatırsan, belki seni kurtarabiliriz.

Ecel terleri döküyordu. Söz söyleyecek, hattâ ayakta

durabilecek vaziyette değildi, Su verdik ve dışarıya çıkardık. Odaya tekrar aldığımız zaman biraz daha yumuşa-

mış olarak bulduk. Sorgu devam ediyordu:

- Peki ne isterseniz söyliyeyim?..

- Köylerden topladığın malûmatı kime getiriyordun?

- Abraham Blum'a efendim.

- O bunları ne yapıyordu?

- Arvat adasındaki Fransızlara gönderiyordu.

- Kiminle?..

- İzidor Eron ile.

- Ne gibi malûmat topluyordun?

- Lübnan köylerinden mal satmak için dolaşırken ekse-

riye kahvelerde ortaya dedikodu kabilinden, meselâ "Cebellübnanda açlık başladı; eşkıyalık gittikçe çoğalmakta, ortalık asker kaçaklariyle dolu.." gibi havadisler atıyor ve bunun, orada bulunalar üzerindeki aksi tesirlerini ve onların fikir ve mütelâalarını gelip Abraham Blum'a anlatı-

yordum. O da bunları Arvat adasına bildiriyordu.

- Daha başka ne gibi malûmat topluyordun? Meselâ

komutanların karar ve plânlarına dair malûmatları nasıl elde ediyorsun?..

SİMİSİMON . 139

- Aman efendim!., Bu vazife bize düşmez. Biz ancak

böyle ayak takımı işler görmeğe memurduk.

- Arvat adasında bulunan şef kimdir?

- Bir Fransız yüzbaşısı. Mösyö Formen'dir. Bütün

malûmat ona gider efendim.

- Mahabere yalnız denize bırakılan şişelerle mi yapı-

yordu?

- Hayır. Abraham Blum'da lâmbalı bir makine var. Fır-

sat bulunca onunla konuşuyor. Bazan da İzodor Eron ka-

yıkla gidip haber veriyor.

- Abraham Blum'un, senden ve İzidor Eron'dan başka adamı yok mu?..

- Size yalan söylemek doğru olmaz efendim, Evet, var.

Fakat bu bölgede yok. Cübeyil'de lokantacı Armondo ve

Cünye'de otelci Nissen var. Bunlar Aliye'de bulunan as-

kerlerin ve Beyrut'taki birliklerin vaziyetlerini haritalarını Abraham Blum'a getiriyorlar. O da bunları Aryat'a bildiriyor.

Cebellübnan'ın Dikfayya köyünden Emir Yusuf Belle-

ma adında bir Dürzi beyinin bizzat Şam'a gelerek, yaptığı ihbar üzerine Nissen iki gündür adaletin pençesinde bulunuyordu.

Armondo'yu ele geçirmek mümkün olamadı. Bu kor-

kak Yahudi, hayatını tehlikede görünce düşman tarafına

kaçmıştı.

* * *

MADAM REBEKA ŞÜRSON

Bütün harp boyunca Beyrut ve Lübnan müslümanlar

rından en ufak bir fenalık görmedik. Bilakis sadakat ve 140 CEV AT RIFAT ATILHAN

mertliklerini bizden esirgemediler. Buna mukabil bu bölgenin hıristiyanları ellerinden gelen her türlü hiyaneti yapmaktan hiç bir zaman çekinmemişlerdi. Beyrut'ta

hususî olarak kurduğumuz istihbarat teşkilâtının başına, yüzbaşı Şerif Beyi göndermiştik. Bu kıymetli arkadaş, bü-

yük hizmetlerde bulunuyor ve her gün yeni bir başarı ile hiyanet yuvalarına nüfuz edip en azılı Yahudi casuslariy-le pençeleyiyordu. Son defa da Şam'da sevkettiği casuslar meyanında Madam Rebeka Sürşon adında tehlikeli bir

kadın vardı. Madam R. Sürşon otuz beş yaşını geçmiş ol-

masına rağmen 18 yaşındaki genç bir kızdan daha taze ve daha dinç görünüyor. Pembe bir kadifeyi andıran parlak

yüzünde zevk ve safa ile geçmiş bir hayatın izleri var.

Uzun kirpikleri içinde pırıldayan iri gözleri, bir erkeğin sinirlerini tutuşturmağa kâfi gelir.

Yazık ki, bu güzel mahlûk kendini böyle alçakça işler-

de kullanıyor. Mamafih kendisine lâıyk olduğundan çok

daha fazla insanî muamele yapmamıza rağmen inkârda

müthiş bir inat gösteriyordu. Bu yüzden Beramke kışlası-

nın rutubetli dehlizlerinde yumuşatılmağa mecbur kalın-

dı. Son bir defa daha sorgusuna mürcaat için karagâha

getirdiğimiz zaman, onu oldukça bozulmuş bulduk. Ren-

gi uçmuş, yüzünde müthiş bir çöküntü peyda olmuştu.

Hepimize tatlı tatlı baktı ve iltifatlarda bulundu. Acaba Beramke kışlasının ölüm kokan ıslak bodrumlarında ge-

çen ıstıraplı saatlerden sonra insafa mı gelmişti?

- Madam Rebeka, sizden ricamız mensup olduğunuz

şebeke hakkında bizi aydınlatmanızdır. Fazla üzülmemek

isterseniz, bu arzumuzu çabuk yerine getirin; biz de size elimizden gelen insanî yardımı yapmağa uğraşalım.

SİMİ SİMON 141

- İnanınız bana, hiç bir şebeke ile alâkam yok,

- Armando ve Nissen adında iki Yahudi casusun, faali-

yetleriyle olan alâkanız tamamen tesbit edilmiş bulun-

maktadır. Bu vaziyet karşısında inkâr etmekte ne gibi bir fayda umabilirsiniz?

Bu sözlerimiz üzerine koyu kahve renkli robunun etek-

lerini biraz daha yukarıya çekti. Müstesna vücudunu taşı-

yan fevkâlede zarif bacaklariyle o an, şehvetimizi tahrik edip bizi avlamayı tasavvur ediyordu.

- Emin olunuz ki, bütün bildiklerim, şimdi sizden duy-

duklarımdan ibarettir. Ne Armando'yu ve ne de Nissen'i

tanırım. Kocam Rusya'da esir düştükten sonra yapayalnız kaldım. Kendi kimsesizliğim ve çaresizliğim içinde kıvranıp duruyorum. Bana merhamet ediniz! Ve boşu boşuna

azap çektirmeyiniz, yalvarırım!.. Islak kışla bodrumların-da günlerdir perişan oldum. Kurtarınız beni!.,

Nefis endamı ve yakıcı gözleri, şeffaf hissini veren lekesiz vücudiyle, ciddiyet ve vazife havasını dağıtıp işi hissiyata dökmeğe uğraşıyor.

Bütün ısrarlarımıza rağmen ağızından en ufak bir sır almağa imkân yok.

Suçun ne derece büyük olursa olsun bir kadını tazyik edip işkence yapmak selâhiyetine vicdanen mâlik değildik. Vaziyetin inkişafına ve hakkında Beyrut'tan daha mufassal malûmat gelmesini beklemek üzere onu tekrar kışladaki hüccesine iade ettik. Odadan çıkarken, onun bü-

yülecî bakışları tekrar tekrar yüzlerimizde dolaştı. Kıvrak belinin çizdiği tahrikkâr münhanileri ne yazık ki, artık hiç bir fayda temin edememişti. Böylece ılık bir rüzgar gibi esip gitti.

142 CEVAT RIFAT ATILHAN

Üç gün sonra Beyrut'tan, yüzbaşı Şerif Beyden aldığımız telgrafta Madam Rebeka Şürşon hakkında şu malûmat yazılı idi:

"Madam Rebeka Şürşon Avusturyalıdır. Beyrut'ta

Amerikan darülfünunu civarında oturmakta. Beyrut'ta

Janet barının hissedarlarından. Madam Jorjet adında

bir kadın tarafından idare edilen iki umumhane ile sıkı alâkası vardır. Madam Blanş, Cebellübnan'da Sukelg-rap köyünde bulunan Jandarmanın yüzbaşısı Urfalı Hüse-

yinle münasebeti tesis edip bazı günlerini bu subay ya-

nında geçirmekte ve orada birçok aşırı masraflar yaptığı görülmektedir. Lübnan'dan döndüğü günlerde de ilk işi

Madam Rebaka Şürşon'u ziyaret etmek olduğu tesbit

edilmiştir. Madan R. Şürşon, Janet barına devam eden

subaylarla tanışmak ve konuşmak hususunda pek fazla

ileri gitmiştir. Kendisinin ve sıkı temasta olduğu dostlarının evleri, her ne kadar dikkatli bir şekilde aranmışsa da işe yarar bir vesika elde edilememiştir."

* * *

LAVRENS

Muazzam ve korkunç teşkilâtı içinde "Arz-ı Mev'ud" hı lerce Yahudiye cephe gerilerinde, çöllerde ve Hicaz hattında faaliyete geçirerek, bu suretle bize küçümsememize imkân olmıyan büyük kayıplar verdiren meşhur İngiliz

casusu Lavrens, birdenbire neye uğranıldığı anlaşılmıyacak kadar çabuk ve şiddetli tedbirlerle pusuya düşürülen en azılı elamanlarının bu şekilde birer birer yakalandığını görünce, her ne pahasına olursa olsun, onları kurtarmak çaralarını aramaya başlamıştı.

İşte şimdi, Şam şehrinin umumî ve askerî hapisanele-

rinde, mescitlerinde ve Beramke kışlasının küflü bodrum-SİMİSİMON 143

lerinde yatan yüzlerce vatan haini Lavrens'in gelip kendilerini kurtarmasını beklemekteler... Bu ümide o derece sı-

kı sarılmışlar ki!.. Haklarında yapılmakta olan tahkikatları uzatarak vakit kazanmak maksadiyle zekâlarının başvur-madığı çare ve plân kalmadı. Hakikaten bir müddet son-

ra, Lavrensin, İngiliz altınlarıyla kandırdığı bir sürü Fellâhı, Emîr (A) kumandasında teçhiz ederek Kalatül-ezrak'ın kumlu arazisini çiğnemekte olduğu duyuldu. Bu

teşebbüs son derece tehlikeli görünüyordu. Eğer harekete getirmeğe muvaffak olduğu kuvvetlerle Havran sancağını

da ayaklandırabilirse, o zaman mesele yalnızca Yahudi

casusu sürülerinin kurtarılabilmesi ile kalmıyacak ve belki de ordunun memleketin umumî durumu hakikî bir

felâkete mâruz bulunacaktı. Çünkü, Havran sancağı, stra-teji bakımından son derece mühim bir bölge idi. Fakat

Havran isyan etmedi. Orada Hacim Muhiddin isminde öz

kan bir Türk mutasarrıfı bulunuyordu. Halkçı, adil ve

mert bir insan olduğu için, Havranlılar kendisini taparcasına seviyorlardı.

Kolordu bu mühim bölgeyi mânevi bakımdan da ayrı-

ca tahkim etmiş bulunuyordu. Bunun için yapmağa mec-

bur kaldığı propaganda da şu şekildeydi:

- Lavrens'in bir İngiliz subayı değil de, kurmay Nevres Bey olduğu ve Havran'da karışıklıklar çıkarmak istediği-ni, Dürziler arasında yayılıp duyulmasını temin etti.

Çünkü Nevres. Bey, denilen zat meşrutiyetten sonra

Sami Paşa kumandasında Havran'a gelip çok şiddetli

askerî harekâтта bulunmuş bu suretle Havranlıların ebedi kin ve nefretini kazanmıştır. *İşte* bu sebebin tesiriyle de Lavrens çok çetin bir mukabele karşısında bulunuyordu.

Böylece meşhur İngiliz casusunun sonsuz gayretlerine

144 CEVAT RİFAT ATILHAN

rağmen ümidi suya düştü. İsyân kuvvet ve hareketleri

Karatül-ezrak'ın aşılmaz sarp duvarlarına çarpa çarpa eri-yip gittiler.

* **

SON PERDE

Bu uzun gürültülü devirden sonra, Şam şehrine, mânâ

çöktü. Divanı harpler, geceli gündüzlü çalışmalarıyla işlerini bitirmiş, dosyalarını kapatmışlardı. Eğer her

günahkârı yakalamak icap etseydi. Bütün Filistin köyleri-ni baştan başa ateşe vermek lâzım geliyordu. Bu sebeple ancak bunlardan en azılı elebaşların cezalandırılması yoluna gidildi. En şayanı takdir cihet, bunlar hakkında dahi tâyin olunan cezaların büyük bir adalet üstünlüğü ile tesbit edilip son derece titiz davranılmazı idi.

Benliğemize hiç bir gün hakiki saygı göstermemiş, ve

en müşkül anlarımızda alçakça hiyanette bulunmuş bu iğ-

renç insanlar karşısında içimiz yalnız adelet hissiyle dolup boşalırken, mensup olduğum milletin aseleti gözüm-

den sıcak yaşlar akıttı.

Bu mülevves işin tasfiyesinde Madmazel simon bir ta-

rafta bıkakılmış kalmıştı. Onun hakkında da lâzım gelen malûmat toplanmış ve itirafları tesbit edilmiş bulunuyordu. Sabahleyin fecirle beraber bütün suçluların cezaları infaz olunacaktı.

O gece kolordu otomobili ile Madmazel simon'u

karagâha getirttim. Siyah bir mantoya bürünmüş olarak

girdiği zaman, onu heyecandan mosmor kesilmiş gördüm:

SİMİSİMOİST 1 4 5

-"Bu saatte rahatsız edildiğinizden dolayı özür dilerim.

Fakat sizi muhakkak görmem icap ediyor.".- dedim. Kar-

şımda bir koltuğa oturdu. Yakıcı gözleri ürkek nazarlarla etrafını tarıyordu.

.- Bu gece hiç itiraz etmeden beni dinleyeceksiniz. Ve

dediklerimi.harfiyyen yerine getireceksiniz. Tahmin etti-

ğiniz şekilde, Kampeas ifadelerinde, sizi tamamiyle temi-ze çıkaracak tek bir kelime dahi söylemedi. Bilâkis her fırsatta sizinle sıkı sıkıya temasta olduğunu söyledi. Onun gibi azılı bir casusla daimî münasebette bulunmanın ne

müthiş bir suç teşkil ettiğini izah etmeyi lüzumsuz görü-

rüm. Bundan başka Madam Rabinoviç gibi, korkunç bir

casus tarafından bu işler için yetiştirilmiş olmanız Ku-düs'te ve Şam'da Türk subaylariyle düşüp kalkmanız göz-

ten kaçmamıştır. Fakat bütün bunlara rağmen, hakikaten

aleyhimize çalışarak ihanette bulunduğunuza dair, sizi

idama mahkûm edecek derecede mühim deliler elde edi-

lememiştir. Divanı harp, hakkınızda sürgün cezası verdi.

Yarın sabah erkenden Konya'ya hareket edeceksiniz. Bu

gece sizi son bir defa daha görebilmek ve vedalaşmak

üzere buraya çağırılmış bulunuyorum. Hakkınızdaki hük-

mü sükûnetle karşılamanızı ve yarın sabah için hazırlanmanızı rica ediyorum.

Fazla dinlemeğe takati kalmadığını belli den bir tavırla yerinden kalktı ve ellerime sarılarak hıçkırmağa başladı.

Bilmiyorum, dizlerimde ne kadar müddetle ağladı. İçim

parça parça olmuştu. Onu teselli edebilmek için elimden ne geliyorsa yaptım. Boynu bükük gözlerinden inci gibi

yaşlarla beni dinliyor ve yavaş yavaş sükûnet buluyordu.

Ona Konya Valisi Samih Rifât Beyin ağabeyim olduğunu

ve oradaki hayatının oldukça rahat geçebileceğini de anlattım. Ruhunun sevinçle teessüz arasında, kafese kon-

146 .. .. CEVAT RIFAT ATILHAN

muş bir kuş gibi çırpındığını hissediyordum. İçini çekerek konuşmağa başladı:

- Demek talihsizliğim hâlâ bitmedi! Şimdi de diyar di-

yar dolaştırılarak sürüneceğim!.. Bütün sevdiklerim bir türlü çözemediğim sebeplerle beni kendilerinden uzaklaş-

tırdılar!.. Bugün de siz... Tertemiz aşkıma aynı suretle mu-kabeleden çekmiyorsunuz.

Bu sözleri söyledikten sonra sustu ne yapacağını şaşır-

mış bir halde gözlerini benden ayıramıyordu.

Garip değil mi?.. Hâlâ hislerim ona inanıyor. Onu seviyor. Fakat aklım ve mantığım şüpheden bir türlü uzaklaşmıyor!..

Gece oldukça ilerlemişti. Madmazel Simon'a gidip ha-

zırlanması için en ikna edici kelimeleri sarf ettim. Veda ederken kelimeler boğazına dizildi. Ellerimi gözyaşlarıyla ıslatarak içimden kopan bir parça gibi ayrılıp gitti.

* * *

Fecirle beraber Merce meydanında sehpalara sallandı-

rılan vatan hainlerini sabahleyin Şam şehri nefret ve ibret-le karşıladı. 43'üncü piyade tümenine mensup serî ateşli bir topçu bataryası, son fesat yuvası olarak kalmış bulunan Arvat adasına ateş yağdırırken, Madmazel Simon ve

Madam R. Şürşon Konya'ya müteveccihen uzaklaşıyorlardı.

Arkalarından bakarak derin bir düşünceye daldım:

Madam Sara, Abraham Blum, Madmazel Simon ve

Madam Rebeka Şürşon'un hayalleri odama dolmuştu.

**Bunların ruhlarını tutuşturan alevin kıvılcımını acıyarak Seyrettim. Çünkü, bu alevin mukaddes kıvılcımı bu zavallı ruhlara binlerce senedir Türkün yüreğinde yanan hürri-SİMİ-SİMON
..... 147**

yet ve istiklâl ateşinden sıçramıştı. Türkler bayrakları altı-

na toplamakta hiç bir zaman çekinmedikleri bir sürü ka-

vimle asırlarca uğraşmışlar ve onların medeniyet ve insa-niyet yolunda tahayyül dahi edemeyecekleri mertebelere

yükselmişlerdi. Fakat ne yazık ki, ebeden ezele kadar, hakiki hürriyet ve istiklâl aşkından mahrum kalmağa

mahkûm olarak yaratılmış bu kavimler zaman zaman

esarete susamakta ve asıllarına rücu etmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Nitekim, o zamanda çok kuvvetli bir düşman casusu-

nun yaldızlı vaatlerle yem dolu tuzağına düşerek sahte

bir istiklâl uğrunda hakikî istiklâllerini ve hürriyetlerini kendi elleriyle satan bu kavmin feci halini atalarımız me-zarlarından kalkıp da seyredibilseler; onları sürünmekten kurtarmak için sarfettikleri emeklere lânet ederek müteessir olacaklar:

-"Eyvah!.. Biz bunlara bu refahı, bu hürriyeti, sonunda bir düşman casusunun emellerine âlet olarak rezil etmek için mi bahşettik!" diye hazin bir inkisarı hayale uğraya-caklar.. Bu inkisar beşeriyet için ne büyük bir ders!.. Asil Türk milleti için ne acı bir gurur vesilesi!..

SON...

Merhum [Milis Generali]

Cevat Rifat ATILHAN'ın

en değerli eserlerinden birisini

daha neşredeceğimizi

bildirmekten şeref duyuyoruz.

TÜRK OĞLU

DÜŞMANINI TANI

6. BASKI

Basilıyor...

SİNÂN YAYINEVİ

